

LUK

Nanusiən Təuvir Rəha İesu Kristo İətəm Luk Təmətei

Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u Luk

?Pəh təmətei nauəuə u? Luk təmətei nauəuə u. Səniən mə in iətəmi tueləf kəti rəha İesu, mətəu in niəli kəti rəha Pol, in təman pik ilau Pol. In səniən mə in iətəm İsrəl, in İanihluə əmə kəti, mətəu in iəfaki kəti. In toktə kəti təmol pik skul. In təməhrun vivi natimnati e nəmiəgəhiən rəha İesu. In təmətei nauəuə mil u: Nanusiən Təuvir İətəm Luk Təmətei, mine Uək Mın Rəha Aposil Mın.

?Təmətei tatuvən kəm pəh? Luk təmətei nauəuə u tatuvən kəm rəhan kəti niəli u Teofiləs. Nipəti nərgin u məmə, “İətəmimi iətəm tolkeikei Uhgın.” Luk təmətei nauəuə u tatuvən kəm suah u, mətəu in təhrun məmə Nanihluə* mın tepət okotafın.

?Natigiən təhro lanu nian təmətei? Nətəmimi tepət, nıkilah təhti məmə Luk təmətətig Rom uə Sisəriə nian təmətei nauəuə u. E nian əha, nəniən tepət o İesu təmitəlau-təlau.

?Təmətei nauəuə u o nak? Luk təmolkeikei məmə otətei nəniən kəti təm təhruahru kəni məhagəhag e nəmiəgəhiən rəha İesu. Kəni in təməghati ilah nətəmimi mın kəmotaliuək ilah İesu mauteruh rəhan mın nolien mine nəniən mın. Nian in təmos nəghatiən rəha İesu o lah kəni Luk təmətei nauəuə u. In tolkeikei məmə

* : Nanihluə, İanihluə – Afin-to e tiksınəri.

otəgətun məmə İesu in iətəmi pəhriən kəti, mətəu in təməsoliən nati kəti tərəh. Kəni in Uhgın, mine in İosmiəgəh.

¹⁻² Teofiləs, ik iətəmi asoli katisiai ik, kəni iəkətei nauəuə u tətuvən kəm ik.

Aupən, Uhgın təməni natimnati nəuvein, kəni rəueiu e nian rəhatah, in tınol ilah kinəhuva minautol nıpətin. Nətəmimi tepət kəməutatig e nian əha, maüteruh natimnati mın əha e nəhmtilah əhruahru, kəni məutəni. Kəni nətəmi nəuvein kəməutətəu rəhalah nəghatiən, kəni məutalkut pik məmə okotətei rəkis əhruahru natimnati mın əha.

³ Kəni iəu iəmitəu vivi nəghatiən mın əha məmə iəkəhrun əhruahru mə təmətuəuin əhro, kəni iəu rəhak nətəligiən məmə təuvir iəu mın iəkətei rəkis əhruahru natimnati ərəfin mın əha məmə onəkafin. İətətei əhruahru natimnati mın u nəukəti nəniən mine natimnati iətəm kautəhuərisig.

⁴ İəkolkeikei məmə iəkəni natimnati mın əha kəm ik məmə nəkəhrun əhruahru məmə nəniən iətəm kəməni rəkis kəm ik, in nıpəhriəniən.

Agelo təməghati e nairiən rəha Jon Bəptais

⁵ E nian rəha suah kəti, nərgin u Herot Asoli, kig rəha Jutiə, e nian əha pris kəti nərgin u Səkarəea. In kəti mın e pris mın u kətəni nərgi lah məmə, Pris mın rəha Apia. Aupən rəkis, suah u Apia tatsipən e pris u Eron. Rəhan pətauəhli nərgin u İlesəpet, kəni in mın tatsipən e pris u Eron.

⁶ Kəni ilau kuəhruahru e nəhmti Uhgın, nian rəfin kətuitəu=pən vivi noliən rəha Lou rəhan mine nəghatiən mın rəhan, kəni məsuərəkiniən kəti.

⁷ Nati əpnapın kuəhruahru, mətəu ilau nətilau tikə. İlesəpet, in təseməkiən mətəuarus minəpətauəhli kəni ilau pəti kinuauəhli.

⁸ Kəni nian tinuva əhruahru, məmə pris mın rəha Apia okəhuvən e Nimə Rəha Uhgın motol rəhalah natimnati mın. Kəni Səkaraea, in mın təmuvən mə tol pisəpis rəha Uhgın.

⁹ E noliən rəha pris mın, ilah kəmotatu e kəpiel əkəku mın mə otəgətun pəh mə otol nati e Nimə Rəha Uhgın məmə otuvan nati pien-pien tuvən kəm Uhgın. E nian ilah kəmotol lanəha in təməgətun Səkaraea.

¹⁰ Kəni e nian in təmuvən imə mətuvan nati pien-pien, nətəmimi tepət kəmutəhtul ihluə mautəfaki.

¹¹ Kəni agelo kəti rəha Uhgın təmietigəm=pən ohni mətəhtul əha e nəven maru ikin, əha kətuvan nati pien-pien ikin.

¹² Kəni nian Səkaraea təmeruh, kəni narmin təmiuvig mətərəmrumin minəruru əfəməh nati, kəni nəginiən təməriauəh e nikin.

¹³ Mətəu agelo təməni=pən kəm in məmə, “Səkaraea, səginiən, mətəu rəueiu Uhgın tinətəu rəham nəfakiən. Kəni rəham pətauəhli İlesəpet otos nətin kəti iərman. Kəni onəkəkeikei mauin e nərgin məmə Jon.

¹⁴ Kəni onəkətəu təuvir magiən mın, kəni nətəmimi tepət okotagiən o nairiən rəhan,

¹⁵ mətəu-inu in otuva iətəmi asoli e nəhmti İərməniğ. Kəni in otəsəmnim aginiən wain mine

nəmnimian əskasik min. Kəni Narmın Rəha Uhgın otəriauəh lan, nian otətətig əhanəh e nərfi rəhan mamə, matuvən əmə lanəha nian rəfin.

¹⁶ Kəni in otiuvi=pa nətəm Isrel tepət okohtəlig=pa o İərmənig, Uhgın rəhalah.

¹⁷ “Uərisig İərmənig otuva, mətəu in otaupən muva mətən e narmın mine e nəsanənian təhmen e Elaijə məmə in otəuhlin nətəligian rəha tatə min kohtəlig=pən min o rəhalah kəlkələh min, kəni in otəuhlin min nətəm kəutəhti nəuia Uhgın okotos min neinatigian rəha nətəmi kotəhruahru. E nolian əha, in otol əpenə-penə o nəmiəgəhian rəha nətəmi o nuvaiən rəha İərmənig.”

¹⁸ Kəni Səkarəea təməni=pən kəm agelo məmə, “?Oiakəhro lanu məhrun məmə nati u otuva mol nıpəhriənian lan? Mətəu-inu iəu inauəhli rəkis, kəni rəhak pətan min tinəpətauəhli.”

¹⁹ Kəni agelo təməni=pən kəm in məmə, “İəu, nərgək u Kapriel, kəni iəu iətəhtul e nəhmti Uhgın e nian ərəfin. Kəni in təmahli=pa iəu məmə iəkuva məghati kəm ik, kəni məni=pinə nanusiən təuvir u.

²⁰ ! Ətəlig-to lak! Naməm otekəu kəni onəsəghatian mətəuarus=pa nəkeruh nıpəti nəghatian u, mətəu-inu nəməsəniən nıpəhriənian e rəhak nəghatian. Nati u in otuva mol nıpəhriənian lan e nian əhruahru rəhan.”

²¹ Kəni e nian əha, nətəmi kəməutəhtahnin Səkarəea, nıkilah təhti məmə təhro tınan tınuvəh əha e Nımə Rəha Uhgın.

²² Mətəu nian in təmuva ihluə, mətəu tınəruru nəghatian, kəni ilah kəmotəhrun məmə in təmeruh

nati kəti təhmen e nəməhlairiən əpəha imə. In təməghati əmə e nəhlmin kəm lah, məsəghatiən mətəu namin təmekəu.

²³ Nian rəhan uək rəha pris e Nimə Rəha Uhgın təmol naunun, kəni in təmitəlig=pən lahuənu.

²⁴ Kəni təsuvəhiən, rəhan pətauəhli təməpəh məuig e iəpəou. Kəni e məuig faif, pətauəhli u in təmətəhluaiğ əmə lahuənu,

²⁵ kəni in təməni məmə, “Inu uək rəha İərməniğ. Aupən ikin, nətik tikə kəni iətaulis. Mətəu rəueiu u, Uhgın tinol təuvir kəm iəu, kəni nikin tagiən məmə iəkələs nətik, kəni iəu oiəsaulis minian e nəhmti nətəmimi.”

Agelo təməni pətiğəm mə İesu otair

²⁶ Nian İlesəpet iəpəou tinatig lan minos məuig sikis, Uhgın təmahli=pən rəhan agelo, nərgin u Kapriel, məmə in otuvən e nitəni Kaləli e taun kəti nərgin u Nasərit.

²⁷ In təmos nəghatiən kəti matuvən rəha pətan mitə kəti iətəm təruru əhanəh iərman, mətəu kinəni rəkis məmə okitipən mə rəha suah kəti, nərgin u Josip. In mipi Kig Tefit tərəh. Kəni pətan əha, nərgin u Meri.

²⁸ Kəni agelo təmuvən miet=pən, kəni məni=pən kəm in məmə, “Təuvir, Meri. Uhgın təmələhu rəhan nəuviriən kəm ik, kəni in mətatig itəlau min.”

²⁹ Mətəu Meri tinəruru əfəməh nəghatiən əha, kəni nikin tinəhti pik məmə niyəti nəghatiən əha təhro lanu.

³⁰ Kəni agelo təməni=pən kəm in məmə, “Səginian, Meri, mətəu-inu Uhgın təməni rəkis məmə in otətuati e rəhan nəuviriən kəm ik.

31 Kəni inəha, ik onəkəpəh məuig e nətīm kəti, kəni onəkələs iərman. Kəni onakauin e nərgin mə Iesu.

32 In otuva iətəmi asoli kəni in iətəmi keikei, kəni okauin lan məmə Nəti Uhgın İlis Agın. Kəni İərmənig Uhgın otol in tuva Kig təhmen=pən əmə e tīpin tərəh Tefit.

33 Kəni in otərmənig e nətəmimi mīn rəfin nətəm kautsipən e Jekəp, kəni rəhan narmənigian otatig itulin matuvən naunun tikə.”

34 Kəni Meri təməni=pən kəm agelo məmə, “? İəsəhrunian məmə oiaəkəhro lanu mələs suakəku kəti nəmə iəsitəu-pəniən iərman kəti?”

35 Kəni agelo təməni=pən kəm in məmə, “Narmīn Rəha Uhgın otuva matig lam, kəni nəsanəniən rəha Uhgın İlis Agın otəuveg ik. Kəni in ko, suakəku asim ko onəkələs, okauin lan məmə in nəti Uhgın.

36 Kəni iətəni=pinə kəm ik məmə ik kəti İlesəpet tinamki-amki rəkis e nətīn kəti iərman, nati əpnəpin in tinəpətauəhli rəkis. Kəmətəni lan məmə ko təseməkian, mətəu rəueiu əha tinəpəh rəkis məuig sikis e nətīn.

37 Natimnati mīn u tatitəu=pən əmə nəghatian rəha Uhgın məmə, ‘Uhgın təhrun noliən natimnati ərəfin, kəni nati kəti təsiəkisian ohni.’ ”

38 Kəni Meri təməni=pən məmə, “Əuəh, iəu pətan iol əhruin əmə rəha İərmənig. Pəh in otol lak nati nak iətəm ik ninəni rəkis.” Kəni agelo təpəh in, kəni mitəlig.

Meri təmuvən məmə otəsalpən e İlesəpet

1:31 Aes 7:14; Mat 1:21-23 **1:33** 2Saml 7:12,13,16; Aes 9:7

1:37 Mat 19:26; Job 42:2; Jer 32:17

³⁹ Uærisig lan tæsuvæhiæn, kæni Meri tæmiet iman ikin kæni maliuæk uæhai mætuvæn e taun e nitæuæt e Jutiæ mæ otæsal=pæn e Ilesæpet,

⁴⁰ kæni in tæmuvæn e lahuænu ræha Sækaræea, kæni muvæn imæ mætæni tæuvir kæm Ilesæpet. ⁴¹ Kæni nian Ilesæpet tæmætæu næghatiæn ræha Meri, suakæku u iætæm tætatig e nærfin tæmauit, kæni Narmîn Ræha Uhgîn tæmæri e niki Ilesæpet.

⁴² Kæni in tæmagæt æfæmæh mæmæ, “!Uhgîn tinol tæuvir ohnik tapirækis nipætan æræfin, kæni in tinol tæuvir mîn kæm suakæku u onækælæs!

⁴³ Nîkik tagiæn. Kæni tæhro Uhgîn tæmol nati tæuvir asoli kæm iæu, mæmæ mamæ ræha Iærmænig ræhak tuva mæsal=pa lak.

⁴⁴ Iætæni lanu mætæu e nian iæmætæu ræham næghatiæn, kæni suakæku u e nærfæk tæmagiæn mauit.

⁴⁵ Uhgîn otol tæuvir kæm ik mætæu-inu næmæni nipæhriæniæn e næghatiæn u Iærmænig tæmæni tinuva lam mæmæ otol nipæhriæniæn lan.”

Næpuæn ræha Meri

⁴⁶ Kæni Meri tæmæni mæmæ,
“E næmiægæhiæn ræfin ræhak, iatlæfæri nærgi Iærmænig ilis,

⁴⁷ Kæni nîkik tætagiæn pik o Uhgîn Iosmiægæh ræhak,

⁴⁸ mætæu-inu iæu pætan iol æhruin æmæ u iæu nati æpnarþin æmæ, mætæu nîkin tætæhti iæu.

Kæni ræueiu mine matuvæn, nætæmimi ræfin okotæni mæmæ Uhgîn tæmol tæuvir kæm iæu;

⁴⁹ mætæu-inu Uhgîn u næsanæniæn ræhan in iahgin, in tæmol nati apispis mîn tæuvir pik agin kæm iæu, kæni in nærgin tasim.

50 In tatolkeikei nətəmimi mın u kəutisiai in, inu nətəmimi e nəuaniləuis aupən ikin mətəuarus=pa nəuaniləuis mın nətəm kəutəhuva əhanəh.

51 In təmol nati apispis mın e nəsanənian e nəhlmin.

In təməhgi-atiti nətəm kəutəfəri ilah e nətəligian rəhalah.

52 In tatosiahu narmənig mın e rəhalah narmənigian,

kəni in tətəfəri nətəmi mın u rəhalah nətəligian teiuaiu.

53 Nətəmi nəumis tatus ilah, in tətaugin ilah e nauənian təuvir,

Kəni nətəmi rəhalah nautə tepət, in tahli pətigəm ilah, kəni nati tikə e nəhlmi lah.

54 Uhgın təmasiru e nəuaniləuis mın rəha Isrel u rəhan iol əhruiin mın,

kəni təməsaluiən e rəhan nolkeikeian e

55 Epraham mine rəhan mın nəuaniləuis,

matuvən əmə lanko naunun tikə məmə inəha təməni kəm tipilah mın nuvəh.”

56 Kəni Meri təmatig ilau İlesəpet mətəuarus=pən məuig kisil, kəni in təmitəlig=pən əpəha iman ikin.

Nairian rəha Jon Bəptais

57 Kəni nian əhruahru rəha İlesəpet tinuva məmə otemək lan, kəni təmələs nətın iərman.

58 Kəni nətəmimi nətəm kəutatig iuəkır ohni mine rəhan mın nəuaniləuis, kəmotətəu nanusiən əha məmə İərmənig təmol nəuvirian asoli kəm in,

kəni ilah kəməhuva motol kətiəh ilah min məmə okotagiən pəti.

⁵⁹ Nian suakəku əha tinos nian eit, ilah kəməhuva məmə okotəhgi=pən. Kəni iuəkir kotauin e nərgin məmə iahuni rəhan tatə Səkaraea,

⁶⁰ mətəu rəhan məmə təni məmə, “Kəpə. Okauin e nərgin məmə Jon.”

⁶¹ Kəni ilah kəmotəni kəm in məmə, “? Onak? Rəham nərgin u Jon tikə.”

⁶² Kəni kəmotəghati e nəhlmiləh mətətəpuəh o Səkaraea mə in otəkeikei məni-to mə okauin e nərgin mə pəh.

⁶³ Kəni in təmətapuəh o nati kəti mə otətəi rəkis nati kəti lan, kəni in təmətəi=pən məmə, “Nərgin u Jon.” Nian kəmotəh, narmiləh təmiuviḡ pik.

⁶⁴ Kəni e nian əmə əha, nami Səkaraea tinimətig kəni tinəhrun nəghatiən mətəni-vivi Uhgın.

⁶⁵ Kəni nətəmimi rəfin u kəutatig iuəkir kəmotəgin. Kəni nətəmimi kəmotəni pik natimnati min u titəlau-təlau əha ilis e nitəni Jutiə.

⁶⁶ Kəni nətəmimi min ərəfin nətəm kəmotətəu nanusiən əha, kəni mətətəlig lan, mətətəpuəh məmə, “? Suakəku əha, otuva iətəmi əhro?” Kəməutəni lanəha mətəu-inu kəmoteruh əmə məmə nəsanəniən rəha lərməniḡ tətətig lan.

Səkaraea təməni pətigəm nəghatiən Uhgın təməfən kəm in

⁶⁷ Kəni Narmın rəha Uhgın təməri e niki Səkaraea, tatə rəha Jon, kəni in təməni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın təməfən kəm in. Kəni təməni lanu məmə,

- 68 “Pəh kotəni-vivi İərmənig, u in Uhgın rəha nətəm İsrəl,
 mətəu-inu in təmuva məmə otasiru e rəhan mın nətəmimi,
 kəni in təmos rəkis ilah e nəhlmi tikimir mın rəhalah.
- 69 Uhgın u təməfəri iosmiəgəh əsanən iətəm otosmiəgəh kitah.
 İosmiəgəh u təmsipən e nəuaniləuis rəha iol əhruin rəhan u Təfit.
- 70 Kəni in təhmen=pən əmə e nəghatien iətəm Uhgın təməni rəkis kəm tah nəghatien rəha iəni mın rəhan əupən.
- 71 In təməni-əskasik rəkis məmə otosmiəgəh itah o tikimir mın rəhatah mine nətəmimi rəfin nətəm kəutəməki e tah.
- 72 In tətləfəri iosmiəgəh əha məmə otol nəuviriən u in təməni kəm kəha tərəh mın,
 kəni təsaluiən e rəhan nəghatien iətəm in aru təməni e rəhan nəniəskasikiən rəha nasiruiən,
- 73 inu nəniəskasikiən iətəm in təməni kəm kəha Epraham.
- 74 In təmləfəri iosmiəgəh əha məmə otosmiəgəh itah,
 kəni mələs rəkis itah e nəhlmi tikimir mın rəhatah məmə nian mın rəfin e nəmiəgəhiən rəhatah,
 kitah okotəhrun nolien rəhan uək e nəhmti Uhgın,
 kəni məsotəginien,
- 75 kəni kitah okotasim, kəni nəmiəgəhiən rəhatah otəhruahru e nian mın rəfin.

76 “Kəni ik, nətik, okauin lam məmə ik iəni rəha Uhgın İlis Agın, mətəu-inu ik onəkaupən e İərmənig məmə onəkol əpenə-penə rəhan suaru.

77 Ik onəkəni pətigəm kəm rəhan mın nətəmimi məmə Uhgın otosmiəgəh ilah nian in otafəl rəkis rəhalah təfagə tərah mın.

78 In otol mətəu-inu, in tolkeikei itah matol təuvir kəm tah.

E nolkeikeiən rəhan, Krısto otuva o tah təhmen=pən e mıtigar tətəri e neai,

79 mətəsiəgəpın itah nətəmimi kəutatig e napinəpuian mine əpəha ikin nımisiən tatoh itəmi ikin,

kəni matit vivi nəhlkitah e suaru rəha nəməlinuiən.”

80 Kəni suakəku təmepət e nıpətın, kəni narmin rəhan təsanən. Kəni nian rəfin in tətətig əpəha ikin təpiə-məpiə ikin mətəhtahnin nian rəhan otuva iətəm otətuəuin uək lan kəni nətəm İsrəl okoteruh.

2

Nairiən rəha İesu (Mat 1:18-25)

1 E nian mın əha uərisig İesu tair, suah kəti iətəm Rom, nərgin u Sisə Okastas, in iətəmi asoli təmətərmənig e nıtənimtəni mın rəfin rəha Rom. In təmələhu lou kəti məmə okafin rəfin nətəmimi iətəm kəutatig rəfin əha ikin.

2 Inu nafiniən nətəmimi kəmaupən kol, kəni Kuarinias in kəpmən rəha Siriə.

³ E nian əha, nətəmimi rəfin okotəkeikei mohtəlig=pən imalah mən ikin kəmotair ikin məmə okafin ilah, kəni kətei rəkis nərgilah e nauəuə rəha kəpmən.

⁴ Kəni Josip mine Meri kəmiaiet e nıtəni Kaləli e taun kəti, nərgin u Nasərit, mian əpəha nıtəni Jutiə e taun kəti, nərgin u Petlehem, ima Kig Tefit aupən. İlau kəmian ikin əha mətəu-inu Josip in mipi Tefit tərəh.

⁵ İlau Meri kətian məmə okos nərgilau. Kinəni rəkis mə Meri otitəu=pən Josip, kəni Meri in namki-amki rəkis e iəpəou.

⁶ Nian ilau əpəha Petlehem, nimə tikə məmə okuapili ikin, kəni kətuapili e nimə rəha natimiəgəh mən. Kəni nian rəha Meri tinuva məmə otemək e nətin.

⁷ Kəni iəpəou iətəm in təmaupən mair, in iərman. Kəni in təuveg e napən, mələhu=pən e bokis kəti iətəm kətələhu=pən manvehli u natimiəgəh mən kəutauən=pən ikin.

*Nətəmimi rəha sipsip mən
mine nagelo mən*

⁸ Kəni e nıkalı Petlehem, nətəmimi rəha sipsip mən kəməutəsəl o rəhalah mən sipsip mən lapın.

⁹ Kəni agelo kəti rəha İərmənig təmietetigəm=pən o lah, kəni nəhagəhagiən asoli rəha İərmənig təmasiəgəpın ilah, kəni kəmotəgın pik.

¹⁰ Mətəu agelo tənı=pən kəm lah məmə, “Sotəginian, mətəu-inu iəu iətuva məmə iəkəfinə nəniən təuvır kəti iətəm otol niki nətəmimi kotagiən pik, kəni nəniən u in rəha nətəmimi ərəfin.

11 Əpəha e taun rəha Kig Tefit, suakəku kəti təmair=pa u rəueiu. In Iosmiəgəh, kəni in Kristo iətəm Uhgın təməni aupən məmə otahli=pa o təmah, kəni in İərmənig.

12 Inu nəmtətian rəhatəmah: onəkoteruh suakəku kəməuveg e napən, kəni kələhu=pən e bokis kətaugın=pən nati miəgəh mın ikın.”

13 Kəni rəueiu agın, nagelo mın tepət kəməhietigəm=pa məutəhtul ilah mın, məutəni-vivi Uhgın, məutəni məmə,

14 “Kətəni-vivi Uhgın əpəha ilis ilis agın e neai.

Kəni əpəha ləhtəni e nəhue nitəni u, nətəmimi iətəm niki Uhgın tətəgiən o lah, ilah okotatig e nəməlinuian.”

*Nətəmimi mın rəha sipsip mın
kəməhuvən moteh Iesu*

15 Nian nagelo mın kinotəpəh nətəmimi rəha sipsip mın mınotohtəlig=pən e negəu e neai, kəni nətəmimi rəha sipsip mın kəmotəni kəm lah mın məmə, “Pəh kəhuvən Petlehem moteh-to nati u İərmənig təməni=pa kəm tah.”

16 Kəmotəhrəmlin uəhai əmə məhuvən moteh Meri mine Josip mine suakəku iətəm kəmələhu=pən e bokis iətəm kətaugın=pən nati miəgəh mın ikın.

17 Nian kəməhuvən rəkis moteh suakəku u, kəni kəmotanus nəghatian e suakəku u iətəm kəmotos o agelo.

18 Kəni nətəmimi rəfin nətəm kəmotətəu nəghatian əha rəha nətəmimi rəha sipsip mın, ilah kəmotauit, narmilah təmiuvig pik.

19 Mətəu Meri təmatos əmə e nıkin natimnati rəfin mın u, kəni mətətəlig lan nian mın.

20 Kəni nətəmimi rəha sipsip mın kəmohtəlig, məutəfəri nərgi Uhgın məutəni-vivi in o natimnati rəfin iətəm kəmotətəu kəni moteh, təhmen=pən əmə e nati u agelo təməni=pən kəm lah.

Kəmauın e nərgi İesu.

21 Nian suakəku təmair mınos nian eit, kəni kəhgi=pən titəu=pən Lou rəhalah, kəni kauın e nərgin məmə İesu, nərgin u iətəm agelo təməni=pən kəm Meri aıpən rəkis, nian in təməsəpəh əhanəhiən məuig lan.

Josip mine Meri kəmuos İesu mian e Nimə Rəha Uhgın

22 Kəni tınuva əhruahru e nian rəha Josip mine Meri məmə okuələs suakəku u mian əpəha Jerusiləm məmə okuəfən kəm İərmənig. Kəni ilau kəmian.

23 Inu tatitəu=pən əhruahru Lou rəha İərmənig u tətəni məmə, “Suakəku iərman mın u kəmaıpən kələs ilah, okəkeiki kətəfən ilah kəm Uhgın məmə rəhan.”

24 Kəni ilau kəmian Jerusiləm o nati kəti mın, məmə ilau okuos mak keiu uə iəuein keiu, kəni miohamu mətuəfən kəm Uhgın o nafəliən namıkmikiən rəha Meri, tatitəu=pən əmə Lou rəha İərmənig u Mosis təmətei.*

2:19 Luk 2:51 **2:21** Luk 1:31 **2:22** Lev 12:1-8 **2:23**
Eks 13:2,12 * **2:24** Lou təməni məmə nian suakəku kəti
otair, rəhan məmə nıpətin otamıkmik e nəhmti Uhgın o nian fote.
Rəkis ko, rəhan məmə mine tatə okuəkeiki muol sakrifais rəha
naruətuəhiən tətitəu=pən Lou rəha Mosis. **2:24** Lev 12:8

Simion tameruh Iesu

²⁵ Kəni inu iətəmimi kəti əha Jerusiləm nərgin u Simion. Rəhan nəmiəgəhiən təhruahru, kəni nian rəfin tatitəu=pən nəghatiən rəha Uhgın. Kəni in tətəhtahnin nuvaiən rəha Kristo iətəm otuva mosmiəgəh mol nəunəhmtilah nətəm Isrel. Kəni Narmin Rəha Uhgın təmuva məriauəh e nikin.

²⁶ Narmin Rəha Uhgın tinəni rəkis kəm in məmə otəsimisiən mətəuarus in oteh Kristo iətəm lərməniğ təməni mə otahli=pa.

²⁷ Narmin Rəha Uhgın təməuhlin nikin məmə in otuvən e Nimə Rəha Uhgın. Kəni Josip mine Meri kəmuələs suakəku u Iesu mian e nimə Rəha Uhgın məmə ilau okuol natimnati rəfin iətəm Lou tətəni.

²⁸ Kəni Simion tameruh Iesu, kəni in təmələs=pa e nərfın, kəni mətəni-vivi Uhgın, mətəni=pən məmə,

²⁹ “Lərməniğ, nəmol rəfin rəham nəghatiən o nəniəskasikiən kəm iəu, iol əhruin əmə rəham.

Kəni rəueiu, inategəhan lak məmə iəkimis-tə e nəməlinuiən,

³⁰ mətəu-inu ineruh e nəhmtək suakəku u iətəm otosmiəgəh nətəmimi.

³¹ Ik nəmol əpenə-penə məmə in Iosmiəgəh, kəni nətəmimi rəfin okoteruh.

³² In otuva nəhagəhagiən, kəni otəgətun rəhan suaru kəm Nanihluə† min,

kəni nətəmimi okotləfəri rəham min nətəm Isrel o Iosmiəgəh əha.”

2:30 Aes 52:10; Luk 3:6; Tait 2:11 † **2:32** Nanihluə, Ianihluə – Afın-to e tiksınəri. **2:32** Aes 42:6; 49:6; 52:10

³³ Kəni tatə mine mamə rəha suakəku u, narmilau təmiuvig o nəghatiən min əha Simion təməni lan.

³⁴ Kəni Simion təməfaki məmə nəuviriən rəha Uhgın otuvən o lau. Kəni in təməni kəm Meri u mamə rəha suakəku məmə, “Onakateh, Uhgın təməni rəkis məmə suakəku u otol məmə nətəmimi tepət əpəha Isrel okoteiuaiu motorin, kəni tepət min okotəri. Kəni in otuva nəmtətiən kəti nətəmimi tepət okotəghati rah lan məmə,

³⁵ nətəmimi okoteruh nətəligiən min e niki nətəmimi tepət.

“Kəni Meri, niki otitəgıt təhmen e suah kəti təməu niki e nau asilə.”

Ana təmeruh Iesu

³⁶ Kəni pətauəhli kəti əha ikin, nərgin u Ana, kəni in iəni kəti. In nəti Fanuel, iətəmi kəti in təmsipən e Aser aupən ikin. Pətauəhli u, rəhan nu tepət. Nian in pətan mıtə əmə kəti, kəni mıtəu=pən rəhan iauəhli. Kəni ilau kəmuan o nu səpın əmə, kəni rəhan iauəhli timis.

³⁷ Kəni pətan u təmətətig əmə lanəha mətəuarus=pa in pətauəhli kəti. Kəni rəueiu minos nu eiti-fo. Nian rəfin in tətətig e Nimə Rəha Uhgın mətəfaki, inəha ləplapın mine ləhnaiuv tətətuakəm mətəpəh nauəniən mətəfaki kəm Uhgın.

³⁸ Kəni in təmuva ikin əha e nian əhruahru Simion tətəghati e suakəku. Kəni pətauəhli u tətəni-vivi Uhgın ohni, kəni mətəghati e suakəku əha kəm

nətəmimi rəfin u kəməutəhtahnin məmə Krīsto in otītīs nətəm Isrel.‡

Josip mine Meri kəmian Nasərit

³⁹ Nian Josip mine Meri, ilau kəmuol natimnati u lou rəha lərmənīg tətəni, kəni kəmlitəlīg=pən nītəni Kaləli e taun Nasərit, imalahal ikīn.

⁴⁰ Kəni suakəku təməpət muva məskasik, kəni in teinatīg vivi, kəni nian rəfin nəuviriən rəha Uhgīn tətəriauəh e rəhan nəmiəgəhiən.

Iətəm aluə Iesu əpəha e Nimə Rəha Uhgīn

⁴¹ E nu mīn rəfin, tatə mine məmə rəha Iesu kətian Jerusiləm məmə okotol lafet rəha Pasova.

⁴² Nian Iesu tinos nu tueləf, in təmitəu=pən ilau mihluvən əpəha ilīs e lafet əha, təhmen=pən əmə e nolīən rəha nətəm Isrel.

⁴³ Nian lafet tīnol naunun, kəni nətəmimi kīnotohtəlīg mautehuvən imalah mīn ikīn, mətəu iətəm aluə Iesu in təməsitəu-pəniən rəhan tatə mine məmə, in matol əmə əpəha Jerusiləm, mətəu ilau kuəruru.

⁴⁴ Nīkilau təhti mə in təmuvən ilah nətəmimi mīn nəuvein motaupən, kəni ilah kəmotaliuək o nian apiəpiə kətīəh. Kəni ilau kīnətuəsəl lan o rəhalau mīn nətəmimi, mine nətəmimi iətəm kuəhrun ilah.

⁴⁵ Mətəu nian ilau kəməsueruhīən in, kəni kəmiatəlīg muəsəl lan mian Jerusiləm.

‡ **2:38** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Kriso in otītīs Jerusiləm,” kəni Jerusiləm tatəpsen=pən nətəm Isrel ərəfin. Kəni nəghatiən u rəhan suaru keiu. Nətəmimi nəuvein iətəm kəutatīg e nian rəha Iesu, nīkilah təhti məmə Krīsto otos rəkis nətəm Isrel e nəhlmi tikimīr mīn u nətəm Rom. Mətəu nīpətin asoli məmə Krīsto otītīs nətəm Isrel e təfagə tərāh mīn rəhalah. **2:39** Mat 2:23

2:41 Eks 12:24-27; 23:14-17; Dut 16:1-8

46 Kəni e nian kisiil, kəni mueruh e Nimə Rəha Uhgın, tətəharəg ilah nəgətun min matətəlig e lah, kəni mətətapuəh o lah o natimnati nəuvein.

47 Kəni nətəmimi rəfin nətəm kəmotətəu nati u, narmilah təmiuvig pik o rəhan nəhruniən mine rəhan nuhalpiniən nəghatiən min.

48 Kəni nian rəhan tatə mine mamə kəmueh, kəni narmilau təmiuvig pik ohni. Kəni rəhan mamə təməni=pən kəm in məmə, “Nətik. ?Nəkəhro matol lanu lan e tımlau. Itımlau rəham tatə nikitımlau təhti pik ik, kəni iətuəsal pik lam.”

49 Kəni in təməni=pən kəm lau məmə, “?Nətuəsal lak onak? ?Nəsüəhruniən məmə iəu iəkəkeikei mətüva e nimə rəha rəhak Tatə?”

50 Mətəu ilau kəsüəhruniən nipətə nəghatiən tətəni kəm lau.

51 Kəni in təmıtəu=pən ilau mihleiuaiu mihluvən əpəha Nasərit. Kəni in təmisiəi ilau matol nəuiəlau. Mətəu nian rəfin rəhan mamə tətətəlig e natimnati rəfin min əha e nikin.

52 Kəni İesu təmatepət e nipətın, kəni rəhan nəhruniən tatol iahgın, kəni e nian min rəfin, Uhgın mine nətəmimi nikilah tətəgiən ohni.

3

Jon Bəptais təməni pətigəm nəghatiən rəha Uhgın (Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

1 Kəni e nian rəha iətəm Rom, nərgın u Sisə Taipiriəs, in təmətarmənig e nitəni min rəfin rəha Rom. Kəni e nian in təmətarmənig mətəuarus=pa nu fiftin, kəni nətəmi asoli nəuvein min kəutarmənig ləhtəni e Sisə e niftəni əlkələh

mīn rəha Rom, inu Herot tətarməniḡ əpəha Kaləli, mīne pian Filīp in tətarməniḡ əpəha Ituria mīne Trakonaetas, mīne Lisantias tətarməniḡ əpəha Apilin, mīne Pontias Pailət u iətəm Rom in kəpmən rəha Jutiə.

² Inu e nian əhruahru rəha Anəs mīne Kaiəfəs ilau pris asoli aḡin mil rəha Isrel.

E nian əha, Jon nəti Səkaraea, in tinepət rəkis, in mətən əpəha təpiə-məpiə ikin, kəni Uhgīn təməfən nəghatiən kəti kəm in.

³ Kəni in təmuvən mətən rəfin əha iuəkīr o nəhu Jotən mətəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgīn. In mətəni məmə nətəmimi okotəkeikei mohtəliḡ e nolian tərah mīn rəhalah, kəni məhuvən o Uhgīn, məmə in otafəl nolian tərah mīn rəhalah. Kəni nəmtətiən lanko, okol bəptais e lah.

⁴ In təhmen əmə e nəghatiən rəha iəni u Aiseə iətəm təmətei e nauəuə rəhan məmə, “Suah kəti tətəuīn əpəha ikin təpiə-məpiə ikin mətəni məmə, ‘itəmah, nəkotol əpenə-penə e suaru rəha Iərməniḡ, kəni mautil rəhan suaru təhruahru.

⁵ Nipəḡləuahtəni mīn otirəuei vivi, kəni nitəuət mīn mīne narit mīn rəfin okosiahu, kəni suaru ekəu-ekəu mīn okəḡəhruahru, kəni suaru u tapəhri-apəhri okol təpiə.

⁶ Kəni nətəmimi rəfin okoteh suaru rəha Uhgīn o nosmiəḡəhiən nətəmimi.’ ”

⁷ Kəni e nian əha, nətəmimi tepət kəməhuva o Jon məmə in otol bəptais e lah, mətəu in təməni=pən kəm lah məmə, “! Itəmah nəkohtəhmen əmə e təḡəluə mīn! ! Nikitəmah təsəhtiən məmə

onəkotagim rəkis e niəməha mine nalpinian rəha Uhgīn iətəm tətuvā!

⁸ Onəkotəkeikei motol nati kəti pəh kəhrun məmə ninotəpəh pəhriən nolian tərāh mīn rəhatəmāh kəni məhuva o Uhgīn. Kəni sotəni aruiən kəm təmāh e nəfəriən məmə itəmāh nəkotəhruahru mətəu-inu itəmāh namipi Epraham mīn. !Kəpə! Inu nati əpnāpin əmə. Iətəni kəm təmāh məmə, Uhgīn təhrun nolian kəpiel mīn u kəhuva namipi Epraham mīn.

⁹ Kəni rəueiu əha, Uhgīn tinəhtul maru o nətahli-pəniən niği e nəukətin. Kəni nəmə niği kəti təsəuəiən e nəuan iətəm təuvi; kəni in otəuahli məraki=pən e niğəm.”

¹⁰ Kəni nimənin nətəmimi kəmotətapuəh o Jon məmə, “?Kəni oiəkotol nak?”

¹¹ Kəni Jon təmāni=pən kəm lah məmə, “Okəmə rəham napən keiu, əfən kəti kəm suah kəti u rəhan tikə. Nəmə nəgəm nauəniən tatig, əfən kəti kəm nətəmimi u niğlah tikə.”

¹² Nətəmimi nəuvein rəha nosiən məni rəha takis kəməhuva məmə otol bəptais e lah, kəni motətapuəh o Jon məmə, “?Kəni oiəkotol nak?”

¹³ Kəni Jon təmāni=pən kəm lah məmə, “Sotos əuauian məni o nətəmimi tapirəkis inu təhmen əmə mə onəkotos.”

¹⁴ Kəni soldia mīn nəuvein kəmotətapuəh mīn, “Kəni itimāh? ?Itimāh o iəkotəhro?” Kəni in təmāni=pən kəm lah məmə, “Sotolian nəğiniən kəm nətəmimi məmə, ‘Okəmə nəsotəfaiən məni, kəni iəkotol nahməiən kəm təmāh.’ Kəni sotolian nəğiniən kəm nətəmimi məmə, ‘Okəmə nəsotəfaiən

mæni, kæni iækotæni=pæn kæm nætæmi asoli mæmæ næmotol nati kæti tærah.’ Nikitæmah otækeikei magiæn o nos æhruahruien nætæouiæn ræhatæmah kæni in æmæ ko.”

¹⁵ Kæni nætæmi u kæmæutæhtahnin Krīsto u Uhgīn tæmæni mæmæ otahli=pa, nikilah tæhti mæta Jon in Krīsto.

¹⁶ Mætæu Jon tæmæni=pæn kæm lah mæmæ, “Iatol bæptais e tæmah e næhu, mætæu iætæmi kæti tætuva ræhan næsanæniæn mine nepætian tapirækis iæu. Kæni iæu læhtæni agīn, iæsæhmenien mæmæ iækuva iæu iol æhruin kæti ræhan o nolien ræhan uæk.* Kæni suah kæha, in otol bæptais e tæmah e Narmīn Ræha Uhgīn mine nigæm.

¹⁷ In tætæhtul maru o neruhien nolien ræha nætæmimi mæmæ otæuæri ilah, nætæm kotæuvir mine nætæm kotærah tæhmen e iætæm tætasum. Tætælæs fok o nafæl rækisien nilosi wit mæmæ otos nipætin iætæm tæuvir. Nætæm kotæuvir kotæhmen e nipæti wit, tatos ilah matuvæn lahuænu. Mætæu nætæm kotærah kotæhmen e nilosi wit, tæraki=pæn e lah e nigæm asoli iætæm tatuæu naunun tikæ.”

¹⁸ Kæni Jon tæmæni pætigæm nænien tæuvir e næghatien tepæt mæmæ otiuvi=pa nætæligien ræha nætæmimi kæhuvæn o Uhgīn.

Herot tæmlæfæn Jon e kalæpus

¹⁹ E nian æha, Herot Antipas tæmitirækis Herotias inu pætan ræha pian, kæni in tæmol natimnati tepæt tærah. Kæni nolien mīn æha, Jon tæmæni æskasik mahi Herot Antipas o nolien tærah mīn ræhan.

* **3:16** Næghatien æhruahru ræha Jon tæni mæmæ, “iæsæhmenien mæmæ iækitis rækis nilæuis e ræhan put.” Uæk u, in uæk ræha slef.

3:16 Uæk 13:25 **3:19** Mat 14:3-4; Mak 6:17-18

²⁰ Kəni Herot Antipas təmatig mol mīn noliən tərah kəti mīn tapirəkis, in təmələs Jon muvən mahtipəsīg lan e kaləpus.

Jon təmol bəptais e Iesu
(*Mat 3:13-17; Mak 1:9-11*)

²¹ Mətəu nian Jon təməsuvən əhanəhiən e kaləpus, kəni in təmatol bəptais e nətəmimi mīn, kəni Iesu mīn təmuva, kəni Jon tol bəptais lan. Kəni nian Iesu təmətəfaki, Uhgīn təmerəh e neai,

²² kəni Narmīn Rəha Uhgīn təmsipəri meiuaiu, nīpətīn təhmen e mak muva məharəg pəri e Iesu, kəni nəuia Uhgīn təmsipəri e negəu e neai mətəni məmə, “Ik nətik keikei, iəkolkeikei pīk ik, kəni nīkik tagiən pīk agīn ohnik.”

Kəha tərah mīn rəha Iesu
(*Mat 1:1-17*)

²³ Nian Iesu təmətuəuin rəhan uək, rəhan nu təhmen=pən e tate.

Nətəmimi nīkilah təhti məmə in nəti Josip.

Kəni Josip in nəti Heli,

²⁴ Heli in nəti Matat,

Matat in nəti Lifai,

Lifai in nəti Melki,

Melki in nəti Janae,

Janae in nəti Josip,

²⁵ Josip in nəti Matatias,

Matatias in nəti Amos,

Amos in nəti Neham,

Neham in nəti Esli,

Esli in nəti Nagae,

²⁶ Nagae in nəti Mahat,

Mahat in nēti Matatias,
Matatias in nēti Semein,
Semein in nēti Josek,
Josek in nēti Jota,
²⁷ Jota in nēti Joanan,
Joanan in nēti Resa,
Resa in nēti Serupapel,
Serupapel in nēti Sealtiel,
Sealtiel in nēti Neri,
²⁸ Neri in nēti Melki,
Melki in nēti Ati,
Ati in nēti Kosam,
Kosam in nēti Elmatam,
Elmatam in nēti Er,
²⁹ Er in nēti Josuə,
Josuə in nēti Eliesa,
Eliesa in nēti Jorim,
Jorim in nēti Matat,
Matat in nēti Lifai,
³⁰ Lifai in nēti S̄imion,
S̄imion in nēti Juta,
Juta in nēti Josip,
Josip in nēti Jonam,
Jonam in nēti Eliakim,
³¹ Eliakim in nēti Melea,
Melea in nēti Mena,
Mena in nēti Matata,
Matata in nēti Natan,
Natan in nēti Tefit,
³² Tefit in nēti Jese,
Jese in nēti Opet,
Opet in nēti Poas,
Poas in nēti Salmon,

Salmon in nət̄i Nason,
³³ Nason in nət̄i Aminatap,
 Aminatap in nət̄i Atmin,
 Atmin in nət̄i Ani,
 Ani in nət̄i Hesron,
 Hesron in nət̄i Peres,
 Peres in nət̄i Juta,
³⁴ Juta in nət̄i Jekəp,
 Jekəp in nət̄i Aisək,
 Aisək in nət̄i Epraham,
 Epraham in nət̄i Tera,
 Tera in nət̄i Nahor,
³⁵ Nahor in nət̄i Seruk,
 Seruk in nət̄i Rehu,
 Rehu in nət̄i Pelek,
 Pelek in nət̄i Eper,
 Eper in nət̄i Sela,
³⁶ Sela in nət̄i Kaenan,
 Kaenan in nət̄i Apaksat,
 Apaksat in nət̄i Sem,
 Sem in nət̄i Noa,
 Noa in nət̄i Lamek,
³⁷ Lamek in nət̄i Metusela,
 Metusela in nət̄i Inok,
 Inok in nət̄i Jaret,
 Jaret in nət̄i Mahalalel,
 Mahalalel in nət̄i Kenan,
³⁸ Kenan in nət̄i Enos,
 Enos in nət̄i Set,
 Set in nət̄i Atəm,
 kəni Atəm in nət̄i Uhgin.†

3:32 Rut 4:17-22 **3:36** Jen 11:10-26 † **3:38** Kətəni mə Atəm
 in nət̄i Uhgin mətəu-inu, Uhgin in təmol Atəm. **3:38** Jen 4:25-26

4

*Setən təməfən-əfən kəm Iesu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹ Narmin Rəha Uhgın təməriauəh e nəmiəgəhiən rəha Iesu, kəni nian in təmsipən e nəhu Jotən, kəni Narmin Rəha Uhgın təməghati=pən e niki Iesu məmə in otuvən əpəha təpiə-məpiə ikin.

² Kəni e nian fote, Setən təməfən-əfən kəm Iesu. E nian mın rəfin əha, in təsauəniən, kəni e naunun nian mın əha, nəumis təmus ağın in.

³ Kəni Setən təni=pən kəm Iesu məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, əni=pən kəm kəpiel u məmə otəuhlin mol pıret lan.”

⁴ Kəni Iesu təmuhalpın nəghatiən rəha Setən məmə, “Kəmətei e Nauəuə Rəha Uhgın məmə, ‘Nətəmimi ko kəsotəmiəgəhiən e nauəniən əmə.’ ”

⁵ Kəni Setən təmit Iesu mian əpəha e nitəuət əfəməh kəti, kəni məgətun uəhai əmə in e nitənimtəni mın rəfin, mine e nəuviriən rəhalah,

⁶ kəni in təməni=pən kəm in məmə, “İəu o iəkəfinə e nəhlməm narməniğian mın mine nepətiən mın rəfin, mine nəmemtəhiən rəhalah, mətəu-inu natimnati rəfin tətətig e nəhlmək, kəni iəkəhrun negəhan-pəniən kəm iətəmi-pəh iəkolkeikei məmə iəkəfən kəm in.

⁷ Mətəu nəmə nəkəfaki=pa kəm iəu, kəni natimnati mın rəfin u rəham.”

⁸ Kəni Iesu təni=pən kəm in məmə, “Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, ‘Onəkotəfaki əmə kəm rəhatəmah İərməniğ Uhgın, kəni in əmə, onautol əmə rəhan nətəliğian.’ ”

⁹ Kəni Setən təmit in mian əpəha Jerusiləm e nəhue nimə əpəha ilis aġin e Nimə Rəha Uhgın. Kəni məni=pən kəm in məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, iuvig-to u ikinu, ¹⁰ mətəu-inu kəmətəi e Nauəuə Rəha Uhgın məmə, ‘In otahli=pa nagelo mın rəhan kəhuva motəsal vivi ohnik,

¹¹ kəni ilah okotos əmə ik ilis e nəhlmlah məmə onəsoriniən nəhlkəm e kəpiel.’ ”

¹² Kəni Iesu təmuhalpın nəghatiən rəha Setən məmə, “Nauəuə Rəha Uhgın tətəni mın məmə, ‘Onəsotoliən nəfən-əfəniən kəm rəhatəmah lərməniġ Uhgın məmə otol nati kəti, məmə nəkoteruh məmə in tətətiġ itəmah mın, uə kəpə.’ ”

¹³ Nian Setən təmol naunun e nəfən-əfəniən rəhan, in təmagım muvən isəu o Iesu mətəhtahnin mə nian təuvir kəti mın rəhan otəpanuva mın.

Iesu təmətuəuin rəhan uək əpəha Kaləli

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Kəni Iesu təmitəliġ=pən nitəni Kaləli, kəni nəsanəniən rəha Uhgın təməriauəh e nəmiəġəhiən rəhan. Kəni nəghatiən ohni təmitəlau-təlau e lahuənu mın tēpət e nitəni əha.

¹⁵ Kəni Iesu in təmətəġətun e nimə rəha nuhapuminiən mın, kəni nətəmimi mın rəfin kəməutəni-vivi in.

Nətəm Nasərit

kəmotəpəh Iesu

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Kəni Iesu təmuvən Nasərit, ikin əha in təməpət ikin aupən. Kəni e nian rəha Sapət, in təmuvən e nimə rəha nuhapuminiən təhmen əmə mə in tatol

4:11 Sam 91:11-12

4:12 Dut 6:16; 1Kor 10:9

4:13 Hip 2:18;

4:15

nian min. Kəni in təməhtul məmə otafin Nauəuə Rəha Uhgın.

¹⁷ Kəni kəməfən nauəuə iətəm kəmaiu-aiu rəha iəni u Aiseə. Kəni in təmuahru=pən e iətəm Aiseə təmətei tətəni lanəha məmə,

¹⁸ “Narmin Rəha Uhgın tətətig lak mətəu-inu təmitəpın iəu məmə iəkəni pətigəm nəniən təuvır kəm nanrah min. Kəni təmahli=pa iəu məmə iəkuvən məni=pən kəm nətəmi kəutatig e kaləpus məmə iəkītis ilah, kəni mahli pətigəm ilah, kəni məni=pən kəm nətəmimi min nəhmtilah təpis məmə okoteruh nati. Kəni təmahli=pa iəu məmə iəkuvən mītis niki nətəmimi,

¹⁹ kəni məni pətigəm məmə nian tınuva rəkis məmə İərməniğ otəgətun rəhan nəuviriən kəni mosmiəgəh nətəmimi.”

²⁰ Nian təmafin rəkis nauəuə u, kəni maiu-aiu min məfən nauəuə u kəm iətəm tətələhu nauəuə u, kəni mətəharəg məmə otəgətun nətəmimi. Kəni nəhmti nətəmimi rəfin əha imə təməhtul əmə lan.

²¹ Kəni in təmətəghati kəm lah mətəni məmə, “Rəueiu u e nian u nəutətəlig lan e Nauəuə Rəha Uhgın, Uhgın tinol əpu nəghatiən min əha tınuva matol nıpəhriənien lan.”

²² Nətəmimi rəfin kəmotəni-vivi in, kəni narmilah təmiuvig o nəghatiən təuvır min in tətəni, kəni məutəni kəm lah min məmə, “?Nəti Josip u, uə kəpə?”

²³ Kəni İesu təməni=pən kəm lah məmə, “İəkəhrun məmə onəkotəni=pa nəghatiən əuas u kəm iəu u tətəni məmə, ‘Toktə, ol vivi aru-to nıpətım,’ u nıpətın məmə, ‘Natimnati min əha u

kətəni mə nəmol rəkis ilah əpəha Kapeniəm, təuvir məmə nəkuva mol mīn ilah u ikīnu imam ikīn.’

²⁴ Pəhriən, iəkəni kəm təmah məmə ko nətəmimi kəsotisiaiən iəni kəti iətəm tatsipən e lah.

²⁵ E nian rəha Elaijə, nuhuən təməsəfuvian o nu kisil mine məuiğ sikis, nəumis təman kəni nauəniən tikə. Kəni iətəni pəhriən kəm təmah məmə, e nian əha, pətəlimis mīn tepət u ikīnu Isrel,

²⁶ mətəu Uhgīn təməsahli-pəniən Elaijə məmə otuvən masiru e lah. Kəpə. In təmahli=pən məmə otasiru e pətəlimis kəti əpəha Saedon e taun Sarefat, kəni pətan u in pətan İanihlua kəti.

²⁷ Kəni e nian rəha iəni Elisa, nətəmimi tepət kəməutatig Isrel u kəmautos nīmisiən u leprosi e nīpəti lah, kəni Elisa təməsol viviən kəti mine. Mətəu in təmol vi əmə Neman u iətəm Sīriə, in iətəm İanihlua kəti.”

²⁸ Kəni e nian nətəmimi u e nīmə rəha nuha-puminiən kəmotətəu nəghatiən əha niəməha təmol pik ilah.

²⁹ Kəni kəmotəhtul uəhai əmə motaskəlim İesu, motələs mohiet itaun, məhuvən əpəha e kiəkis e nīkali taun məmə kotəraki pətigəm lan.

³⁰ Mətəu İesu təmaliuək rəkis e lah miet e nəlugin e lah kəni matuvən.

*Iesu təmahli pətigəm
narmīn tərāh e iətəmimi kəti
(Mak 1:21-28)*

³¹ Kəni İesu təmeiuaiu muvən əpəha Kapeniəm, taun kəti mīn rəha Kaləli. Kəni e nian rəha Sapət in təmətəgətun nətəmimi.

32 Kəni nətəmimi iətəm kəmotətəu rəhan nəghatən, narmilah təmiuvig pik ohni mətəu-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən tatig lan.

33 Kəni in əpəha imə e nimə rəha nuhapuminian, kəni suah kəti əha ikin iətəm narmin tərəh kəti tətatig lan. Kəni in təmagət əfəməh məmə,

34 “!Ei, Iesu iətəm Nasərit! ?Təhro? ?Nəmuva məmə nəkol nərahien kəm timah? Inəhrun rəkis ik. Ik İətəmi Asim rəha Uhgın!”

35 Mətəu Iesu təmagət əskasik lan məmə, “!Aaah, sagətən! !Iet magim rəkis e suah u!” Kəni narmin tərəh əha təmol suah u tisiyəri morin e niftəni e nəlugilah, əmeiko magim rəkis lan, mətəu təməsərəkinian suah u.

36 Kəni nətəmimi rəfin ikin əha narmilah təmiuvig kəni mətəni=pən kəm lah min məmə, “Ei! ?Nəghatən nak u? Suah u, təmagət əskasik e narmin tərəh min e nəghatən rəha nepətən mine nəsanəniən, kəni ilah kəməhiet e nətəmimi.”

37 Kəni nəniən rəha Iesu təmaiu mıtəlau e nıtəni əha.

*Iesu təmasiru
e nətəmimi tepət*

(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Iesu təməhtul kəni miet e nimə rəha nuhapuminian muvən əpəha e nimə rəha Saimon.* E nian əha, uhu Saimon tatimis matətəpu-ətəpu pik, kəni ilah kəmətəni=pən kəm Iesu məmə oteruh.

39 Kəni Iesu təməhtul=pən iuəkir ohni kəni magət əskasik e nimisən, kəni pətan u təsanən. Əmeiko in təhtul kəni mol nauəniən niglah.

4:32 Mat 7:28-29 * 4:38 Nian min nəuvein, kətauin e Saimon Pitə məmə, “Saimon,” kəni nian nəuvein, kətauin lan məmə, “Pitə.”

40 Nian miṭigar tiniuviḡ rækis, nətəmimi kəmotos nətəmimi min rəfin u nətəm kautohmis e nimisiən pišin pišin min məhuva o Iesu. Kəni in təmələhu=pən nəhlmin e lah kətiəh kətiəh, kəni ilah rəfin kəmotəsanən.†

41 Kəni iərmis min kəməhiet motaḡim e nətəmimi tepət məutaḡət əfəməh məmə, “! Ik Nəti Uhg̃in!” Mətəu Iesu təmaḡət əskasik e lah mahtipəsḡ e lah o nəḡhatiən mətəu-inu ilah kotəhrun məmə in Kristo iətəm Uhg̃in təmahli=pa.

42 Kəni kəməni lauḡ lan, Iesu təmiet əha ikin əha muvən əpəha ikin kəti iətəm nətəmimi kohkə ikin. Mətəu nətəmimi kəmotəsal lan, kəni nian kəmoteruh in, ilah kəməhuva ohni məutalkut məmə okotəniəhu məmə in təsaḡimiən məpəh ilah.

43 Mətəu in təməni=pən kəm lah məmə, “Kəpə. İəu iəkəkeikei muvən lahuənu pišin min nəuvein, məni pətiḡəm nəniən təuvir rəha Narməniḡiən Rəha Uhg̃in, mətəu-inu Uhg̃in təmahli=pa iəu məmə iəkəkol lanu.”

44 Kəni in təmatuvən mətan e niṭəni Jutiə mətəni pətiḡəm nəḡhatiən rəha Uhg̃in e nimə rəha nuha-puminiən min.

5

Natətəḡ min iətəm Iesu təmaupən mauin e lah (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

† **4:40** Lou kəti rəha nətəm Isrel tətəni məmə iətəmimi ko təsələsiən iətəm tatimis e nian rəha Sapət. Mətəu nian miṭigar tiniuviḡ rækis, kəni Sapət tinol naunun, kəni nətəmimi kotəhrun nələsiən nətəmimi. **4:41** Mat 8:29; Mak 3:11-12 **4:44** Mak 1:35-39; Mat 4:23

¹ Nian kəti, Iesu təmətəhtul e nīkali nəhu asoli, nərgin u Lek Kaləli.* Kəni nīmənin nətəmimi kəməhuva motəhtul motohtəlau lan məutatətə kəni məutəhgi ilah mīn məmə okotətəu nəghatiən rəha Uhgīn.

² Kəni in təmeh bot keiu rəha nətəm kautos nəmu e nīpəkīl mətəu ilah kəutafəl nopīn mīn rəhalah.

³ Kəni Iesu təmuvən e bot rəha Saimon,† kəni mətapuəh ohni məmə otiuvi-pah bot tuvən ihluə nəuветin. Nian Saimon təməharəg pətīgəm e bot, kəni Iesu təməharəg lan mətəgətun nətəmimi.

⁴ Nian Iesu təməghati rəkis kəm nətəmimi, kəni mənī=pən kəm Saimon məmə, “Saimon, otasua kotəsəu-pah lokamnīm, kəni ko motəraki e nopīn motos nəmu nəuvein.”

⁵ Kəni Saimon təni məmə, “Iətəmi asoli, iəmotalkut pik lapīn mətəuarus=pa u, məsotosiən nəmu kəti mīne. Mətəu ik nīnəni mīn mə okəhuvən, təuvir pəh kəhuvən motəraki mīn e nopīn.”

⁶ Kəni nian ilah kəmotol, kəmos pik nəmu tepət e rəhalah nopīn, kəni nopīn mīn rəhalah kəmotəri kəni motasisi e nəmu mīn, kəni nopīn mīn təsuvəhiən kotəhapu.

⁷ Kəni ilah kəmotauin=pən mīn e nətəmimi e bot pīsīn mə kəhuva motasiru e lah. !Kəni ilah kəməhuva motəmki=pən nəmu e bot pəti mil kuəri muəriauəh e nəmu, kəni iuəkīr bot mil kuamnīm!

⁸ Nian Saimon Pitə təmeruh nati u, kəni təmasiəulin=pən kəm Iesu e nīsiaiən mətəni məmə,

* **5:1** Nəghatiən Kris əhruahru təni məmə, “Lek Kenesəret” u nərgin kəti mīn rəha Lek Kaləli. **5:1** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10

† **5:3** Inu Saimon Pitə. **5:5** Jon 21:3-8

“!Iərmənig, uvən isəu ohniəu, iəu iəsəhmenien, iəu iol təfagə tərəh!”

⁹ In təməghati lanu mətəu-inu in mine nətəmi min əha e bot mil, kəmotauit pik narmilah təmiuvig o nəmu min u tepət lanəha.

¹⁰ Kəni Jemis mine Jon, nətə Səpəti mil u katiavi nəmu min ilahal Saimon, ilau min kəmuauit pik narmilau tiuvig o nəmu min u.

Mətəu Iesu təmənə=pən kəm Saimon məmə, “Səginien. Ik iətəm rəha niuvien nəmu, mətəu rəueiu əha matuvən, ik onəkiuvi=pa nətəmimi.”

¹¹ Kəni nian ilah kəmotiuvipari rəhalah bot min, kəni motəpəh ərəfin natimnati kəni məhuərisig e Iesu, kəni məhuva rəhan min nətəmimi.

*Iesu təmol vivi iətəm tatos nimisən u leprosi
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Nian Iesu təmətaliuək e taun kəti, suah kəti iətəmi təmos nimisən u leprosi‡ təmaliuək muva. Nimisən u leprosi təmaiu ərəfin e nipətin. Kəni nian in təmeruh Iesu, təmeiuaiu masiəulin=pən nipənəgin e niftəni mətəfən nisaiəin kəm in, mətəsək mətəkeikei kəm in mətəni kəm in məmə, “Iərmənig, okəmə nəkolkeikei, kəni nəkəhrun nol vivien iəu, kəni mafəl rəkis namikmikiən lak.”

¹³ Kəni Iesu təmuahru e nəhlmin mələhu=pən lan mənə məmə, “Əuəh. Iəkolkeikei. !Əuvir-tə!” Əmeiko rəueiu agin, nimisən u leprosi tikə lan.

5:11 Mat 19:27 † **5:12** E Nauəuə Rəha Uhgın, nəghatien u “leprosi” tətəghati e nimisən pisin pisin min e nilositəmi. Nimisən min u tətərkın nilositəmi, kəni Lou rəha Mosis tətəni məmə iətəmi kəti təmos nimisən lanəha, in tamikmik e nəhmti Uhgın. Afin Levitikas iətəm tepət 13-14.

14 Kəni Iesu təməniəhu məmə otəsəni pətigəmiən natimnati mīn u kəm nətəmimi, mətəu təməni kəm in məmə, “Uvən meruh pris kəti pəh in oteh məmə nīpətīm tinol lanko, kəni ko ik mol sakrifais kəm Uhgīn iətəm Lou rəha Mosis tətəni məmə nəmə suah kəti iətəm rəhan leprosi tinikə, kəni nətəmimi okotəhrun məmə nīnəuvīr pəhriən, kəni rəham namīkmikiən tinikə.”

15 Mətəu nanusiən rəha Iesu təmiet muvən ikin mīn rəfin, kəni nətəmimi tepət kəməhuva məmə okotətəlig e rəhan nəgətuniən, kəni məmə in otol vivi nīmisiən mīn rəhalah.

16 Mətəu nian tepət, in tatuvən təpiə-məpiə ikin, in pisin əmə, məmə otətəfaki.

*Iesu təmol vi iətəmi nīpətīn nəuветin təmimīs
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)*

17 Nian kəti, Iesu təmətəgətun əpəha ima e nimə kəti, kəni Farəsi mīn, mīne nəgətun mīn rəha Lou, ilah mīn əpəha ikin kəutəharəg, kəmotšipən əpəha lahuənu mīn e nītəni Kaləli, mīne nītəni Jutiə, mīne taun Jerusiləm. Kəni nəsanəniən rəha Iərməniḡ tətətig o Iesu məmə in otol vi nətəmimi mīn u kəutohmīs.

18 E nian əha, nətəmimi nəuvein kəmotələs suah kəti məhuva, in tətəpīli əmə e nīmahan rəhan mətəu-inu nīpətīn nəuветin təmimīs. Kəni ilah kəmotolkeikei məmə okotələs məhuva motələhu=pən e nəhlki Iesu.

19 Mətəu ilah kotəruru nuvəniən ima mətəu nətəmimi tepət əha ikin. Kəni kəməhuvən əpəha ilis

e nāhue nimə motos rəkis nāhgi nimə nāuветin, § kəni motəhlman-əhlman e suah u teiuaiu e nimahan rəhan muvən iuəkir əmə o Iesu.

²⁰ Nian Iesu təmeruh rəhalah nəhatətəiən, kəni təni məmə, “Niəli. Rəham nolrahien min, iəu inos rəkis rəkis.”

²¹ Kəni nəgətun min rəha Lou mine Farəsi min nikilah təhti məmə, “?Iətəmi nak u tətəghati əuvsan məmə in Uhgın? Uhgın əmə in təhrun nos rəkisiən nolien tərəh min rəha nətəmiimi.”

²² Iesu in tinəhrun rəkis rəhalah nətəligiən, kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “?Təhro nəutətəlig lanko?

²³ ?Nikitəmah təhti məmə nəghatiən u timətig o nəniən, ‘Iəkos rəkis rəham təfagə tərəh min,’ uə nəghatiən u, ‘Əhtul maliuək’?

²⁴ Kəni rəueiu onəkoteruh məmə Nəti Iətəmiimi in tatos nepətien o nos rəkisiən təfagə tərəh min u ikinu e nāhue nitəni.” Kəni in təməni=pən kəm suah u təmatimis məmə, “Əhtul, mos rəham nimahan maliuək matuvən imam ikin.”

²⁵ Kəni əmeiko təsuvəhiən agin, suah u təhtul mələs rəhan nimahan minətəliuək mətəni-vivi Uhgın matuvən.

²⁶ Kəni ilah rəfin kəmotauit pik ohni narmilah təmiuvig, kəni məutəni-vivi nərgi Uhgın, kəni məutərəmrumin kəni məutəgin nāuветin məutəni məmə, “Nəman, rəueiu kitah kauteruh nati apispis agin.”

§ 5:19 E nian əha, kəmol nāhgi nimə nāuvein e tael. Kəni nətəmi min u kəmos rəkis tael min nāuvein məmə otol niyəg təhmen e suah u iətəm in tatimis. 5:20 Aes 43:25; Luk 7:48 5:24 Jon 5:8

Iesu təmauin e Lifai
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Uərisig e natimnati min u, Iesu təmiet maliuək matuvən, kəni in təmeruh suah kəti iətəm tatos məni rəha takis, nərgin u Lifai, tətəharəg ikin kətətəou=pən takis ikin. Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Va, muərisig lak muva rəhak iətəmimi.”

²⁸ Kəni in təməpəh natimnati min rəfin rəhan, məhtul muərisig e Iesu.

²⁹ Kəni Lifai təmol nauəniən asoli kəti rəha Iesu əpəha e rəhan nimə. Kəni nətəmimi tepət nətəm kautos məni rəha takis, mine nətəmi əpnəpən min kəməhuva məutəharəg pəti ilah min ilah məmə okotauən.

³⁰ Kəni Fərəsi min mine nətəmimi nəuvein min u rəhalah nəgətun min rəha Lou, nikilah təsagiəniən kəni məutəni=pən kəm nətəmimi rəha Iesu məmə, “?Təhro itəmah nəutauən pəti əmə itəmah nətəmi kautos məni rəha takis mine nətəm nol təfagə tərah?”

³¹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Iətəmimi u in təsimisiən, təsarəriəniən e toktə. Mətəu iətəm tatimis, in otarəriə e toktə.

³² Iəu iəməsuvaian məmə iəkauin e nətəmimi min u kotəni məmə kinotəhruahru rəkis. Mətəu iəmuva məmə iəkauin e nətəmimi min u kotəhrun əmə məmə ilah kautol noliən tərah min, məmə okotəuhlin rəhalah nətəligiən.”

Noliən rəha nəpəhiən nauəniən o Uhgın
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Kəni ilah kəmotəni=pən kəm Iesu məmə, “Nətəmimi rəha Jon Bəptais, nian rəfin kəutəpəh nauəniən məutətuakəm o nəfakiən kəm Uhgın,

kəni nətəmimi rəha Farəsi min ilah min kautol əmə nati kətiəh, mətəu rəham nətəmimi min kəutauən əmə katilpın. ?Təhro?”

³⁴ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “? Nian itəmäh nautol nauəniən rəha iətəm təmöl əmə marit, mətəu okotəni kəm rəhan min məmə okotəkəikei motəpəh nunien nauəniən, uə kəpə? ! Kəpə!

³⁵ Mətəu nian tətuvə nətəmimi okotələs rəkis suah u təmöl əmə marit motələs məhuvən isəu o rəhan min nətəmimi. Kəni e nian əha, ilah okotəpəh nauəniən lan.”*

³⁶ Kəni Iesu təməni min nəghatiən əuhlin kəti tol lanu məmə, “Ko suah kəti təsosiən napən vi rəhan məhapu nəuvetin, kəni məhli=pən e napən əmnəmit məmə otol pəsığ e iətəm tərəh. Mətəu təni məmə otol lanəha, kəni otərəkin rəhan napən vi, kəni napən vi nəuvetin ko təsəmähli vivien ilau napən əuas.

³⁷ “Kəni ko suah kəti təsosiən wain vi miuvi=pən e pətəl əuas u təskasik, pətəl u kəmol e nilosi nəni.† Nəmə suah kəti tol lanəha, kəni wain vi otahlifu kəni mīməhrehreh, kəni wain taiəh rəfin, kəni pətəl min, otərəh.

³⁸ Mətəu wain vi okəkəikei kiuvipən e pətəl vi ətmətığ.

³⁹ Kəni iətəmi iətəm təməmnim rəkis wain əuas, ko in təsölkeikeiən məmə otəmnim min wain vi,

5:34 Jon 3:29 * **5:35** “İtəmimi iətəm təmöl əmə marit” tətəgətun=pən Iesu, kəni “rəhan min nətəmimi” tətəgətun=pən nətəmimi min rəha Iesu. † **5:37** E nian əha, kəmol pətəl rəha wain e nilosi nəni. Pətəl vi in timətətığ o nahgigien. Mətəu pətəl əuas in təskasik ko təsahgigien. Nian nəhu krep tuva mol wain lan, kəni nahgin tətəlifü pətəl tətəsi.

mætəu in otəni məmə, ‘Wain əuas in təuvir.’ ”

6

*Nətəmimi rəha Iesu kəməutəhli wit
e nian rəha Sapət*

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Nian kəti e Sapət, Iesu mine rəhan mīn nətəmimi kəməutaliuək məutohapumīn e nasumian mīn rəha wit, nati kəti təhmen e rais, kəni rəhan mīn nətəmimi kəutəhli wit nəuvein məutauig rəkis nilosin, kəni mautun.

² Mətəu Farəsi mīn nəuvein kəmotagət məmə, “! Ei! Sapət u rəueiu, kəni nolian u nautol təsəhmen-pəniən e Lou. ?Təhro itəmah nautol lanko?”

³ Mətəu Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “? Itəmah nəsofaniən e Nauəuə Rəha Uhgīn, natim-nati mīn əha Kig Tefit təmol aupən? Ilah rəhan mīn nətəmimi nəumis təmus ilah.

⁴ Kəni in təmuvən imə e Nima Tapolīn rəha Uhgīn, təmos pīret u iətəm pris mīn kinotəfən rəkis kəm Uhgīn. Kəni Lou tətəni məmə pris mīn əmə kotəhrun nunian, mətəu Tefit in təmun kəni məfən nəuvein kəm rəhan mīn nətəmimi məmə okotun.”

⁵ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Iəu, Nəti Iətəmimi, iəu iətarməniɡ e nian rəha Sapət.”

*Iesu təmol vi iətəmimi
e nian rəha Sapət*

(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Kəni e nian pīsīn kəti mīn rəha Sapət, Iesu təmuvən əpəha imə e nimə rəha nuhapumīniən,

mætəgətun nətəmimi. Kəni ikin əha, suah kəti əha ikin nəhlmin maru təmimis, ko təsegaruian lan.

⁷ Kəni nəgətun min rəha Lou, mine Farəsi min, ilah kəutəsal məmə okoteruh mə Iesu otol vi suah u e nian rəha Sapət, pəh ilah kotəhrun nəniən mə Iesu təmatgəhli Lou.

⁸ Mətəu Iesu təməhrun əmə nətəligiən rəhalah, kəni təməni=pən kəm suah u nəhlmin təmimis məmə, “Va, məhtul aupən.” Kəni tuvən məhtul=pən əha aupən.

⁹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Təkolkeikei məmə iəkətapuəh nati kəti o təmah. ? Təhro? ? E nian rəha Sapət, noliən nak in təhruahru e Lou məmə okol, kəhrun noliən nati təuvir uə kəhrun noliən nati tərəh? ? Okosmiəgəh iətəmi, uə okuhamu itəmi?”

¹⁰ Kəni Iesu təməsal=pən meruh nətəmimi mitəlau, kəni məni=pən kəm suah u nəhlmin təmimis məmə, “Uahru-to e nəhlməm.” Kəni in təmuahru e nəhlmin, kəni nəhlmin təuvir.

¹¹ Mətəu Farəsi min mine nəgətun min rəha Lou, nīkilah nərah pik agin, kəni məutəghati-əghati kəm lah min məmə okotəhro e suah kəha Iesu.

*Iesu təmauin
e tueləf aposil min rəhan
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)*

¹² Kəni e nian min əha, Iesu təmuvən əpəha ilis e nitəuət məmə otəfaki, kəni mətəfaki lapin mətəuarus tian.

¹³ Kəni tinian, in təmauin e rəhan min nətəmimi məmə okəhuva moteruh in. Kəni in təmītəpin rəkis tueləf, mauin e nərgin lah məmə aposil min.

14 Nərgi aposil mın u tol lanu: Saimon iətəm İesu təmauın e nərgi vi mə Pitə, mine pian Antiru, mine Jemis mine Jon, mine Filip, mine Patolomiu,

15 mine Matiu, mine Töməs, mine Jemis nəti Alfias, mine Saimon u kətauın lan məmə Selot,*

16 mine Jutəs nəti Jemis, mine Jutəs İskariot u iətəm təmegəhan e İesu kəm rəhan mın tikimır mın.†

*İesu təməgətun nətəmimi kəni mosmiəgəh
nətəm kautohmis
(Mat 4:23-25)*

17 Kəni İesu mine rəhan aposil mın kəmotəiuaiu e nitəuət məhuva ikin kəti təməhli ikin, ilah nətəmimi rəhan mın tepət, mine nətəmimi əpnəpın mın tepət, kəmotəipən nitəni Jutiə, mine Jerusiləm, mine nikalkali nitəhi Taea mine Saedon.

18 İlah kəməhuva məmə okotətəu nəghatiən rəha İesu, kəni məmə otol vi nimisiən mın rəhalah. Kəni in təmol vi nimisiən mın rəhalah. Kəni in təmol vi mın nətəmimi narmin tərəh mın kəmotərəkin ilah.

19 Kəni nətəmimi nətəm kəməütəhtul təlau-təlau lan, kəmotalkut məmə okotek mətəu-inu nəsanəniən tatsipən lan matol vi ilah rəfin.

*Nəgianiən mine nərahian
(Mat 5:1-12)*

20 Kəni İesu təməsal=pən meruh rəhan mın nətəmimi, kəni təni=pən kəm lah məmə,

* **6:15** Afin-to futnot e Mat 10:4. † **6:16** İətəmi keiu rəha İesu kətauın e lau məmə Saimon, ilau u Saimon Pitə mine Saimon u kətauın lan məmə Selot. Kəni iətəmi keiu rəha İesu kətauın e lau məmə Jemis, ilau u Jemis nəti Səpəti mine Jemis nəti Alfias. Kəni iətəmi keiu rəha İesu kətauın e lau məmə Jutəs, inu Jutəs İskariot mine Jutəs nəti Jemis u kətauın pisin məmə Tateas e nauəuə rəha Matiu.

“Itəmah u nanrah min, nəutatig e nəuviriən pəhriən. In nəuviriən pəhriən mətəu-inu, itəmah nətəmimi rəha Uhgın, kəni in otarmənig e təmah.

21 Itəmah nətəm nəumis tatus itəmah rəueiu, nəutatig e nəuviriən pəhriən. In nəuviriən pəhriən mətəu-inu, onəkotəni məmə, ‘Əuəh, təhmen.’

Itəmah nətəm nəutasək u rəueiu, nəutatig e nəuviriən pəhriən. In nəuviriən pəhriən mətəu-inu onəkotaləh.

22 Onəkotatig e nəuviriən pəhriən nian nətəmimi kəutəməki e təmah, kəni kəsegəhanian e təmah məmə onəkotol nati kətiəh itəmah min ilah, kəni kətəni rah itəmah, kəni kətərkən nərgi təmah məmə itəmah rəha iərmis min, kəni ilah kautol nolian min əha kəm təmah mətəu-inu iəu Nəti iətəmimi, kəni itəmah rəhak min.

23 E nian min əha, nəkotagiən, kəni motəmako e nagianian mətəu-inu nətəouiən asoli rəhatəmah rəha natimnati min əha tətətig e negəu e neai. Niki təmah otagiən mətəu tipilah min kəmotol nolian kətiəh əmə kəm iəni min aupən ikin.

24 Mətəu, kəsi, nərahian asoli otuva o təmah u rəhatəmah nautə tepət rəueiu mətəu-inu, ninotos rəkis nagianian rəfin iətəm onəkotos,

25 Kəsi, nərahian asoli otuva o təmah nətəm nəutəuən pik məutətəu təuvir lanəha rəueiu mətəu-inu, nəumis otəpanus itəmah.

6:21 Sam 126:5-6; Aes 61:3; Nəh 7:16-17 6:22 Jon 15:19; 16:2; 1Pitə 4:14

Kəsi, nahməian asoli otuva o təmah nətəm nəutaləh əha rəueiu mətəu-inu, onəpanotasək agin.

²⁶ Kəsi, nərahian asoli otuva o təmah nian nətəmimi min kautləfəri nərgi təmah mətəu-inu, tıpilah min kəməutləfəri lanəha nərgi iəni eiuə min aupən ikin.”

*Otolkeikei rəhatəmah min tikimər min
(Mat 5:38-48; 7:12)*

²⁷ Kəni təməni min məmə, “Mətəu iətəni kəm təmah nətəm nəutətəlig lak motəhrun məmə, onəkotəkeikei məutolkeikei rəhatəmah tikimər min, kəni məutol təuvir kəm nətəm kəutəməki e təmah,

²⁸ kəni nian nətəmimi kəutəuiakən e təmah, mətəu itəmah onəkotəni=pən kəm Uhgın məmə otəfən rəhan nəuviriən kəm lah, kəni onəkotəfaki o nətəmimi u kautol tərəh e təmah.

²⁹ “Okəmə suah kəti tem nıkapım, əfən min nəven tem. Okəmə suah kəti tos rəham kot, kəni ətəhtul maru min o nəfən minian rəham sot.

³⁰ Kəni əfən min nati nak kəm iətəmimi kəti nəmə teasiə lam, kəni iətəmimi kəti təmos rəham nəuvein natimnati, əpəh əmə, məsətapuəhian lan.

³¹ Kəni otol təuvir kəm nətəmimi rəfin e nolian min rəfin iətəm nəkotolkeikei məmə nətəmimi okotol kəm təmah.

³² “Nikitəmah təsəhtian məmə okləfəri itəmah nəmə itəmah nautolkeikei əmə nətəmimi min u kotolkeikei əmə itəmah mətəu-inu, nətəmi kotərəh min, ilah min kotolkeikei ilah min.

³³ Nikitəmah təsəhtian məmə okləfəri itəmah nəmə itəmah nautol təuvir əmə kəm nətəmi min u kautol təuvir əmə kəm təmah. Mətəu-inu nətəm kotərəh min kautol min nati kətiəh.

³⁴ Nikitamah tēsəhtian məmə okəni-vivi itəmah nəmə nauteğəhan e natimnati kəm nətəmi nəuvein nətəm ilah kotəhrun nalp̄in-p̄inəiən nitain kəm təmah. Mətəu-inu nətəmimi kotərah, ilah m̄in kəuteğəhan e natimnati kəm lah m̄in məmə nian kəti kəpanos=pən m̄in nitain.

³⁵ “Mətəu onəkotəkeikei məutolkeikei rəhatəmah m̄in tikim̄ir m̄in, kəni mautil təuv̄ir kəm lah, kəni mauteğəhan=pən e natimnati u kəmos məmə okəsotalp̄iniən. Okəmə onautol lanəha, rəhatəmah nətəouiən asoli tətətig, kəni nəkəhuva nenəti Uhḡin Ilis Aḡin, mətəu-inu in tatol təuv̄ir kəm nətəm kəutaumis m̄in, kəni matol təuv̄ir m̄in kəm nətəmi u kəsotəniən məmə nikilah tagiən o natimnati təuv̄ir u in tatol kəm lah.

³⁶ Mətəu onəkotolkeikei nətəmimi təhmen əmə e rəhatəmah Tatə tatolkeikei nətəmimi.”

Səniən noliən rəha iətəmimi
(Mat 7:1-5,17-27; 12:34-35)

³⁷ Kəni Iesu təməni məmə, “Onəsəniən noliən rəha iətəmimi məmə tərəh, pəh kəsəniən rəham noliən məmə tərəh; onəsəniən məmə suah kəti otəkeikei mos nalp̄iniən o təfagə tərəh rəhan, kəni pəh okəsəniən məmə ik onəkəkeikei mos nalp̄iniən o təfagə tərəh kəti rəham; salp̄iniən malu e noliən tərəh rəha iətəmimi u tatol kəm ik, kəni pəh kəsəniən kalu e noliən tərəh rəham.

³⁸ Ətuati, məfən kəm nətəmimi, kəni Uhḡin otəf̄inə natimnati tepət tepət kəm ik, təhmen e kətim u təməri kasin-asin karḡin təri məriauəh kəni mətauvəreḡin u okəf̄inə e nəhlməm. Okəmə

nəkəfən tepət, okəfinə tepət kəm ik, mətəu nəmə nəkəfən təkəku əmə, okəfinə əmə təkəku kəm ik.”

³⁹ Kəni in təməni nəghatiən əuhlin kəti kəm lah məmə, “İətəmi nəhmtin təpis ko təsitiən iətəmi kəti min u nəhmtin təpis min. !Kəsi, okiauvig=pən e nıpəg asoli!

⁴⁰ İətəm kətəgətun, in təsapirəkisiən rəhan iəgətun, mətəu iətəmi u tətətəlig vivi mətitəu=pən iəgətun e nətəligiən min rəfin, in otuva məhmen e rəhan iəgətun.

⁴¹ “?Təhro nətəni nıpispisi nigı e nəhmti piam, mətəu nıkim təsəhtiən nigı asoli agin e nəhmtəm?

⁴² ?Nəmə nəsəhruniən nigı asoli e nəhmtəm, kəni onəkəhro mos rəkis nıpispisi nigı e nəhmti piam? !İtəmah nəfaki eiuə min! Aupən mos rəkis nigı asoli e nəhmtəm, kəni məhrun neruhiən niftəni e nəhmti piam kəti.”

⁴³ Mətəu İesu təkəikei mətəni məmə, “Ko nigı katun kəti kotəsəuəiən e nigı kəsuniən, təhmen=pən əmə e nigı kəsuniən ko təsəuəiən e nigı katun,

⁴⁴ mətəu kəhrun neruhiən nigı e nəuan. Ko iətəmi təsəhliən nəua nigı katun e nigı akonə, kəni ko iətəmi təsəhliən nəua nigı ətəhiən e nəuaniləuis arfu.

⁴⁵ İətəmi təuvir, nıkin təriəuəh e natimnati təuvir min, kəni in tatol natimnati təuvir. Kəni iətəm tərah, nıkin təriəuəh əmə e noliən tərah min, kəni in tatol əmə noliən tərah; mətəu-inu e nian in tətəghati, kəni natimnati min əha e nıkin kautohiet.”

⁴⁶ Kəni Iesu təməni məmə, “?Təhro nəutauin lak məmə ‘Iərməniḡ, Iərməniḡ,’ mətəu nəsotoliən nati iətəni?”

⁴⁷ Pəh iəkəḡətun itəmah e noliən rəha suah kəti iətəm təmuva ohniəu, kəni mətətəu nəḡhatiən mīn rəhak, kəni matol natimnati mīn iətəm iətəni ilah.

⁴⁸ “Kəni in təhmen əmə e iətəmimi u təmol rəhan nimə. Təmaupən mel niftəni meiuaiu muvən mafəl vivi kəpiel əpəha ləhtəni, kəni mol pən rəhan nimə ikin. Nian nuhuən təməfuv maiu mahruəh muva mələs pikin, mətəu təsəlauəliən lan, mətəu-inu təmol təskasik.

⁴⁹ Mətəu iətəmi iətəm tətətəu nəḡhatiən rəhak kəni məsoliən, in təhmen=pən e iətəm təmol pəri rəhan nimə əmə e niftəni. Nian nuhuən təməfuv maiu mahruəh muva mələs pikin nimə, kəni əmeiko təmei morin məhapu-əhapu.”

7

Nəhatətəiən rəha iətəmi asoli kəti rəha soldiə mīn (Mat 8:5-13)

¹ Nian Iesu təməḡhati rəkis kəm nətəmimi, kəni in təmuvən əpəha e taun Kapeniəm.

² Kəni ikin əha, iətəmi asoli kəti rəha soldiə mīn rəha nətəm Rom tətətiḡ, kəni slef kəti əha ikin rəhan iətəmimi in tolkeikei pik, mətəu slef əha tatimis pik, rəhan nahməiən tepət.

³ Kəni e nian iətəmi asoli əha təmətəu nəniən rəha Iesu, kəni in təmahli rəkis nətəmi asoli nəuvein rəha nətəm Isrel məmə okəhuvən motəni=pən kəm Iesu məmə otuvən mol vi rəhan slef.

⁴ Kəni nətəmi asoli mīn əha kəməhuva motəh Iesu, məutətapuəh əskasik ohni mautəni məmə,

“Iærmænig, tæhruahru æmæ mæmæ nækasiru e suah kæha,

⁵ mætæu-inu in tolkeikei pik kitah nætəm Isrel, kəni in təmasiru mol nimə rəha nuhapuminiən.”

⁶ Kəni Iesu tæmætəu=pən ilah. Kəni nian kinəhuva iuækir o nimə, iətəmi asoli rəha soldiə min tahli=pən rəhan min nætəmiimi kəhuvən moteruh Iesu mætəni rəhan nəghatiən u mæmæ, “Iærmænig, suvaiən nahgim təsikəiən, mætəu-inu iəu iəsəhmeniən mæmæ nəkuva imak ikin.

⁷ Kəni tol lanu, iəu iəsəhmeniən mæ iəkuva meh ik. Ik iətəmi asoli kəti, mætəu iəu iətəmi əkəku æmæ. Mætəu əghati æmæ, kəni rəhak iol əhruin, in otətəu təuvir min.

⁸ Iəkəhrun mæmæ ik natos narmənigiən mæmæ nimisiən otəkeikei mol nəuiam. Iəkəhrun mætəu-inu iəu min, rəhak nətəmi asoli min kəutarmənig lak, kəni iatol nəuialah. Kəni soldiə min nəuvein əha ikin nətəm iəu iətarmənig e lah. Nəmə iəkəni kəm kəti mæmæ, ‘Uvən,’ kəni tuvən. Kəni nəmə iəkəni kəm kəti mæmæ, ‘Va,’ kəni tuva. Kəni nəmə iəkəni kəm rəhak slef mæmæ, ‘Ol nati u,’ kəni tol nati əha.”

⁹ Nian Iesu tæmætəu nəghatiən u, narmin tæmiuvig pik o nəghatiən rəha suah u. Kəni in tæmeirair mæni=pən kəm nəhlin nətəmiimi u kəutəhtul uərisig lan mæmæ, “Iəkəni kəm tæmah mæmæ, suah u səniəmæ in iətəm Isrel. Kəni nati əpnəpin nətəm Isrel, mætəu iəsəruhiən ilah kəti rəhan nəhatətəiən iahgin təhmen=pən lan.”

¹⁰ Kəni e nian iahlirəkis min rəha iətəmi asoli kəmohtəlig=pən imə, kəni moteruh iol əhruin əha tinəsənən rəkis.

Iesu təmosmiəgəh nati pətəlimis kəti

11 Kəni təsuvəhiən e natimnati mın u, Iesu təmuvən e taun kəti nərgin u Nain, ilah rəhan mın nətəmimi mine nımənin nətəmimi tepət kautəhuərisig lan.

12 Kəmol nıpai e kəpiel titəlau e taun əha, kəni nian Iesu təmuva iuəkır o namtılıuə rəha taun, meruh nətəmimi kautsıpən e taun mautələs iətəm təmimis kəti. In iətəm aluə iərman, nəti pətəlimis kəti in kətiəh əmə. Kəni nımənin nətəmimi tepət e taun əha kəutaliuək pəti ilah pətəlimis əha.

13 Mətəu nian İərmənig təmeh pətəlimis əha, nıkin tahmə pik ohni, kəni məni=pən kəm in məmə, “Sasəkiən.”

14 Kəni in təmuvən mek uvləuvlə u kətəlis suah u təmimis lan, kəni kəmotəhtul. Kəni Iesu təməni=pən məmə, “!İətəm aluə! !İətəni kəm ik məmə, əhtul!”

15 Kəni iətəm təmimis təməmiəgəh kəni məhtul, kəni mınətəghati. Kəni Iesu təfən iətəm aluə əha kəm rəhan məmə.

16 Nətəmimi rəfin kəmotəgin məutərəmrumin, kəni mautəni-vivi Uhgın məmə, “!İəni asoli kəti tinuva u rəueiu kəutatig kitah min!” Kəni məutəni mın məmə, “!Uhgın təmuva məmə otasiru e rəhan mın nətəmimi!”

17 Kəni nanusiən rəha Iesu təmaiu mitəlau ikın mın rəfin e nitəni Jutiə kəni e niftəni mın rəfin mın iuəkır ohni.

*Iesu mine Jon Bəptais
(Mat 11:2-19)*

18 Nətəmimi rəha Jon Bəptais kəmotəni=pən kəm in natimnati rəfin iətəm Iesu təmol ilah. Kəni Jon

Bəptais təmauın e rəhan keiu iətəmimi mil kiəuva ohni,

19 kəni tahli rəkis ilau məmə okian mueruh İərmənig muətapuəh ohni məmə, “?Təhro? ?Ik u iətəm kəmətəni aıpən məmə suah kəti otuva, uə itimah iəutəhtahnin iətəmimi kəti mın məmə otəpanuva mın?”

20 Kəni nian suah mil kəmiəuva mueruh İesu, kəmuəni=pən kəm in məmə, “Jon Bəptais təmahli=pa itımlau iəkiəuva məmə iəkuətapuəh ohnik məmə, ?Təhro? ?Ik u iətəm kəmətəni aıpən məmə suah kəti otuva, uə itimah iəutəhtahnin iətəmimi kəti mın məmə otəpanuva mın?”

21 Kəni e nian əmə əha ilau kəmiəuva mueruh İesu lan, mətəu İesu tatol nımisiən tepət kotəuvir. Nəuvein kautos nımisiən pisin pisin mın, nəuvein narmın tərəh tətətig e lah. Kəni nətəmimi tepət nəhmti lah tərəh, mətəu İesu təmol vivi ilah.

22 Kəni İesu təməni=pən kəm lau məmə, “İatəlig mian muəni=pən natimnati mın ərəfin u kəm Jon, nati iətəm nəmuətəu kəni mueruh. Nətəmi nəhmtilah təpis kinauteruh nati. Kəni nətəmimi nətəm nəhlikilah tərəh kinotətəu təuvir kəni mınəutaliuək. Kəni nətəmimi mın u kəmosos nımisiən leprosi, nilosilah tinəuvir. Kəni nətəmimi mın u nıpəgtəlgilah təmalu, rəueiu əha kinautətəu nati. Kəni nətəmimi mın u kəmohtmıs, kinotəmiəgəh mın. Kəni rəueiu, iətəmi kəti tinatəni pətigəm nanusiən təuvir kəm nanrah mın.

23 İətəmimi otətig e nəuviriən pəhriən nəmə in təəhlmanien e nəhatətəien lak o natimnati mın

iätəm iəu iatol uə iəsoliən.” *

24 Nian iahləpis mil rəha Jon ilau kəmiatəlig min, kəni Iesu tinətuəuin mətəghati e Jon kəm nətəmimi min u kəutəharəg əha ikin, mətəni məmə, “?Aupən, nəm autəhuvən ikin təpiə-məpiə ikin məmə nəkoteh nak? ?Nəməhuvən məmə nəkotafu iətəmi əpnəpən əmə kəti təhmen e nimanuvehli əfəməh iətəm nīmətəgi tətəlifū alifū əpnəpən əmə? Kəpə.

25 ?Kəni təhro itəmah nəmohiet, məmə nəkotafu iətəmi kəti iətəm tətuvən e napən təuvir nəhmtin tiəkis? Kəpə. Nətəmimi kautəhuvən e napən təuvir, mətəgiən əmə o rəhalah nautə, ilah kəutatig e nīmə təuvir min təhmen e rəha kig.

26 ? Mətəu nati nak əha nəməhuvən məmə nəkotəruh, iəni kəti, uə? Əuəh, pəhriən, mətəu iətəni kəm təmah məmə in ilis tapirəkis iəni.

27 Suah u inu Nauəuə Rəha Uhgīn tətətəghati lan. Uhgīn tətəni məmə, ‘Otafu-to. Iətəhli=pinə iahləpis iətəm otos rəhak nəghatiən. In otaupən lam məmə otol əpenə-penə e rəham suaru.’

28 Iətəni kəm təmah məmə, nətəmi u kəmotair e niftəni u, kəti təsəpirəkisiən suah kəha Jon. Kəni mətəu iətəmi in ləhtəni agin e Narmənigiən Rəha Uhgīn, in ilis tapirəkis Jon.”

29 Nian nətəmi əpnəpən, mine nətəmimi rəha nosiən takis kəmotətəu nəghatiən rəha Iesu, ilah kəmotəni məmə suaru rəha Uhgīn in suaru əhruahru. Kəutəni lanəha mətəu-inu Jon tətəmol bəptais rəkis e lah.

* **7:23** E nian rəha Iesu, nətəmimi tətət kəutəsəl=pən o Kristo iətəm otəpanuva. Mətəu nīkilah tətəni məmə in otol nolīən pišin e nolīən rəha Iesu. Nīkilah tətəni məmə Kristo otos nəsanəniən o nəluəginīən o kəpmən rəha Rom. **7:26** Luk 1:76 **7:27** Mal 3:1 **7:29** Luk 3:12

30 Mətəu Farəsi min mine nəgətun min rəha Lou, ilah kəməsotosiən bəptais rəha Jon, kəni inəha ilah kəmotəpəh suaru rəha Uhgın e nəmiəgəhiən rəhalah.

31 Kəni Iesu təməghati min məmə, “? Oiakəni nolian rəha nətəmimi u rəueiu, məmə təhmen e nak? ?Kəni rəhalah nətəligiən təhro?”

32 Ilah kotəhmen=pən e kəlkələh min kəutəharəg ikin katol makit ikin məutəhkul məutəuən e lah min nəuvein məmə, ‘Itimah iəmotəhli nau kəm təmah məmə onəkəutol danis rəha nagianian lan, mətəu itəmah nəsotolian danis. Kəni itimah iəmətasək eiuə rəha nimisiən, mətəu nəsotasəkiən kitah min itəmah.’

33 “İatəni lanu mətəu-inu nian Jon Bəptais təmuva, mətətuakəm məsunian nauənian nian tepət o nəfakiən, məsəmnimiən wain. Kəni itəmah nəutəni məmə, ‘Suah kəha, narmin tərəh kəti tətətig lan.’

34 Mətəu iəu, Nəti İətəmimi, iəmuva mətəuən mətəmnim wain, kəni itəmah nəutəni məmə, ‘! Otafu-to, suah kəha in iətəmimi rəha nauən pikian mine iətəmimi rəha nəpisiən, kəni mətan pəti ilah nətəmimi rəha nosiən məni rəha takis, mine nətəmimi nətəm nol təfagə tərəh!’

35 Mətəu neinatigian rəha Uhgın mine nəlpəkəuiən rəhan in təhruahru məmə itimlau Jon iatuol nati in tolkeikei. Kəni nəmiəgəhiən rəha nətəmimi u kəutəhatətə lanəha tətəgətun məmə inu nıpəhriənian.”

Pətan tərəh kəti təməueiu nəhlki İesu e səntə

³⁶ Kəni Farəsi kəti, nərgin u Saimon, in təmauın e Iesu məmə otuvən mauən e rəhan nimə. Kəni Iesu təmuvən lahuənu, kəni muvən imə e nimə rəha Farəsi u mətəharəg məmə otauən.[†]

³⁷ Kəni pətan kəti e taun əha in iol təfagə tərəh, təmətəu məmə Iesu tətəuən əpəha ima Farəsi ikin. Kəni in təmos səntə kəti muva iətəm nəhmtin tiəkis. Səntə u e pətəl kəmol e kəpiel iətəm nəhmtin tiəkis, kətəni kəmə alapastə.

³⁸ Kəni in təmuva iuəkir o Iesu məhtul e nıkalı nəhlkin mətasək, nəhu nəhmtin tahli=pən e nəhlki Iesu mol nəhlkin təpırig. Kəni təmafəl nəhu nəhmtin e nəhlki Iesu e nəuanun, kəni matek nəhlki Iesu e nıkapın mətəfən nısiaiən kəm in,[‡] kəni mol=pən səntə e nəhlkin.

³⁹ Kəni Farəsi u təmeh nati u, kəni məni aru e nıkin məmə, “Nəmə suah u in iəni pəhrıən, ko in təhrun əmə noliən rəha pətan əha iətəm tatek nəhlkin, məmə in iol təfagə tərəh.”

⁴⁰ Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Saimon, iəkolkeikei məmə iəkəni nati kəti kəm ik.”

Kəni Saimon təni məmə, “Əuəh, İəgətun, nati nak?”

⁴¹ Kəni Iesu təni məmə, “Suah keiu, rəhalau məni təsəhmenıən, kəni iərmənıg kəti təməfən

[†] **7:36** Nian mın nəuvein, nətəm Isrel kəutohtəu=pən noliən rəha nətəm Kris mine nətəm Rom nian kəutəuən. Mətəu tepıl rəhalah in ləhtəni agin, kəni nətəmimi kəutəməhli e nıkalı lah motol nəhlmlah tatəu pəri kəugə lah, kəni nəhlmi lah maru tatos nauənıən mautun. Kəni mautuahru əmə e nəhlkilah kəteruh əmə. Inu Iesu təmol lanu nian pətan əha təmuva məueiu nəhlkin. Eruh narmın e Mat 26.

7:37 Mat 26:7; Mak 14:3; Jon 12:3 [‡] **7:38** Nəghatıən Kris əhruahru tətəni məmə, pətan əha təmek nəhlki Iesu e nohlın, kəni inu nəmtətıən rəha nısiaiən, kəni nıkin tagıən o natımnati iətəm Iesu təmol kəm in.

māni nāuvein kām lau, mā nian kāti kāmānuhalpīn rāhan māni. Kāti tamos faif-hanrit tənariās, kāni kāti tos fifti tənariās. §

⁴² Nian ilau kinuāruru nalpīniān, kāni iārmānig tāmāni māmā, ‘uāpāh əmā nalpīniān māni u nāmuos.’ ? Kāni suah mil u in pāhruvān lan otolkeikei pik iārmānig?”

⁴³ Kāni Saimon in tāni māmā, “Nīkik tāhti māmā iātəm u in tamos māni tepət, iārmānig in nīkin tāmepət ohni, in otolkeikei pik iārmānig.” Kāni Iesu tāmāni māmā, “Nāmāni pāhriān.”

⁴⁴ Kāni Iesu tāmēirair meruh pətan u, kāni māni=pān kām Saimon māmā, “?Saimon, nāmeh pətan u, uə kəpə? Nian iāmuva imam ikīn, ik nəsəfaiān nāhu kāti o nāueiuiān nāhlkək, mətəu pətan u, in tāməueiu nāhlkək e nāhu nāhmtīn mafəl e nāuanun.

⁴⁵ Nian iāmuva, kāni Saimon, ik nāməsoliān nāmētātiān kāti māmā nākolkeikei iāu. Mətəu pətan u, tatek əmā nāhlkək e nīkapīn lanko, kāni noliān rāhan tātəgətun māmā in tolkeikei iāu.

⁴⁶ Saimon, ik nāməsəueiuiān rāhk-kapə e kalīku nāuветin, mətəu pətan u, in tāməueiu nāhlkək e səntə iātəm nāti kāti nāhmtīn tiəkis.

⁴⁷ Kāni tol lanu iātəni kām ik māmā, inafəl rākis rāhan təfagə tərāh mīn u tepət pik, kāni tol lanu, noliān mīn əhā iātəm təmol, tātəgətun māmā tolkeikei pik iāu. Mətəu nian iātos rākis təfagə tərāh rāhā iātəmimi nāuan nāuветin əmā, kāni kəsi, rāhan nolkeikeiān in nātiəkəku ohniāu.”

§ 7:41 “Tənariās,” inu māni rāhalah, təhmen e vatu rāhā Vanuatu. Rāueiu, faif-hanrit (500) tənariās təhmen e faif-hanrit-tausin vatu (500,000 vatu), kāni fifti (50) tənariās təhmen e fifti-tausin vatu (50,000 vatu).

48 Kəni Iesu təməni=pən kəm pətan u məmə, “Rəham təfagə tərāh mīn, iəu inafəl rəkis.”

49 Kəni nətəmimi nəuvein mīn iətəm kəməutauən ilah mīn, kətəni kəm lah mīn məmə, “?Iətəmimi naku təni məmə tatos rəkis təfagə tərāh rəha iətəmimi?”

50 Mətəu Iesu təməni=pən kəm pətan u məmə, “Uhgīn tinosmiəgəh ik mətəu-inu nəməhatətə lak. Kəni uvən, pəh nəməlinuian rəha Uhgīn tətətig ohnik.”

8

Nipətan mīn u kəmautasiru e Iesu

1 Uərisig e natimnati mīn əha, Iesu in tətaliuək matuvən e taun mīn nəuvein mīne lahuənu mīn nəuvein. In mətəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgīn kəni mətənus pətigəm nanusiən təuvir rəha Narmənigiən Rəha Uhgīn. Kəni e nian əha, tueləf aposil mīn rəhan kəməutohtəu=pən.

2 Kəni nipətan nəuvein mīn kəmautuərisig e Iesu, inu aupən ilah kəmautohmis, uə kəmautos narmin tərāh mīn e lah, mətəu Iesu in təməhgi pətigəm narmin tərāh mīn kəni mol vi rəhalah nīmisiən. Nərgi nipətan mīn u Meri u kətəni məmə Maktələ u Iesu təməhgi pətigəm narmin tərāh səpīn lan;

3 mīne Joana pətauəhli rəha Jusa iətəm in tepət e nətəmimi nətəm kautol uək e nimə rəha kig Herot Antipas; mīne Susana; mīne nipətan tepət mīn. Nipətan mīn u kətəfən rəhalah məni o nosiən nəhmti natimnati o nasiruiən e Iesu mīne rəhan tueləf nətəmimi mīn.

Nəghatiən əuhlin e niftəni
(*Mat 13:1-23; Mak 4:1-20*)

⁴ Nətəmimi mın tepət kəmotəpən e taun mın tepət məhuva o Iesu. Nian kəməhuva mətəhtul titəlau lan, kəni təməni nəghatiən əuhlin u kəm lah,

⁵ “Suah kəti, rəha nərfeien nikititə wit, təmuvən mətearəgrəg e nikititə wit əpəha e nasumiən. Kəni nəuvein timəarəgrəg e suaru, mətəu nətəmimi kəməhuva motəliuək lan, kəni mənig mın kəməhuva motun rəkis ilah.

⁶ Kəni nikitin nəuvein kohməarəgrəg=pən e niftəni nəuan nəuvin iətəm kəpiel əha ləhtəni lan. Nian koteviə, kəni motəukei mətəu-inu nəhu tikə ləhtəni ikin.

⁷ Kəni nikititə wit nəuvein kəmotəmei=pən e niki niləuis u tol nihlin, kəni nian nikititə wit mın koteviə mətəu niləuis tətətu-atu ilah kəni kohmis.

⁸ Mətəu nikititə wit nəuvein kəmotəmei=pən e niftəni təuvir kəni moteviə kəni mətəuə e nəua lah tepət pik təhmen=pən e uan-hanrit.”

Nian Iesu təməni rəkis nəghatiən u, kəni məghati, mənəni kəm lah məmə, “Itəmah rəfin matəlgitəmah tatig, otətəlig vivi, kəni mətəhrun nəghatiən mın u.”

⁹ Kəni nətəmimi rəha Iesu kəmotətapuəh ohni məmə, “Əni=pa niptəti nəghatiən u kəm timah.”

¹⁰ Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Itəmah, Uhgın tinerəh rəkis e rəhatəmah suaru məmə itəmah onəkotəhrun nəghatiən rəha Narmənigian Rəha Uhgın iətəm tətəhluag. Mətəu nətəmimi mın nəuvein, ilah kətos əmə e nəghatiən əuhlin mın, məmə ilah okoteh, mətəu kotərru, kəni ilah okəutətəu, mətəu ko kəsotəhrunian.”

11 Kəni Iesu in təməni məmə, “Nipəti nəghatiən u tol lanu. Nikiti wit tətəgətun=pən nəghatiən rəha Uhgın.

12 Nikiti wit iətəm təməmei e suaru tətəgətun=pən nətəmimi mın u kəutətəu nəghatiən rəha Uhgın, mətəu Setən tatos rəkis nəghatiən rəha Uhgın e rəhalah nətəligiən məmə okəsotosiən nipəhriənien lan, mə Uhgın otəsosmiəgəhiən ilah.

13 “Nikiti wit mın u kəmotəmei=pən niftəni u təkəku kəpiel əha ləhtəni, kəutəgətun=pən nətəmimi u kəutətəu nəghatiən rəha Uhgın, nikilah tətəgiən ohni. Mətəu nokilah təseiuauiuiən isəu, ilah kəutəhatətə e nian əkuəkir əmə. Mətəu nian nəfeifeiən tuva, uə nərahien tuva e nəmiəgəhiən rəhalah, kəni ilah kotəmei e rəhalah nəhatətəien.

14 “Kəni nikiti wit mın u kəmotəmei=pən e niki niləuis, kəutəgətun=pən nətəmimi u kəmotətəu nəghatiən rəha Uhgın, mətəu natimnati tepət tətatu-atu=pən e nəmiəgəhiən rəhalah, mətəu ilah kəutətəlig pik e natimnati rəha nəmiəgəhiən rəhalah, uə ilah kətolkeikei nautə tepət, uə ilah kətolkeikei məmə okotətəu təuvir e rəhalah nəmiəgəhiən. Kəni nəmiəgəhiən rəhalah təsəuəien e nati təuvir kəti e nəghatiən rəha Uhgın.

15 “Mətəu nikiti wit mın u kəmotəmei e niftəni təuvir, kəutəgətun=pən nətəmimi u kəmotətəu nəghatiən rəha Uhgın, kəni nikilah təhruahru kəni məuvir, kəni ilah kəmotaskəlim nəghatiən rəha Uhgın tiəkis e nikilah. Kəni ilah kotəuə e nəmiəgəhiən təuvir.”

*Otəharu pəri lait e tepil
(Mak 4:21-25)*

16 Kəni Iesu təməni=pən məmə, “?Pəh tətasiəpən e lait kəni masuəpəpim lan e bəkət, uə taharu=pən e nīpəg pet? !Kəpə! Kəsoliən lanəha. Nian nəkotasiə e lait, kəni motaharu pəri e tepil məmə nətəmimi okoteruh nati lan.

17 Kəni tol mīn lanəha, nəmə suah kəti tətəhluaig e nati kəti, mətəu Uhgīn in otol əpu in, kəni nəmə suah kəti tatos oneuən nəghatiən kəti, mətəu Uhgīn in otəni əpu.

18 Nəghatiən u nəutətəu, otətəlig vivi lan. Iətəmi u in tinəhrun rəkis nīpətī nəghatiən rəhak, in təhrun nosiən tepət təhmīn. Mətəu iətəmi u təsəhruniən, in otəmkarəpən e nati iətəm nīkin tətəhti məmə tatos.”

*Mamə rəha Iesu mīne pian mīn
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

19 Kəni e nian əha, mamə rəha Iesu mīne pian mīn kəməhuva məmə okoteh, mətəu ko kəsəhuvəniən iuəkīr moteh mətəu nətəmimi tepət kəutətəlig lan.

20 Kəni nətəmimi kəmotəni=pən kəm in məmə, “Mamə rəham mīne pian mīn ilah əpəha ihluə kəutəhtul, ilah kotalkeikei məmə okoteruh ik.”

21 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Nətəmimi rəfin u nətəm kəutətəu nəghatiən rəha Uhgīn kəni məutohtəu=pən, ilah u rəhak nətəmimi mīn, ilah rəhak mīn mamə mīn mīne piak mīn.”

*Iesu təmənīəhu nīmətāgi asoli e nəhu Lek Kaləli
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

22 Nian kəti Iesu mīne rəhan mīn nətəmimi kəməhuvən e bot kəti, kəni in təməni=pən kəm lah

məmə, “Pəh kəhuvən e nīkali lek e nītəni=pən.”
Kəni kəmotiuvī nivən mohiet.

²³ Nian bot tīnətaiu, kəni Iesu təmuvən mətəpili.
Kəni nīmətəgi asoli kəti təmeiuaiu=pən e nəhu əha,
kəni nəhu tīnatuvən e nīpəgnəua bot, kəni iuəkīr
əmə bot tamnim.

²⁴ Kəni kəmotəhgi-pəri Iesu kəni motəni, “!Ei,
Iətəmi asoli! !Ei, Iətəmi asoli! Air-tə, okohmīs
rəueiu!”

Kəni Iesu təmair magət mənīəhu nīmətəgi mīne
peau-peau asoli mīn. Kəni nīmətəgi təmohrahli
nəhlmīn, kəni təməməlinu.

²⁵ Kəni Iesu təməni kəm lah məmə, “Təhro? ?
Rəhatəmāh iə nəhatətəiən?”

Mətəu ilah kīnotəgin, kəni narmīlah təmiuvg
mīn, kəni mīnautəni=pən kəm lah mīn məmə, “!
Ei! ?Iətəmīmī nak u? Nati əpnāpīn nīmətəgi mīne
nəhu, mətəu kətūətəlg e rəhan nəghatīən matuol.”

*Iesu təmāhgi pətīgəm
narmīn tərāh e suah kəti
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Kəni ilah kəməhuva mohietīgəm=pa ima
nətəm Kerasa ikīn, inəha e nītəni=pən e nəhu u,
kəni məhuvāri.

²⁷ Nian Iesu təmuvari, kəni əmeiko iətəmīmī kəti
əha ikīn təmuva meh. Suah u, narmīn tərāh mīn
kəutətgī lan, kəni in əupən in təsuvənīən e nāpən,
kəni in təsāpīlīən imə, mətəu in tətətgī əmə əha e
nīpəg kəpiel mīn, ikīn katītənīm nətəmīmī ikīn.

²⁸⁻²⁹ Aupən ikīn, nian tēpət, narmīn tərāh əha
tatol in tətəlməli pīk, kəni nətəmīmī kəutəlgīs
nəhlkīn mīne nəhlmīn e sen məmə otaskəlīm
tīəkīs mauteh məmə otəsərəkīnīən natīmnatī.
Mətəu nian rəfīn tətəatuv-eatuv sen mīn əha, kəni

narmın tərəh tətəkeikei kəm in məmə otiet magım muvən əpəha ikin təpiə-məpiə ikin.

Mətəu nian ialməli u təməh İesu, təməarəg əfəmäh, muva morin=pən e nəhlki İesu, kəni mətagət məmə, “! İesu, Nəti Uhgın İlis Agın! ? Nəmə nəkəhro lak? !Əui, iətətapuəh ohnik məmə onəsoliən nalpiniən asoli kəti kəm iəu!” Narmın tərəh u təməni lanu mətəu-inu İesu təməni rəkis məmə in otiet magım e suah u.

³⁰ Kəni İesu təmətapuəh ohni məmə, “?Nərgəm pəh?” Kəni in təməni məmə, “Nimənin Təpət.” Təməni lanəha mətəu-inu narmın tərəh mın təpət kəməutatig lan.

³¹ Kəni narmın tərəh mın kəmotətapuəh əskasik o İesu məmə, “Onəsahli-pəniən itimah e nıpəg iətəm naunun tikə tapınəpu ikin, u imə nalpiniən.”

³² Kəni ikin əha e nıkali nıtəuət, pikəh mın təpət kəutauən məutan əha ikin. Kəni narmın tərəh mın kəməutasək=pən məutəni=pən kəm İesu məmə, “Əui, egəhan e timah iəkəhuvən e pikəh mın əha.” Kəni İesu təmegəhan e lah kəhuvən.

³³ Kəni narmın tərəh mın u kəmohtiet e suah u məhuvən e pikəh mın, kəni pikəh mın ilah rəfin kəmotaiu məuteiuaiu e nıpatu, kəni motiuvig=pən e nəhu motamnım.

³⁴ Nian nətəmimi nətəm kətaugın pikəh mın kəmotəh nati u, kohiet motagım məhuvən məutəni pətigəm nanusiən rəha natimnati mın u e taun rəhalah mine ikin mın rəfin titəlau-təlau.

³⁵ Kəni nətəmimi kəmohtiet e taun məhuvən məmə okoteruh natimnati mın əha. Kəni kəməhuva moteruh İesu, kəni motəh mın suah u narmın tərəh mın kəmohtiet rəkis lan, in tətəharəg

e nahlki Iesu kəni nəpəh nalməliən, kəni mīnəfən rəkis rəhan napən. Kəni nətəm e taun u kəmotəgin.

³⁶ Kəni nətəmimi u kəmoteh əhruahru nati u e nəhmtilah, ilah kəmotanus tatuvən kəm nətəmimi nəuvein mīn məutəni pətīgəm məmə Iesu təməhrol lanu mol vivi suah kəha, u aupən narmin tərəh mīn kəməutatig lan.

³⁷ Kəni nətəmimi rəfin u kəutatig iuəkir o Kerasa, kəmotəni=pən kəm Iesu məmə otiet əha imalah ikin mətəu-inu ilah kinəutəgin pik. Kəni əmeiko in təmuvən e bot məmə okotasuə məhuvən nəve nəhu=pən.

³⁸ Mətəu suah u narmin tərəh mīn kəməhiet lan, in təmətapuəh o Iesu məmə, “!Pale, pəh iəkuvnə kitah!” Mətəu Iesu təni=pən kəm in məmə,

³⁹ “Itəlig muvən imam ikin, muvən məni pətīgəm natimnati mīn u Uhgīn təmol kəm ik.” Kəni suah u təmuvən ikin rəfin e taun u iman ikin mətəni pətīgəm natimnati mīn iətəm Iesu təmol kəm in.

Pətauəhli kəti iətəm tatimis mine pətan kəti iətəm təmimis

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Nian Iesu təmitəlig=pa mīn e nitəni=pa e nəhu u, nətəmimi nīkilah təmagiən məmə koteruh mīn Iesu, mətəu-inu ilah kəməutəhtahnin.

⁴¹ Kəni iətəmi kəti təmuva meh, nərgin u Jaerəs, suah u in iətəmi asoli kəti rəha nimə rəha nuhapuminiən. Təmuva meiuaiu misin nəulin e nisiaiən, mətəkeikei e nətapuəhiən kəm Iesu məmə in otuvən əpəha iman ikin,

⁴² mətəu-inu nətin pətəkəku tatimis pik rəhan nahməiən tepət, kəni təsuvəhiən rəueiu timis. In nəuan kətiəh əmə, rəhan nu tueləf.

Kəni Iesu təmaliuək matuvən o pətəkəku əha, kəni nımənin nətəmimi tepət kəmotəhtul təlau lan məutətətə əmə e lah mın.

⁴³ Kəni pətan kəti təmuva o Iesu iətəm tatos nımisiən rəhalah nıpətan nian rəfin əmə minos nu tueləf, kəni in təmuvən o nətəmimi tepət iətəm kautol mərsin, mətəu ko kəti təsol viən.

⁴⁴ Kəni pətan əha in təmsipən e nəmtah Iesu ikin, kəni meapən mek nififi napən rəha Iesu, kəni əmeiko rəueiu agin mın, rəhan nımisiən təmol nau-nun.

⁴⁵ Kəni Iesu təni məmə, “?Ei, pəh təmek iəu?”

Mətəu nətəmimi kotəni məmə, “Kəti təsekien ik,” kəni Pitə təni məmə, “!İətəmi asoli, nətəmimi tepət kəutələs pikin ik.”

⁴⁶ Mətəu Iesu təni məmə, “Kəpə. İəkəhrun məmə iətəmi kəti təmek iəu mətəu-inu iəmətəu nəsanəniən təmiet lak.”

⁴⁷ Kəni nian pətan əha tinəhrun məmə ko təsəhluaigian, in təmuva mətərəmrumin pik kəni misin nəulin mətəfən nisiaiən kəm Iesu. Kəni e nəhmti nətəmimi rəfin, təni pətigəm kəm Iesu məmə təmek in o nak, kəni mətəni pətigəm mın məmə nian təmek in, kəni rəueiu agin mın, rəhan nımisiən təmol nau-nun.

⁴⁸ Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Nətik pətan, e rəham nəhatətəien lak, ninuva minəuvir. Kəni atuvən, pəh nəməlinuiən rəha Uhgın tətətig ohnik.”

⁴⁹ Nian Iesu təmətəghati əhanəh, kəni iətəmi kəti təmsipən ima Jaerəs ikin tiet=pa, kəni məni kəm Jaerəs məmə, “Nətim pətəkəku tinimis rəkis. Mə iəgətun nahgin təsikəien məmə tuva.”

50 Mətəu nian Iesu təmətəu nəghatiən əha, in təməni=pən kəm Jaerəs məmə, “Səginiən. Əhatətə əmə lak, kəni pətəkəku rəham, in otəmiəgəh mīn.”

51 Nian Iesu təmuvən mietigəm=pən lahuənu ima suah kəha, kəni mit rəkis əmə Pitə mine Jon, mine Jemis, mine mamə mine tatə rəha pətəkəku u iətəm təmimīs, məmə ilah əmə okəhuvən imə.

52 Nətəmimi rəfin kəutasək əfəməh məutauin e pətəkəku əha, mətəu Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Sotasəkiən. Pətəkəku u in təsimisien. In tətəpili əmə.”

53 Kəni ilah kəmotələh əuvsan lan mətəu-inu ilah kotəhrun məmə pətəkəku əha tinimis rəkis.

54 Mətəu Iesu təmuvən imə, kəni meapən mos nəhlmi pətəkəku u kəni mauin lan məmə, “Pətəkəku, əhtul.”

55 Kəni əmeiko pətəkəku əha təməmiəgəh mīn məhtul. Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Otəfən nati kəti tun.”

56 Kəni rəhan mamə mine tatə, narmilau təmiuvig pik, mətəu Iesu təni=pən kəm lau məmə, “Onəsüəni pətigəmiən natimnati mīn u kəm iətəmimi kəti.”

9

*Iesu təmahlī pətigəm
rəhan nətəmi tueləf
məmə okotəni pətigəm
Narməniğiən Rəha Uhgīn*

(Mat 10:5-15; 14:1-2; Mak 6:7-16)

1 Kəni Iesu təmoriarun rəhan mīn tueləf nətəmimi, kəni məfən nəsanəniən kəm lah kəni mətegəhan=pən e rəhan nepətiən kəm lah məmə

ilah kotəhrun nəhgi pətigəmiən narmin tərəh min, kəni mə ilah okotol vivi nimisiən min.

² Kəni Iesu təmahli pətigəm ilah məmə okotəni pətigəm Narməniğiən Rəha Uhgın, kəni məmə okotol vivi nətəmiimi iətəm kəutohmis.

³ Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Nian onəkəhuvən, məsotosiən natimnati nəuvein rəha naliuəkiən rəhatəmah, natimnati iətəm təhmen e kasikin, uə kətim, uə nauəniən, uə məni, kəni məsotosiən napən keiu.

⁴ Kəni nian itəmah nəkəhuvən e lahuənu kəti məutatig e nimə kəti, nimə u inu onəkotatig əmə lan mətəuarus nian itəmah onəkohiet lan.

⁵ Kəni ikin pəhruvən onəkəhuvən ikin, nəmə nətəmiimi nikilah təsəğiniən məmə nəkəhuva motatig itəmah milah, kəni onəkotohrapispis rəkis niməulul e nəhlki təmah kəni mohiet. Inu nəmtətiən kəti tətəğətun məmə nəkotəpəh ilah, kəni niki Uhgın tərəh o lah.”

⁶ Kəni ilah kəmhohiet motaliuək məutəhuvən lahuənu min məutanus pətigəm nanusiən təuvir, kəni ikin min rəfin kəutəhuvən ikin, məutəfaki kəm nətəmiimi tepət, kəni kotəmiəğəh.

⁷ Kəni Kig Herot Antipas u in iərməniğ e nitəni Kaləli, in təmətəu nanusiən rəha natimnati min u iətəm Iesu tatol ilah. In təmətəlig lan muvən, mətəu tinəruru əfəməh mətəu-inu nətəmiimi nəuvein kəutəni məmə Jon Bəptais tinəmiəğəh min,

⁸ kəni nətəmiimi nəuvein min kəutəni məmə Elaijə tinuva min, kəni nətəmiimi nəuvein kəutəni məmə in iəni kəti rəha Uhgın aupən ikin iətəm təməmiəğəh min.

⁹ Kəni Herot Antipas təməni məmə, “Jon u, iəu iəməuahtuv rəkis rəhn-kapə. ?Mətəu iətəmi pəh u iətətəu rəhan nanusiən?” Kəni in mətəsal e Iesu məmə oteruh.

*Iesu təmaugın
nətəmimi faif-tausın*

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

¹⁰ Kəni aposil mın rəha Iesu kəmohtəlig=pa mın ohni, kəni motəni=pən kəm in natimnati rəfin iətəm kəmotol. Kəni in təmit ilah mohiet rəkis e nətəmimi, məhuvən əpəha taun pisin kəti mın, nərgin u Petsaitə.

¹¹ Mətəu nian nətəmimi kəmotətəu nanusiən məmə Iesu tinuva, kəni kəməhuva mautəhuərisig e lah. Kəni Iesu nikin təmagiən əmə nian təmeruh ilah, kəni in təməgətun ilah e Narməniğiən Rəha Uhgın, kəni mətəol vivi nətəmi kautohmis kəutəmiəgəh mın.

¹² Kəni ləhnaıuv iuəkır tapınəpu, nətəmi tueləf rəha Iesu kəməhuva ohni mətəni məmə, “Tərməniğ. Ahli=pən nətəmimi rəfin kəutəhuvən əpəha lahuənu mın məmə okotəsal ikın kəti o napiliən kəni mətəsal e nauəniən kəti kotun mətəu-inu, ikınu nətəmimi kohkə ikın, in liminan.”

¹³ Mətəu Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Kəpə, itəmah əmə. Onəkotaugın nətəmimi mın əha.” Mətəu ilah kəmotəni məmə, “Itiməh iəutos əmə pıret faif mine nəmu keıu. ?Təhro? ?Nəkölkeikei məmə iəkəhuvən motos nəhmti nauəniən kəti mın niğ nimənin nətəmimi mın rəfin əha?”

14 Kəmotəghati lanəha mətəu nətəmimi tepət pik u kəməhuva ikin əha, nəmə kafın nəman əmə, kəni ilah rəfin faif-tausin.

Mətəu Iesu tənı=pən kəm rəhan mın nətəmimi məmə, “Əhuvən motəuəri ilah fifti fifti motəni məmə okotəharəg.”

15 Kəni rəhan mın nətəmimi kəmotəuəri ilah mın lanəha, kəni nətəmimi rəfin kəmotəharəg.

16 Kəni Iesu təmos pıret əha faif mine nəmu u keiu, məsal-pəri əpəha e neai, kəni məfaki=pən lan, kəni məmkəris məfən kəm rəhan mın nətəmimi məmə okotəfən kəm nətəmimi.

17 Kəni nətəmimi rəfin kəmotəuən məhuvən nərfilah tasisi. Kəni kotəpəh nıpıspısi nauənıən, kəni nətəmimi rəha Iesu kəmotəipei=pən e kətim asoli ilah tueləf kotəri vivi.

Pitə təməni məmə

Iesu in Kristo

(Mat 16:13-20; Mak 8:27-9:1)

18 Kəni nian kəti, Iesu mine rəhan mın əmə nətəmimi kautatig, kəni Iesu tətəfaki kəm Uhgın. Kəni in təmətapuəh e lah məmə, “? Nətəmimi kəutəni iəu məmə iəu pəh?”

19 Mətəu kotəni məmə, “Nəuvein kəutəni məmə ik Jon Bəptais. Kəni nəuvein kəutəni məmə ik iəni Elaijə. Kəni nəuvein kəutəni məmə ik iəni kəti rəha Uhgın u aupən ikin iətəm tınəmiəgəh mın.”

20 Kəni Iesu təmətapuəh e lah məmə, “? Mətəu itəmāh nəkotəni məmə iəu pəh?” Kəni Pitə tənı məmə, “Ik Kristo iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa.”

21 Mətəu Iesu təmənıəhu əskasik ilah məmə okəsotənıən nəghatıən mın əha kəm nətəmimi.

22 Kəni in təmatig məni mən kəm rəhan mən nətəmimi məmə, “Nati kəti otəkeikei muva mol nıpəhrənən lan, məmə iəu, Nəti İətəmimi, oiəkətəu nəhməiən e natimnati tepət. Kəni nətəmi asoli u nəhlin rəha Isrel, mine pris asoli mən, mine nəgətun mən rəha Lou, ilah okotəməki lak, kəni motuhamu iəu, kəni iəkəmis. Mətəu nian tatol kisil lan, Uhgın otol iəkəmiğəh mən e nımisiən.”

23 Kəni İesu təmənı=pən kəm rəhan mən nətəmimi məmə, “İətəmi u tolkeikei məmə otuva muərisig lak, in otəkeikei məpəh natimnati mən nıkin tolkeikei, kəni mələs rəhan nıgi kəməluau muərisig lak,

24 mətəu-inu nəmə iətəmimi tolkeikei məmə otosmiğəh rəhan nəmiğəhiən e nıftəni u, in otəmkarəpən e rəhan nəmiğəhiən itulin. Mətəu iətəmimi u otimis o nərgək, kəni in otos nəmiğəhiən itulin.

25 ? Nəmə suah kəti otos rəfin natimnati rəha nıftəni u, kəni mımis ohni, in otos nati təuvır nak?

26 Okəmə nəkaulis o nəniən nərgək mine rəhak nəghatən, kəni Nəti İətəmimi in mən otaulis mən ohnik e nian in otuva e nepətən əhagəhag mine nəsanənən rəhan, mine e nepətən əhagəhag mine nəsanənən rəha Tatə rəhan mine nagelo mən asim.

27 Mətəu iətəni nıpəhrənən kəm təmah məmə, itəmah nəuvein u nəütəhtul u ikinu, onəkoteruh Narmənigiən Rəha Uhgın uərisig nəpanohmis.”

*İesu mine Mosis mine Elaija
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)*

28 Nian Iesu tæmæghati rækis, iuækir o næfakiæn kætiah, kæni Iesu tæmit Pitæ, mine Jon, mine Jemis kæmæhuvæn æpæha ilis e nitæuæt mæmæ in otæfaki.

29 Kæni nian in tæmætæfaki, kæni ræhn-kapæ tæmæuhlin muva mol pisin, kæni napæn ræhan tæmuva mæruæn matoraip-oraip.

30 Kæni æmeiko Mosis mine Elaijæ kæmiaiet=pa muæhtul mæhlæghati ilahal Iesu,

31 Kæni næhagæhagiæn asoli kæti tæmasiæ mitælau e lau, ilahal kæmæhlæghati e nimisiæn ræha Iesu æpæha Jerusilæm iætæm otol næghatiæn ræha iæni min ræha Uhgîn mæ tuva mol nipæhriæniæn lan.*

32 Mætæu Pitæ mine suah mil, napiliæn tinos rækis ilahal, kæni kæmhlapili næuветin. Mætæu nian kæmhlair, mihlafu næhagæhagiæn asoli titælau e Iesu, kæni kæmhlæruh Mosis mine Elaijæ kætæhtul ilahal Iesu.

33 Kæni nian suah mil kinætuagim rækis e Iesu, kæni Pitæ tæmæni=pæn kæm Iesu mæmæ, “Iærmæniġ, tæuvir mæmæ itimahal iækluva mæhlatig u ikinu. Pæh iæklol nimauvluvl kisil, ræham kæti, ræha Mosis kæti, kæni ræha Elaijæ kæti.” Mætæu in tæmætæghati æpnarin æmæ, mæsæhruniæn mæmæ næghatiæn nak u in tætæni.

34 Mætæu nian tæmætæghati æhanæh, kæni næpuæ kæti tæmuva mæuveg ilahal, nian kæmhlæruh næpuæ tæmæuveg ilahal, kæni kæmhlægîn pik.

35 Kæni ilahal kæhlætæu næuia suah kæti tæmsipæn e næpuæ, mætæni mæmæ, “Inu nætik iætæm iæu iæmitæpin. !Æhlætælig vivi lan!”

* **9:31** Næghatiæn Kris æhruahru tæni mæmæ, “kæni kæhlæghati e nian in otiet magim æpæha Jerusilæm.” **9:31** Luk 9:22 **9:32** 2Pitæ 1:16-18 **9:35** Luk 3:22

³⁶ Nian kinotətəu rəkis nəuia Uhgın təməghati, kəni Pitə mine Jon mine Jemis kəmleuruh pişin əmə Iesu. Kəni e nian min əha, kəsləniən natimnati min əha kəm suah kəti min, kəməsləniən natimnati min u iətəm kəmhluruh.

*Iesu təmahlı pətigəm
narmin tərəh e suakəku kəti
(Mat 17:14-23; Mak 9:14-32)*

³⁷ Kəni kəməni lauig lan, nian Iesu mine rəhan iətəmi milahal kəmotşipəri ilis e nitəuət moteuauu=pa, kəni moteh nətəmimi tepət kəməhuva ohni.

³⁸ Kəni nətəmimi min əha kəti təmauın əfəməh e Iesu məmə, “Təkölkeikei məmə nəkuva masiru e rəhak suakəku iərman, mətəu-inu in nəuan kətiəh əmə.

³⁹ Nian tepət, narmin tərəh kəti tətüva lan, kəni mol in tətəgət pik, kəni mol nişpətin tətərəmrumin pik, nəhun nəuan ruən tatiet, təhmen e nəuauı nitəhi. Narmin tərəh əha tətorin pik in, kəni mətaskəlım in, kəni məsəpəhiən nian kəti.

⁴⁰ Kəni iəu iəmətapuəh o rəham min nətəmimi məmə okotəhgi pətigəm narmin tərəh u, mətəu ilah kotəruru nəhgi pətigəmiən.”

⁴¹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Itəmah u nətəmi rəueiu mine, rəhatəmah nəhatətəiən tikə. Kəni rəhatəmah nətəligiən təsəhruahruıən. Kərmə oiəkətig kitah min itəmah mətəuarus=pən nian nak nəmanotəhatətə lak. Kəni kərmə onəhgin iəpanəmeig e təmah. It nətim muva u ikinu.”

⁴² Nian suakəku u təmətüva əhanəh o Iesu, kəni narmin tərəh tətəgəpis təmei morin=pən e nişpəni, mol nişpətin tərəmrumin pik. Mətəu Iesu təmagət əskasik e narmin tərəh u, kəni məhgi pətigəm

narmın təräh tiet, kəni mol vi suakəku. Kəni məfən suakəku u kəm rəhan tatə.

⁴³ Kəni ilah rəfin, narmilah təmiuvig o nəsanəniən asoli rəha Uhgın. Mətəu nian nətəmimi narmilah təmiuvig o natimnati mın rəfin u İesu təmol ilah, kəni in təməni=pən kəm rəhan mın nətəmimi məmə,

⁴⁴ “Otos nəghatiən u teiuaiu mamnim e nikitəmah kəni məsotaluiən lan. İəu Nəti İətəmimi, suah kəti oteğəhan=pən lak e nəhlmi tikimır mın rəhak.”

⁴⁵ Mətəu rəhan mın nətəmimi kəsotəhruniən nıpəti nəghatiən u mətəu-inu Uhgın təməhluaig e nıpəti nəghatiən u məmə ilah okəsotəhruniən, kəni ilah kınotəgin o nətapuəhiən o nıpəti nəghatiən u o İesu.

?Pəh in tepət?

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-40)

⁴⁶ Kəni nətəmimi rəha İesu kınautol nıkilah mın məmə pəh in otepət mapirəkis ilah rəfin.

⁴⁷ Mətəu İesu təməhrun rəkis nati nıkilah tətəhti, kəni in təmos suakəku kəti kəni mit muva kəni təhtul e nıkalı lah,

⁴⁸ kəni məni=pən kəm lah məmə, “Nəmə İətəmi kəti, nıkin tagiən məmə otos suakəku kəti meruh vivi, kəni in tatol lanəha e nərgək, kəni in təhmen=pən məmə in tatos İəu, məteh vivi İəu. Kəni İətəmi tatos İəu e nıkin agiən, in tatos Uhgın u İətəm təmahli=pa İəu. Nəniən pəhriən u mətəu-inu İətəmi tatosiahu in ləhtəni agın, in otuva İətəmi asoli.”

49 Kəni Jon təməni məmə, “Iərməniḡ. Itimah iəmoteruh suah kəti tətəhḡi pətḡḡəm narmin tərah min e nəḡḡəm, kəni iəmotəniəhu məmə otəsoliən lanəha mətəu səniəmə in rəhatah kəti iətəmimi.”

50 Mətəu Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Səniəhuiən mətəu-inu, nəmə suah kəti təsoliən tikimir itəmah min, kəni in tolkeikei itəmah.”

Nətəm Səmeriə nəuvein nikilah təməsagiəniən o Iesu

51 Kəni tinuva iuəkir o nian Uhgīn otos Iesu lan muvən əpəha e negəu e neai, kəni Iesu tinolkeikei məmə otəkeikei muvən Jerusiləm.

52 Kəni in təmahli=pən nətəmimi nəuvein mə kotos rəhan nəghatiən motaupən məhuvən əpəha lahuənu kəti e niṯəni Səmeriə məmə okotol əpenə-penə ohni.

53 Mətəu nətəmi ikin əha, kəsotolkeikeiən məmə in otuvən matḡḡ əha imalah ikin, mətəu ilah kotəhrun vivi məmə in tatuvən Jerusiləm.†

54 Kəni nian rəhan iətəmimi mil, Jemis mine Jon, ilau kəmueruh nati min u, kəni kəmuəni məmə, “?Iərməniḡ, nəkolkeikei məmə iəkuauin e niḡḡəm tisipən əpəha ilis e negəu e neai meiuaiu muva mus ilah?”‡

55 Mətəu Iesu təmeirair mahi ilau.

56 Kəni ko məhuvən min lahuənu pišin kəti min.

9:50 Mat 12:30; Luk 11:23 † **9:53** Nətəm Səmeriə kəutəfaki e niṯəuət Kerasim əpəha Səmeriə. Tol lanəha, ilah kəsotolkeikeiən nətəm Isrel u kautəhuvən=pən əha imalah ikin mautəhuvən Jerusiləm məutəfaki e Nimə Rəha Uhgīn. ‡ **9:54** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, kətilpin nəghatiən u məmə, “təhmen e Elaijə.” Afın-to e 2King 1:9-16
9:54 2King 1:9-16

Nətəmimi nəuvein kəmotəni mə okohuərisig e Iesu

(Mat 8:19-22)

57 Kəni e nian Iesu mine rəhan min nətəmimi kəməutaliuək mautəhuvən e suaru, kəni suah kəti təməni=pən kəm in məmə, “Onəkuvən=pən iə ikin, iəkətəu=pən ik.”

58 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Kuri rarpin min, rəhalah nıpəg tatig məmə okotapili ikin. Kəni mənig min, nimaalah tatig məmə okotapili ikin. Mətəu iəu Nəti İətəmimi, nimə rəhak tikə o napiliən.”

59 Kəni Iesu təməni=pən kəm suah kəti min məmə, “Va, kilau min ik, nəkuva ik rəhak iətəmimi.” Mətəu suah u təni=pən məmə, “İərmənig, əui. Oiəkətəu=pən ik mətəu pəh iəkuvən pipim mitənim rəhak tatə.”

60 Mətəu Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Kəpə, əpəh=pən. Pəh nətəmi kinohmis rəkis e nikilah, kohtənim aru ilah min. Mətəu ik, uvən məni pətigəm Narmənigiən Rəha Uhgın.”

61 Kəni kəti min təni məmə, “İərmənig, iəkətəu=pinə ik muva iətəmimi rəham, mətəu əui, pəh pipim iəkətəlig=pən imak ikin mauiəhruin rəhak min nətəmimi.”

62 Mətəu Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Nəmə suah kəti tinətuəuin matol uək rəha Uhgın, mətəu rəhan nətəligiən tatuvən o natimnati pisin pisin min nəuvein, kəni suah u təsəhmen-pəniən məmə Uhgın otərmənig lan.”

10

*Iesu təmahlipən
rəhan nətəmimi səpinte-tu
o nəniən nanusiən təuvir*

¹ Uərisig e natimnati min əha, İərməniğ təmitəpən rəkis səpinte-tu nətəmimi nəuvein min rəhan, kəni mahli=pən ilah keiu-keiu kotaupən lan məhuvən e taun min, mine ikin min nəuvein min iətəm İesu təpanuərisig muvən ikin.

² Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “!Oteruh-to! Nauəniən tepət əpəha e nasumiən tiniməhtə, mətəu noluək min təkəku əmə kəutəulək lan. Otətapuəh o iətəmi asoli rəha nasumiən məmə otahli=pa noluək min tepət məmə okəhuvən motəulək e nasumiən rəhan.

³ Əhuvən, mətəu onəkotəkeikei motəhrun məmə iəu iətahli=pən itəmah nautəhuvən təhmen e sip-sip əlkələh min məutaliuək mautəhuvən e nəlugin kuri rarpin min.

⁴ Kəni onəsotosiən kətim əkəku rəha məni, mine kətim, mine put, kəni məsotəmeigiən e suaru məutəghati kəm nətəmimi.

⁵ “Nimə nak o nəkəhuvən ikin, nəkotaupən motəni pətiğəm məmə, ‘!Pəh nəməlinuiən otətətiğ ikin!’

⁶ Nəmə iətəmi rəha nəməlinuiən əha ikin, kəni rəhatəmah nəfakiən otuva mol nıpəhriəniən lan, kəni nəməlinuiən otətətiğ ohni. Mətəu nəmə iətəmimi kəti tol lanəha tikə, kəni nəua nəfakiən rəhatəmah otitəliğ=pa min o təmah.

10:1 Mak 6:7 **10:2** Mat 9:37-38; Jon 4:35 **10:3** Mat 10:16

10:4 Mat 10:7-14; Mak 6:8-11; Luk 9:3-5

⁷ Kəni onəkotatig əmə e nimə kətiəh, sotapiliən e nimə pisin pisin min. Kəni nauəniən nak okotəfinə kəm təmah, nəkotun. Kəni nənnimiən nak okotəfinə, nəkotənnim. Mətəu-inu nəmə suah kəti tatol uək, kəni təhruahru məmə in otos nətəouiən lan.

⁸ “Nian itəmah nəkəhuvən e taun kəti, nəmə nīkilah tagiən o təmah, kəni nəkotun nauəniən nak kotəfinə kəm təmah,

⁹ kəni itəmah onəkotəkeikei motol vi nətəmi kəutohmis məutatig ikin, kəni motəni=pən kəm lah məmə, ‘Narməniğiən Rəha Uhgın tətuvə iuəkir o təmah.’

¹⁰ Mətəu nəmə nəkəhuvən e taun kəti, kəni nətəmi nīkilah təsagiəniən o təmah, kəni əhuvən mətəliuək e suaru asoli min, kəni motəni məmə,

¹¹ ‘Niməulul rəha niftəni e nəhkitimah, iəkotəhrəpispis rəkis, inu in nəmtətiən tətəgətun məmə nəmotol təsəhmeniən, kəni Uhgın təpəh itəmah. Mətəu onəkotəkeikei motəhrun məmə Narməniğiən Rəha Uhgın tınatuvə iuəkir rəkis.’

¹² Kəni iətəni pəhriən kəm təmah məmə, Uhgın otəfən nalpiniən asoli kəm lah tapirəkis nalpiniən rəha taun əha Sotəm aypən.

¹³ “! Itəmah nətəm Korasin, kəsi, nahməiən asoli otuvə o təmah! ! Itəmah nətəm Petsaitə, kəsi, nahməiən asoli otuvə o təmah! Mətəu-inu iəmol pau nati apispis tətət e taun mil rəhatəmah mətəu itəmah nəsotəuhliniən nətəligiən rəhatəmah! Kəni nəmə iəmol natimnati min əhə əpəha Taea mine Saedon aypən, ko nətəmi əhə ikin əhə kəmotəuhlin rəhalah nətəligiən e

noliən tərəh mīn, kəni ilah məhuvən e napən əuas mīn məhuvən məutəharəg e nəhmtahu e nigəm məutəgətun məmə kautətəu tərəh agin o noliən tərəh mīn rəhalah.

¹⁴ Mətəu e nian əha iətəm Uhgīn otol nalpīniən kəm nətəmimi, nalpīniən rəhatəmāh in otəskasik, mapirəkis nalpīniən rəha nətəm Taea mīne Saedon u aüpən.

¹⁵ ? Kəni itəmāh nətəm Kapeniəm, nikitəmāh təhti məmə Uhgīn otəfəri=pən itəmāh əha ima nisīaiən əpəha e negəu e neai? !Kəpə! Mətəu Uhgīn otəhlman e təmah nəkoteiuaiu ləhtəni agin, ima naulisiən.”

¹⁶ Kəni Iesu təməni=pən kəm rəhan mīn nətəmimi məmə, “Nətəmimi u kəutətəlig e təmah, kəutətəlig lak. Kəni nətəmimi mīn u kəutəuhlin=pən nəmtahlah e təmah, kautəuhlin=pa nəmtahlah kəm iəu, kəni məutəuhlin=pən nəhmtilah kəm suah u iətəm təmahli=pa iəu.”

Səpinte-tu nətəmimi rəha Iesu kəmohtəlig

¹⁷ Kəni nətəmimi mīn rəha Iesu ilah səpinte-tu kəmohtəlig=pa mīn, kəni nīkilah təmagiən məutəni kəm Iesu məmə, “!İərməniḡ, nati əpnəpīn narmin tərəh mīn, mətəu nian itīmāh iəkotəghati e nərgəm, kəni ilah kautol nəuiatīmāh!”

¹⁸ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “İəu iəməh Setən təmsipəri ilis e neai meiuaiu təhmen=pən e noraipən.

19 Otətəlig-to. İəu inəfinə rəkis nəsanəniən kəm təmah, u itəmah nəkotəhrun nevig-ərainiən sineik mın mine skopion* mın. Kəni nəsanəniən u iətəfinə kəm təmah, in tapirəkis nəsanəniən rəha tikimir rəhatah, Setən. Kəni ko nati kəti təsərəkinian itəmah.

20 Inu nıpəhrənian. Mətəu onəsotagiənian məmə narmın tərəh mın kautol nəuiatəmah, mətəu onəkotagiən əmə mətəu-inu Uhgın tinətəi rəkis nərgitəmah əpəha e negəu e neai.”

21 Kəni e nian əha, Narmın Rəha Uhgın təmol niki İesu tətəgiən pik, kəni in təməfaki məni məmə, “Tatə Uhgın, ik İərmənig rəha natimnati rəfin ilis e neai mine ləhtəni e nəhue niftəni. İətəni-vivi ik mətəu-inu nəməhluaig e nıpətəi natimnati mın u e nəhmti nətəmimi nətəm koteinatig motəhrun vivi nati. Kəni nəmol əpu kəm nətəmimi nətəm kotəhmen=pən əmə e kəlkələh mın məmə okotəhrun vivi. Əuəh, Tatə, inu nati kəti iətəm ik nəkolkeikei.”

22 Kəni İesu təkeikei mətəghati kəm lah məmə, “Rəhak Tatə təmegəhan=pa rəkis natimnati rəfin e nəhlmək. Kəni iətəmi kəti tikə iətəm təhrun vivi iəu u Nətə Uhgın, məmə iəu pəh əhruahru. Mətəu Tatə Uhgın əmə təhrun. Kəni iətəmi kəti tikə iətəm təhrun vivi Uhgın, mətəu iəu pisin əmə u Nətə Uhgın, iəkəhrun, mine nətəmimi nətəm iəu iəmitəpən məmə iəkol pətigəm Tatə Uhgın kəm lah.”

23 Kəni İesu təmeirair məghati əmə kəm rəhan mın nətəmimi məmə, “! Onəkotatig e nəuvirən

* **10:19** Skopion in nati kəti təhmen e tupə əkəku kəti u tətəlkəu e niftəni. Tatus itəmi, kəni tətəhmə, tapirəkis nilpat uə pitimar.

10:20 Fil 4:3; Nəh 3:5 **10:22** Jon 3:35; 10:15

pəhrɪən mətəu-inu itəmah nauteh e nəhmtitəmah natimnati mɪn u!

²⁴ Iətəni kəm təmah məmə, iəni mɪn tepət aupən, mɪne kig mɪn tepət, kəmotolkeikei pɪk məmə okoteh natimnati mɪn u itəmah nauteruh, mətəu kəməsoteruhɪən. Kəni ilah kəmotolkeikei məmə okotətəu natimnati mɪn u itəmah nautətəu, mətəu kəməsotətəuiən.”

Iesu təməghati əuhlin e iətəmi təuvir kəti rəha Səmeriə

²⁵ Kəni e nian əha, iəinatig kəti rəha Lou təməhtul meiuə əmə e nətapuəhiən kəti kəm Iesu məmə otehto məmə Iesu in teinatig pəhrɪən uə kəpə. In təməni məmə, “?Iəgətun, oiəkəhro lanu mos nəmiəgəhiən itulin?”

²⁶ Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “?Lou rəha Mosis tətəni məmə nak? ?Nian ik nətafin, nɪpətɪn tətəni nak kəm ik?”

²⁷ Kəni suah u təməni=pən məmə, “Onəkəkeikei molkeikei Iərməniɡ rəham Uhgɪn e nɪkim rəfin, mɪne nəmiəgəhiən rəfin rəham, mɪne nəsanəniən rəfin rəham, mɪne nətəliɡiən rəfin rəham, kəni molkeikei mɪn ik mɪn nəuvein məmə natolkeikei aru ik mɪne.”

²⁸ Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “In əhruahru ko. Okəmə natol lanəha, kəni ik onəkos nəmiəgəhiən itulin.”

²⁹ Mətəu suah kəha, in tolkeikei əmə məmə otəgətun rəhan nolɪən məmə in iətəmi əhruahru, kəni in təmətapuəh o Iesu məmə, “?Mətəu nɪpəh mɪn ilah iəu mɪn nəuvein?”

10:24 Mat 11:25-27; 13:16-17 **10:25** Mat 22:35-40; Luk 18:18

10:27 Dut 6:5 **10:27** Lev 19:18 **10:28** Lev 18:5

30 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Suah kəti təmsipən Jerusiləm kəni maliuək meiuaiu matuvən əpəha Jeriko. Kəni e suaru, nakləh mīn nəuvein kəmotaskəlīm motəmki rəkis rəhan napən, kəni motoh motələhu timiseiah mətəməhli e suaru, kəni motagīm motəpəh.

31 “Kəni əmeiko təuvir agin, pris kəti tatitəu mīn suaru əha mətuva, mətəu nian in təmeruh suah kəha, in təmaliuək mos nikali suaru matuvən.

32 Kəni Lifait† kəti titəu mīn suaru kətiəh muva, mətəu nian in təmeruh suah kəha in tətəməhli, təmol əmə nati kətiəh mīn maliuək mos nikali suaru.

33 Mətəu iətəm Səmeriə kəti, iətəm kautol tikimir ilah nətəm Isrel, in mīn tatitəu suaru əha mətuva, kəni meruh suah kəha tətəməhli. Nian təmeruh, nikin təmahmə ohni,

34 kəni in təmaliuək muvən ohni, mafəl rəhan nīməgīm e oiel mīne wain, kəni məuveg vivi ilah. Kəni miləfəri suah u maharu-pəri e rəhan togki, kəni mələs mian əpəha e hotel kəni mateh vivi.

35 Kəni kəməni lauig lan, in təmos məni‡ muvən məfən kəm iətəmi rəha hotel, kəni məni=pən kəm in məmə, ‘Onateh vivi suah u, kəni nəmə nəkəraki e rəham kəti məni lan, kəni nian iəu iəkitalig=pa mīn, kəni nəkəni=pa, kəni iəu iəpanalpīn.’ ”

36 Kəni nian Iesu təmol naunun e nəghatiən u, kəni mətapuəh o ieinatig e Lou məmə, “?E rəham nətəligiən, suah milahal əha, nəkəhrun məmə

† 10:32 Lifait, ilah nətəmimi mīn u kəutasiru e pris mīn e uək rəhalah, kəni kautol uək pisin pisin mīn əpəha e Nīmə Rəha Uhgīn.

‡ 10:35 Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Tənariəs keiu.” “Tənariəs,” inu məni rəhalah, təhmen e vatu rəha Vanuatu. Nian suah kəti tatol uək nian kətiəh, kəni kətətəu in tənariəs kətiəh.

ilahal pəh təmol təuvir kəm suah kəha kəmoḥ, təhmen məmə in in kəti?”

³⁷ Kəni ieinatig e Lou təməni=pən məmə, “Iətəmimi iətəmi in təmolkeikei pik suah kəha.” Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Intəḥ. Ik uvən mol mīn təhmen=pən əmə məmə inu suah kəha təmol.”

Iesu təmuvən e lahuənu rəḥa Matə mīne Meri

³⁸ Nian Iesu mīne rəḥan mīn nətəmimi kəməutaliuək e suaru, kəni kəmohiet=pən lahuənu kəti. Kəni pətan kəti, nərgin u Matə, in təmos Iesu e nikin agiən muvən əpəḥa e rəḥan nimə.

³⁹ Pətan əḥa, pian kəti əḥa ikīn, nərgin u Meri. Kəni Meri təmuva məḥarəg iuəkīr e nəḥlki Iərməniḡ mətətəlig e nəgətuniən mīn rəḥan.

⁴⁰ Mətəu Matə, rəḥan nətəligiən tatuvən pik o nolīən nauəniən, kəni uək tinatoh in. Kəni təmuvən o Iesu məni=pən kəm in məmə, “?Iərməniḡ, təḥro? ?Nikim təḥti məmə təḥruahru əmə, uə kəpə, məmə pətan u piak təsasiruiən lak mīne o nolīən uək u, kəni iəu pišīn əmə iatol? Ahli=pa məmə otuva masiru lak.”

⁴¹ Mətəu Iərməniḡ təməni=pən kəm in məmə, “Ei, Matə. Sətəlig pikīən e natimnati mīn tepət lanko.

⁴² Mətəu nati kətiəḥ əmə in nati agin, kəni Meri in tinītəpin rəkis nati u iətəm in təuvir tapirəkis, kəni ko iəu iəsos rəkisiən nati əḥa ohni.”

11

*Iesu təmətəgətun rəḥan mīn nətəmimi e suaru rəḥa nəfakiən kəm Uḡgin
(Mat 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Nian kəti, Iesu təmətəfaki kəm Uhgın ikin kəti. Nian təmol naunun nəfakiən rəhan kəm Uhgın, kəni rəhan kəti iətəmimi təmətapuəh ohni məmə, “Iərməniḡ, əgətun-to itəmah e suaru rəha nəfakiən kəm Uhgın, təhmen=pən e Jon Bəptais in təməgətun rəhan mın nətəmimi.”

² Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Nian nəmə nəkotəfaki kəm Uhgın, nəkotəni məmə, ‘Tətə Uhgın, nərgəm ilis aḡin, pəh nətəmimi okotisiai.

Pəh rəham narməniḡiən tuva mətətiḡ.

³ Nian rəfin, onəkəfa nauəniən niḡtəmah təhmen o nian rəueiu.

⁴ Kəni mafəl rəkis rəhatimah nolien tərəh mın mətəu-inu itimah mın iəsotapliniən motəpəh rəkis naskəlīm iəkisiən e nikitimah nolien tərəh mın rəha nətəmimi iətəm kautol e timah.

Kəni məsegəhan-pəniən e timah iəkəhuvən ima nəfeifeiən, mətə iəkotəmkarəpən motol təfagə tərəh.’ ”

⁵⁻⁶ Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “?Nəmə suah kəti tuva imam ikin lapin, mətəu nauəniən tikə, kəni onəkəhro? Onəkuvən e nimə rəha ik kəti, kəni məni=pən məmə, ‘Pale, suah kəti əha təmsipən isəu muva imak ikin rəueiu lapin, mətəu nauəniən təmikə mə iəkəfən kəm in. Əfa nauəniən kəti, iəkos muvən məfən kəm in.’

⁷ Kəni nəmə, in otəni=pinə kəm ik məmə, ‘!Aaah! Atuvən, səhḡi-pəriən itimah, inotapili rəkis itimah kəlkələh mın rəhak. Ko iəsəhtul miniən məfinə nauəniən kəm ik.’

⁸ Iəkəni kəm təmah məmə, nati əpnəpin ik in kəti, mətəu suah u təsolkeikeiən məmə in otəfinə

nauəniən kəm ik. Mətəu iətəni pəhriən, nian nətəkeikei mətətapuəh ohni, kəni in otəhtul məfinə natimnati mīn rəfin iətəm ik nəkolkeikei.

⁹ “Kəni tol lanu iəkəni kəm təmah məmə, otətapuəh=pən kəm Uhgīn o natimnati, kəni in otəfinə kəm təmah. Kəni otəsal lan, kəni onəkoteruh. Kəni otəhti-əhti doə, kəni doə oterəh o təmah.

¹⁰ Iəkəni lanu mətəu-inu nətəmimi rəfin nətəm kəutətapuəh, ilah okotos. Kəni nətəmimi mīn u nətəm kəutəsal, ilah okoteruh. Kəni nətəmimi mīn u kəutəhti-əhti doə, kəni doə oterəh o lah.

¹¹ “Itəmah tatə mīn. ?Itəmah kəti, nian nətīn tətəpuəh o nəmu, kəni in otəfən sīneik? !Kəpə!

¹² ?Uə nian in tətəpuəh o nonali məniḡ, kəni in otəfən skopion?*" !Kəpə!

¹³ Nati əpnapīn itəmah nətəmimi nəkotərəh, mətəu nəutəfən natimnati təuvīr mīn kəm nenətītəmah mīn. Mətəu Tatə Uhgīn e negəu e neai, nolīən rəhan in təuvīr pik mapirəkis aḡin nolīən rəhatəmah, kəni nīpəhriəniən, in otəfən Narmin Rəhan kəm nətəmimi mīn u ilah kəutətapuəh ohni.”

*Nətəmimi nəuvein kəmotəni məmə Iesu tatol uək e nəsanəniən rəha Setən
(Mat 12:22-30,43-45; Mak 3:20-27)*

¹⁴ Kəni e nian kəti, suah kəti əha ikin iətəm narmin tərəh tətətiḡ lan, kəni in təruru nəḡhatīən. Kəni Iesu təməḡḡi pətīḡəm narmin tərəh əha, kəni suah kəha təmətuəuin məḡhati, kəni nətəmimi narmīlah təmiuvīḡ pik ohni.

* **11:12** Skopion – afīn-to futnot e Luk 10:19

15 Mətəu nətəmimi mɪn əha nəuvein kəutəni məmə, “Pielsepul u in iətəmi asoli rəha narmin tərəh mɪn, in əmə əha təməfən nəsanəniən kəm suah u məmə in otəhgi pətigəm narmin tərəh mɪn e nətəmimi.”

16 Kəni nətəpɪsɪn mɪn nəuvein kəmotətapuəh o Iesu məmə in otol-to nəmtətəniən asoli kəti e nəsanəniən iətəm tatsipən e negəu e neai mətəu-inu, ilah kotolkeikei məmə okotəhrun-to məmə Iesu in iətəmi pəh.

17 Mətəu Iesu tinəhrun rəkis nətəligiən rəhalah, kəni təni məmə, “Nəmə nətəmimi e kəntri kəti kautəhapu ilah mɪn, kəni okotərəkin rəhalah kəntri, kəni narməniğiən otearis mikə. Kəni təhmen=pən əmə, e lahuənu kəti, nəmə nətəmimi lan kautəhapu ilah mɪn, kəni okotərəkin aɡin lahuənu u.

18 ?Kəni nəmə nətəmimi rəha Setən kautəhapu ilah mɪn, kəni otəhro lanu e rəhan narməniğiən otatig? Iətəni lanu mətəu-inu nəutəni lanu məmə iətəhgi pətigəm narmin tərəh mɪn e nəsanəniən rəha Pielsepul.

19 ? Kəni nəmə iəu, iətəhgi pətigəm narmin tərəh mɪn e nəsanəniən rəha Pielsepul, kəni itəmah nəutəni məmə rəhatəmah mɪn nətəmimi kəutəhgi pətigəm narmin tərəh mɪn e nəsanəniən rəha Pielsepul. Təmə tol lanəha, ilah okotakil rəhatəmah mɪn nəghatəniən məmə in neiuəiən.

20 Mətəu nəmə iəu iətəhgi pətigəm narmin tərəh mɪn e nətəmimi e nəsanəniən rəha Uhgɪn, kəni tətəgətun məmə Narməniğiən Rəha Uhgɪn tinuəvə rəkis o təmah.

21 “Nian iätəmi rəhan nəsanəniən tepət tətəmki natimnati rəha nəluaginian, in otətəhtul maru mətəsal vi o rəhan nimə, in ko rəhan natimnati kəutəməhli vi əmə.

22 Mətəu nian iätəpəsin kəti min iätəm rəhan nəsanəniən tapirəkis in, in otuva muəluagin mətian-mətian tehpuhu in, kəni mos rəkis rəfin rəhan natimnati rəha nəluaginian iätəm təmələhu=pən rəhan nətəligiən lan, kəni in otəuəri natimnati rəfin rəha suah kəha kəm rəhan min nətəmimi.

23 “Iätəmi u in təsuərisigiən lak, in rəhak tikimir. Kəni iätəmi u in təsoriaruniən sipsip min, in tatol ilah kəutağim atiti.”

24 Kəni təməni əskasik məmə, “Nian narmin tərəh tatiet e suah kəti, kəni in tuvən mətən əpəha ikin kikə-kikə ikin, ikin nəhu tikə lan mətəsal ikin otəmeig ikin, mətəu təseruhiən. Kəni in otəni məmə, ‘Pəh iəkitalig=pən e rəhak nimə u iəmsipən ikin aupən.’

25 Kəni nian in təmitəlig=pa, meh rəhan nimə kəmafəl təpiə vivi, kəni natimnati rəfin kəutəməhl-məhli vi əmə.

26 Kəni in otuvən mit min narmin tərəh səpin min məhuvə u kotərəh pik motapirəkis in. Kəni okəhuvən min imə motatig e nəmiəgəhiən rəha suah u. Kəni suah u, aupən rəhan nəmiəgəhiən tərəh, mətəu rəueiu tinərəh pik agin.”

27 Nian Iesu təməni nəghatiən əha, pətauəhli kəti tagət əfəməh məmə, “Uhgən təmətuati pəhriən e rəhan nəuviriən kəm pətan u iätəm təmemək lam, kəni məfinə nah kəm ik.”

28 Kəni Iesu təni məmə, “Nipəhriənian, mətəu Uhgın otətəuati e rəhan nəuviriən kəm nətəmimi mın u kəutətəu rəhan nəghatien tapirəkis agin, kəni mautil.”

Nəmtətien rəha Jonə

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

29 Kəni nian nətəmimi kəməhuva məmə okotətəu nəghatien rəha Iesu, kəməhuva tepət nəuvetin mın, kəni Iesu təni məmə, “Itəmah nətəmi rəueiu mine, itəmah nol təfagə tərəh agin mın. Itəmah nəkotolkeikei məmə nəkotəh nati apispis u nəmtətien kəti. Mətəu Uhgın ko təsəfinəien nəmtətien kəti kəm təmah tol lanu. Mətəu Uhgın otəfinə əmə nəmtətien kətiah kəm təmah, inəha nəmtətien rəha iəni Jonə.

30 Təhmen əmə e Jonə mə in nəmtətien kəti tatuvən o nətəm Ninivə u aupən, kəni tol lanu, iəu Nəti İətəmimi iəu mın nəmtətien rəha nətəmimi u rəueiu mine.

31 “Kəni e nian əha Uhgın otakil nətəmimi rəfin, kəni kwın rəha nitəni pesi ikın, otəhtul məni pətigəm məmə itəmah nətəm nəkotərəh. Otəhrun nəniən lanəha mətəu-inu, in təmiet e nıkali nitəni əpəha isəu agin, kəni maliuək muva məmə otətəu nəghatien rəha Kig Solomən u iətəm teinatig pik. Kəni oteruh-to, suah kəti iətəm in ilis agin mapirəkis Kig Solomən tinuva, mətəu itəmah nəotətəligiən.

32 “Kəni nətəm Ninivə okotəhtul e nian Uhgın otakil nətəmimi ərəfin lan, kəni ilah okotəni məmə itəmah nəmotol nolien tərəh. Kəni ilah okotəhrun nəniən lanəha mətəu-inu, nian ilah kəmotətəu

nəghatian rəha Jonə, ilah kəmotəuhlin ilah e noliən tərəh min rəhalah. Kəni rəueiu u, suah kəti u ikinu in ilis pik tapirəkis Jonə.”

*Nəhagəhagian rəha lait
(Mat 5:15; 6:22-23)*

³³ Kəni Iesu təməni məmə, “Ko suah kəti təsasiəpənian e lait, kəni ko matig məhluaiɡ lan uə təfən e nipəɡ nati kəti. Kəpə. Mətəu nian iətəmi tasiəpən e lait, otəkəikei maharu pəri e niɡi rəha lait məmə nətəmimi u kəutəhuva e nipəɡ nəuan nimə, kəni ko mauteruh nəhagəhagian rəha lait kəni kotəhrun neruhian nati lan.

³⁴ Nəhmtəm təhmen e lait u tətəfən nəhagəhagian kəm nipətīm. Nian nəhmtəm mil kuəuvir, təhmen əmə məmə nipətīm təriauəh e nəhagəhagian. Mətəu nian nəhmtəm mil kuərah, təhmen əmə məmə nipətīm təriauəh e napinəpuian.†

³⁵ Kəni tol lanəha, ik onəkəkəikei mateh vivi məmə rəham nəhagəhagian in sənian məmə napinəpuian.

³⁶ Kəni nəmə rəham nəmiəɡəhian təriauəh vivi e nəhagəhagian, napinəpuian otikə aɡin lam, kəni nəhagəhagian tasiəɡəpin vivi rəfin rəham nəmiəɡəhian, təhmen=pən əmə e nəhagəhagian rəha nəuanisə tətasiəɡəpin ik.”

11:32 Jona 3:5-10 **11:33** Mak 4:21; Luk 8:16 † **11:34** Nipətīn kəti rəha “nəhmtəm mil kuəuvir” təni məmə, ik kəti u nikim tagian o nasiruiən e nətəmimi e rəham mənī. Kəni nipətīn kəti rəha “nəhmtəm mil kuərah” təni məmə, ik iəumis kəti. Nipətīn kəti min rəha “nəhmtəm mil kuəuvir” təni məmə, rəham nətəliɡian kətiəh əmə o Uħin.

*Iesu təmagət əskasik
e Farəsi min mine
nəgətun min rəha lou*

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Kəni nian Iesu təməghati rəkis, kəni Farəsi kəti təmuva məni=pən kəm in məmə okian muauən əpəha e rəhan nimə. Kəni Iesu təmaliuək muvən əpəha imə məharəg e nikali tepil o nauəniən.

³⁸ Kəni Farəsi əpəha təmauit ohni narmin təmiuvig nian təmeruh məmə Iesu təməsəueiuiən nəhlmin e nəhu uərisig təpanauən.

³⁹ Kəni İərməniğ təməni=pən kəm in məmə, “İtəmah u Farəsi min, nəkotəhmen əmə e kap mine pilet iətəm nəutafəl ilah əpəha ihluə əmə, mətəu in əpəha e nipeğnəualah, kotapin. İtəmah nəkotəriauəh e navərəsiən mine nərahien.

⁴⁰ !İtəmah nəutalməli pik! ?Nikitəmah təhti uə kəpə məmə, Uhgın iətəm təmol nipeətəmi, in min təmol nikitəmi? !Əuəh!

⁴¹ Mətəu onəkotəfən kəm nanrah min e nikitəmah agiən, kəni natimnati rəfin ihluə mine imə okotəhruahru motəuvir.

⁴² “!Mətəu itəmah Farəsi min, nərahien asoli otuva o təmah! İtəmah nəutohtəu=pən vivi nipepisi Lou min. İtəmah nəkotəni məmə nautol tait rəhatəmah e nimali minit mine ru mine nəuvein min kotal lanəha, u iətəmiimi tətəfən e nauəniən. Inu təhruahru e Lou, mətəu itəmah ninotəpəh nitəu-pəniən suaru əhruahru rəha nakiliən iətəmiimi, mine suaru rəha nolkeikeiən Uhgın. Onəkotəkeikei motol nolien təuvir asoli əha, kəni məsotaluiən məmə nəkotol tait rəhatəmah.

⁴³ “Itəmah u Farəsi mīn, nərahian asoli otuva o təmah, mətəu-inu nəkotolkeikei məmə nəkəhuvən məutəharəg aupən e nimə rəha nuhapuminiən. Kəni e makit, nəkotolkeikei məmə nətəmimi okotəfəri=pinə nəhlmi lah kəm təmah o nisaiən itəmah.

⁴⁴ “Itəmah u Farəsi mīn, nərahian asoli otuva o təmah, mətəu-inu itəmah nəkotəhmen e suvət u kotamikmik, mətəu kəsəhrun əhruahruian məmə in iə, kəni nətəmimi kəutaliuək pikin lan motəruru, məutol rəhalah nəmiəgəhian tətamikmik.”‡

⁴⁵ Kəni iəgətun kəti rəha Lou təməni=pən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Nian nətəni nəghatian mīn u, kəni tətərkən mīn itəmah.”

⁴⁶ Kəni Iesu təni məmə, “! Nəgətun mīn rəha Lou! Nərahian asoli otuva o təmah mətəu-inu, itəmah nəutəlin-pəri nati figəm mīn u tiəkis məmə nətəmimi okotos. § Kəni məsotasiruiən nəuvətīn e nəuanəhlmitəmah məmə onəkotasiru e lah o nosiən natimnati mīn əha.

⁴⁷ “Nərahian asoli otuva o təmah mətəu-inu itəmah nəutuvləkin nimə təuvir mīn o suvət rəha iəni mīn rəha Uhgīn aupən, kəni məutəni məmə nəutisiai ilah. Mətəu nəuteiuə. Tipitəmah mīn əmə kəmotohamu ilah.*

⁴⁸ Tollanu, itəmah nəutəni pətigəm məmə itəmah nəutegəhan e natimnati mīn əha tipitəmah mīn

‡ **11:44** Lou rəha nətəm Isrel tətəni məmə, nəmə suah kəti otek iətəmi tənimis, kəni in tamikmik e Lou. Tol lanəha, ilah okotəkeikei motol əpətīn uə nəmtətīən kəti ikīn kəmol suvət ikīn məmə nətəmimi okəsotaliuək pikiniən lan. § **11:46** “Nati figəm” u Iesu tətəghati lan, in lou əlkələh mīn tepət pik rəha nətəm Isrel. * **11:47** Iesu tətəhi Farəsi mīn mətəu-inu kəutəni məmə kəutisiai iəni aupən mīn. Mətəu ilah kəsotoliən natimnati mīn u iəni mīn kəmutəni.

kəmotol aupən, u kəmotohamu iəni mīn, kəni itəmāh nīkitəmāh tagiən o nolīən rəhalah, kəni ko nautuvləkin suvət mīn rəhalah.

49 “Kəni tol lanəha, Uhgīn u iətəm teinatīg pik təmāni məmə, ‘Iəu oiəkahli=pən rəhak iəni mīn mīne aposil mīn okəhuvən motəghati kəm lah, kəni ilah okotəgəu rəkis ilah motol nərahīən kəm nəuvein, kəni motuhamu nəuvein.’

50 Tol lanəha, Uhgīn otakil itəmāh təhmen məmə itəmāh əmə nəmotohamu iəni mīn rəfin rəhan, kəni in otol nalpīniən kəm təmāh o nīmisiən rəhalah, ilah u kəməutatīg e nətuəuiniən e niftəni mətəuarus=pa u rəueiu,

51 iəni mīn rəfin u kəmotuhamu əpəha e Epil mətəuarus=pən Səkaraea, u iətəm təmimis e Nīmə rəha Uhgīn e nəlugīn e oltə mīne nīmə.† Kəni nīpəhriənīən, itəmāh u rəueiu mīne, Uhgīn otol nalpīniən kəm təmāh.

52 “Kəsi, itəmāh mīn u nəgətun mīn rəha Lou, nərahīən asoli otuva o təmāh mətəu-inu suaru kəti əha ikin iətəm tətəgətun nak Uhgīn tolkeikei. Itəmāh nəkotəhrun suaru əha, mətəu nəutəhluaiğ lan məmə nətəmimi kotəruru. Itəmāh nəsotəgətun-pəniən, kəni mətəusisig e nətəmimi məmə ilah mīn kotəruru nītəu-pəniən.”

53 Nian Iesu təmiet e nīmə əha mīnətaliuək minatuvən, kəni nəgətun mīn rəha Lou mīne Farəsi mīn, niəməha təmōl ilah. Təmətuəuin əha ikin əha, ilah kəməhuva məmə tikimīr mīn rəhan. Kəni ilah kəməutərakipən e nəghatiən əskasik tepət kəm in

† **11:51** E Nauəuə Rəha Uhgīn u e Oltestimīn, Epil in iəni aupən aɡin, kəni Səkaraea, in naunun. Afin-to e Jen 14 mīne 2Kron 24:22.

⁵⁴ mämə okoteruh-to nənien kəti rəhan u iətəm təsəhmenien.

12

*Nəghatien min
rəha nem əskasikian
(Mat 10:19-20,26-33; 12:32)*

¹ Kəni e nian əha, nətəmimi tepət kəməhuva kətiəh, ko kafin kəruru. Mətəu nətəmimi tīnepət pik, kəni məutəhgi-əhgi rəkis ilah min. Kəni ko İesu tətəuin mətəghati kəm rəhan min nətəmimi mämə, “Itəmah, onəutətəu itəmah o is rəha Farəsi min, is u in noliən rəhalah u rəhalah nənien təuvir, mətəu nīkilah tamikmik.

² Natimnati u iətəmimi tatol oneuən, Uhgın otəpanəfətigəm, tagəhag ikın. Kəni natimnati iətəm iətəmimi tətəhluaig lan, kəni Uhgın otəpanəfətigəm, nətəmimi okoteruh.

³ Natimnati u nautəni e napinəpuian, nətəmimi okotətəu e nərəuiə asoli. Kəni natimnati u nautəni oneuən e nīpəgnəua nimə, nətəmimi kəpanotəni pətigəm əpə ihluə, nətəmimi rəfin okotətəu.

⁴ “Rəhak min nətəmimi, iəkəni kəm təmah mämə, nəsoətəginien e nətəmimi u kotəhrun nuhamuiən nīpətitəmah, mətəu uərisig, ko kəsotol minien nati kəti tərəh e təmah.

⁵ Mətəu iəkəni pətigəm kəm təmah iətəmi u təhruahru mämə onəkotəgin lan. Onəkotəkeikei motəgin e Uhgın, mətəu-inu nian in otəhamu suah kəti, in təhrun nərəki-pəniən in e nīgəm asoli. Əuəh, nīpəhriənien, iəkəni kəm təmah mämə onəkotəkeikei motəgin e Uhgın.

⁶ Məniḡ əlkələh uəha kotəhmen e kəuviəguvehli u kos nəhmti lah məni əkəku əmə, mətəu Uhgın təsaluian aḡin e kəti.

⁷ Sotəḡiniən, mətəu-inu Uhgın tolkeikei itəmah tapirəkis məniḡ mın tepət. Nipəhriənən, Uhgın təmafin məhrun vivi nəuanutəmah rəfin.

⁸ “İəkəni kəm təmah məmə, nəmə iətəmi tətəni pətiḡəm e nəhmti nətəmimi məmə in rəhak kəti, kəni iəu Nəti İətəmimi, iəu mın iəkəni pətiḡəm e nəhmti nagelo mın rəha Uhgın məmə in rəhak iətəmimi.

⁹ Mətəu nəmə iətəmi tətəni pətiḡəm e nəhmti nətəmimi məmə in səniəmə məmə iətəmimi kəti rəhak, kəni iəu iəkəni pətiḡəm e nəhmti nagelo mın məmə suah u in səniəmə iətəmimi kəti rəhak.

¹⁰ Kəni iətəmimi tətəni nəḡhatian tərəh e Nəti İətəmimi, Uhgın otafəl rəkis rəhan təfagə tərəh. Mətəu iətəmimi tətəḡhati rah e Narmın Rəha Uhgın, ko Uhgın təsafəl rəkisiən rəhan təfagə tərəh.*

¹¹ “Kəni nian kotiuvi pətiḡəm itəmah e nimə rəha nuhapuminiən, mine e nəhmti iərməniḡ mın, mine nətəmi asoli mın məmə okotiuvi pətiḡəm itəmah məutakil rəhatəmah nəḡhatian, kəni nikitəmah otəsəhti pikiən məmə onəkotəhro lanu motuhalpın rəhalah nəḡhatian,

¹² mətəu-inu e nian əhruahru əha, Narmın Rəha Uhgın otəḡətun itəmah e nəḡhatian nak onəkotəḡhati lan kəni motəni kəm lah.”

*Nəḡhatian əuhlin
e iətəmi u rəhan nautə tepət mətəu rəhn-kapə tikə*

12:7 Luk 12:24; Uək 27:34 * **12:10** Afın-to futnot mın əpəha Mat 12:32 mine Mak 3:29. **12:11** Mak 13:11; Luk 21:12-15

13 Kəni nətəmi mɪn əha kəti təməni=pən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Rəhak tatə tɪnɪmɪs rəkis. Pale, əni=pən kəm piak məmə otəuəri natimnati rəha tatə rəhatimlau məmə təfa rəhak nəuvein, u iətəm tatə təmələhu məmə rəhak.”

14 Mətəu Iesu təməni kəm in məmə, “Iəu kəti, iəu iəkikə e nətəligiən u rəhatəlau o nəuəriən rəhatəlau natimnati.”

15 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Onətətəu vivi itəmah. Onəkotasisig vivi e təmah məmə nəsolien məmə itəmah nəvərəs mɪn, mətəu nəukəti nəmiəgəhiən təsisipəniən e nautə tepət.”

16 Kəni təməni nəghatiən əuhlin u məmə, “Suah kəti, rəhan nautə tepət, kəni rəhan nasumiən təuvir pik.

17 Kəni məni=pən aru kəm in məmə, ‘? Kəsi, oiəkəhro əha rəueiu, mətəu-inu rəhak nimə mɪn kɪnotəpəh nəhmeniən məmə iəkəfən nauəniən nəgək mɪn ikin?’

18 “Kəni in təməni məmə, ‘Təuvir məmə iəkollanu lan. Iəkəmki rəkis nimə mɪn u, kəni mol nimə asoli mɪn nəuvein iətəm iahgin mɪn nəuətin. Kəni məlin=pən nəgək nauəniən, mine nautə mɪn rəhak ikin.

19 Kəni iəkəhrun nəniən aru kəm iəu məmə, rəhak natimnati tepət pəhriən təhmen o nu tepət. Kəni rəueiu əha iəkəmeig, mətəuən, mətəmnim, kəni mətətəu nəgiəniən təuvir əmə lanu rəha nian rəfin.’

20 “Mətəu Uhgɪn təməni=pən kəm in məmə, ‘! Ik ialməli! Iəu iəməfinə nəmiəgəhiən u kəm ik, mətəu rəueiu əmə u lapɪn, iəkos rəkis, nəkimis. ? Kəni okəhro e natimnati mɪn u rəham ik

nəmoriarun=pa tepət pik, kəni pəh otarməniḡ e natimnati mīn əha?”

²¹ Kəni Iesu təməni məmə, “Uhgīn otol əmə lanəha kəm nətəmimi u kəutoriārun nautə mīn tepət məmə rəhalah, kəni nīkin təsəhti pikīən noliən təuvīr mīn u Uhgīn tolkeikei.”

*Nəsotətəliḡ pikīən
e natimnati rəha nīpətītəmi
(Mat 6:19-21,25-34)*

²² Kəni Iesu təməni kəm rəhan mīn nətəmimi məmə, “Mətəu-inu noliən əha, iətəni kəm təmah məmə, nəsotətəliḡ pikīən e natimnati rəha nəmiəḡəhiən rəhatəmah məmə onəkotun nak, kəni məsotətəliḡ pikīən e natimnati rəha nīpətītəmah məmə onəkəhuvən e nak.

²³ Nəsotətəliḡ pikīən mətəu-inu nəmiəḡəhiən rəhatəmah tapirəkis nauəniən, kəni nīpətītəmah tapirəkis napən mīn rəha nuvəniən lan.

²⁴ Oteruh-to mənīḡ mīn, ilah kəsotasumiən, kəni məsotəuləkīən, kəni rəhalah nīmə rəha nauəniən tikə, mətəu Uhgīn in tətəuḡin ilah. !Mətəu Uhgīn tolkeikei pik itəmah tapirəkis mənīḡ mīn!

²⁵ “?Nīkitəmah təhti məmə rəhatəmah nətəliḡ pikīən təhrun noliən rəhatəmah nəmiəḡəhiən təfəməh? !Kəpə! Noliən rəha nətəliḡ pikīən təsəfinəniən auə kətiəh mīn e nəmiəḡəhiən rəhatəmah.

²⁶ ?Mətəu nəmə itəmah nəsotəhruniən noliən nati əkəku kəti tol lanəha, kəni təhro nəutətəliḡ pik e natimnati piḡin piḡin mīn e nəmiəḡəhiən rəhatəmah?

²⁷ “Nīkitəmah təhti-to noliən rəha nəuḡinīḡi mīn u kəutəuḡin. Ilah kəsotoliən nati kəti, məsotəhliən

rəhalah napən. Mətəu iəkəni kəm təmah məmə
 aupən, Kig Solomən, in iətəmimi rəhan nautə
 tepət, kəni rəhan napən iətəm tatuvən lan, ilah
 kotəuvir motapirəkis. Mətəu nəugi nigı əpnapın
 min kotəuvir tapirəkis ağın rəhan napən.

²⁸ Nəuginigi min əha kəutəhtul o nian kətiəh əmə,
 kəni olauig, kuan e nigəm, mətəu Uhgın in tatol
 ilah kotəuvir pik. ?Kəni nikitəmah təhti məmə in
 otəfinə napən kəm təmah uə kəpə? !Əuəh! Rəhak
 nətəmimi, rəhatəmah nəhatətəiən təkəku ağın.

²⁹ “Təsəuviriən məmə nikitəmah təhti pik na-
 timnati o nəmiəgəhiən rəhatəmah, kəni nian rəfin
 nəutəsal e nauəniən nigtəmah mine nəmnimiən
 nımtəmah.

³⁰ Nikitəmah təsəhti pikiən natimnati min əha,
 mətəu-inu nətəm kəsotəhatətəiən e Uhgın, ilah
 kəutəsal e natimnati min əha. Rəhatəmah Tatə
 in təhrun natimnati iətəm nəkotəkeikei motos o
 nəmiəgəhiən rəhatəmah.

³¹ Mətəu onəkotətəlig pik əmə e natimnati rəha
 Narmənigiən Rəha Uhgın motol təhtul aupən e
 nəmiəgəhiən rəhatəmah, kəni in otəfinə min kəm
 təmah natimnati min rəha nəmiəgəhiən u ikinu e
 nəhue nıftəni.

³² “Nəsotəginien, itəmah rəhak min sipsip
 itəmah təkəku əmə, mətəu-inu Tatə rəhatəmah
 nıkin tətəgiən pik o təmah məmə onəkotətig ahgəl
 rəhan narmənigiən, kəni in oteh vivi itəmah, kəni
 onəkotərməniğ itəmah min.

³³ Onəkotəfətiğəm rəhatəmah natimnati
 nətəmimi kotos nəhmtin, kəni motəfən məni kəm
 nanrah min. Nian nəkotol təuvir lanu, in təhmen
 məmə ikin nautə rəhatəmah otətəməhli ikin ko
 təsərahien nian kəti, kəni itəmah onəkotələhu

pən rəhatəmah natimnati iətəm təuvir əpəha e negəu e neai iətəm ko təsikəiən. Kəni ikin əha, ko nakləh mīn kəsotərəkiniən, kəni ko uvni mīn kəsotərəkiniən natimnati mīn əha.

³⁴ Iətəni lanu mətəu-inu, ikin pəhruvən rəhatəmah natimnati təuvir mīn kəutəməhli ikin, kəni nikitəmah otəkeikei məhti-əhti natimnati mīn əha ikin əha.”

Nətəmimi rəha Iesu okotəkeikei mautol əpenə rəhan nuvaiən

³⁵ Kəni Iesu təməni məmə, “Nian mīn ərəfin, onəutəhtul maru, təhmen e iətəmi təfən napən rəha uək, meargin rəhan kətəuti, kəni masiəpən e rəhan nəuanisiə nian rəfin.

³⁶ Onəkotəkeikei motəhmen e noluək mīn rəha iərmənig kəti təmsiəpən e lafet kəti rəha marit kəti. Kəni nian in təmuva məhti-əhti doə, kəni əmeiko, ilah koterəh e doə məmə otuvən imə.

³⁷ Noluək mīn u kəutair məutəhtul maru nian iərmənig tətuva, ilah kəmotəh kəni motos nəuviriən rəha iərmənig. Nipəhriənien u iəkəni kəm təmah məmə, in otuvən e napən rəha uək, kəni mauin e lah məmə okəhuva motəharəg, kəni in oteh vivi ilah kəni maugin ilah.

³⁸ Kəni nəmə iərmənig otətuva lapin e napinəpuin, uə e nian mənig nətəkəkə lan, mətəu noluək mīn kəutair mautol əpenə əmə, kəni in otol təuvir agin kəm lah.

³⁹ Kəni itəmah nəkotəkeikei motəhrun məmə, nəmə suah kəti təhrun nian əhruahru iətəm iəkləh otuva e rəhan nimə məmə otəkləh, kəni ko in

təsapilən, in otətəhtul maru mateh vivi rəhan nimə məmə iakləh otəsuvaiən imə.

⁴⁰ Kəni itəmah, nian rəfin nəkotəkeikei məutəhtul maru mətəu-inu iəu Nəti İətəmimi iəkuva mīn e nian iətəm itəmah nəotəhrunian.”

⁴¹ Kəni Pitə təmāni=pən kəm in məmə, “İərmənig. ?Nəghatian əuhlin u nətəni rəhatimah əmə, uə rəha nətəmimi ərəfin?”

⁴² Kəni İərmənig təni məmə, “?Pəh u in ioluək kəni meinatig mīn matol rəhan uək e nian mīn rəfin e nolian iətəm təuvir? ?Kəni iərmənig kəti otəfəri pəh otuva iətəmi asoli rəha noluək mīn e nimə rəhan məmə in təuəri nauənian nig noluək mīn rəfin e nian əhruahru rəhan?

⁴³ Kəni nian iərmənig rəha suah kəha titəlig=pa, kəni meruh məmə in tatol vivi rəhan uək, kəni in otol təuvir kəm ioluək əha.

⁴⁴ Nipəhrənian iəkəni kəm təmah məmə, iərmənig in otəfəri ioluək əha tuva mol iətəmi asoli lan məmə in otərmənig e natimnati rəfin rəhan.

⁴⁵ ?Mətəu nəmə ioluək u nikin təhti məmə, ‘Rəhak iətəmi asoli təsuvaiən nuvəh. Ko təsuva uəhaiən.’ Kəni ioluək əha tinətuəuin mīnatoh noluək mīn nipətan mīne nəman, kəni muvən mətəuən mətəmnim mətəpis. ?Kəni iərmənig otol nak?

⁴⁶ İərmənig rəha suah u otitəlig=pa ohni e nian kəti iətəm in təsəhrunian kəni məsəhtul maruian ohni. Kəni iərmənig otəfən nalpīnian asoli kəm in, kəni in otəfən in tuvən matig ilah nətəmi mīn u kəsotolian rəhan nəghatian.

47 “Ioluæk əha iətəm tınəhrun rəkis nəghatiən rəha iərmənig rəhan, mətəu in təsəhtul maruiən məmə otol uək mın əha, kəni okoh in tətəu nəhməiən.

48 Mətəu ioluæk iətəm in təsəhruniən nəghatiən mın rəha iərmənig, kəni in matol natimnati iətəm in təsəhruahruian iətəm in otəkeikei mos nalpiniən ohni, kəni okoh mətig ioluæk u. Iətəmimi u Uhgın tətəfən natimnati tepət kəm in, in otəkeikei mol natimnati tepət. Kəni iətəmimi u kətələhu=pən natimnati tepət e nəhlmin, okətapuəh e natimnati tepət ohni.”

Iesu tatol nətəmimi kətuəri ilah mın

49 Kəni Iesu təməni məmə, “Iəmuva məmə iəkəhlman e nigəm e nəhue niftəni, kəni nəmə rəueiu əha nigəm əha tinatuəu rəkis, kəni nıkk tagiən.

50 Nian əskasık kəti otuva e rəhak nəmiəgəhiən, təhmen e nolien bəptais kəti, kəni nıkk tətəhmə lan mətəuərus otol naunun.

51 ? Nikitəmah təhti məmə iəmuva u məmə iəkələhu nəməlinuiən e nəhue niftəni? ! Kəpə! Iəməsuvaian məmə iəkələhu nəməlinuiən, mətəu iəmuva məmə iəköl nətəmimi kotaiu atiti.

52 Kəni rəueiu əha, nəmə nətəmimi faif e lahuənu kəti, kəni okotəuəri ilah mın, kisil oklahi keiu, kəni keiu okuahi kisil.

53 Tatə mine nətin iərman okətuərah o lau mın. Kəni məmə mine nətin pətan, okətuərah o lau mın. Kəni pətan mine uhun, okətuərah o lau mın.”

*Nətəmimi okotəkeikei motəhrun nəmtətiən mın
(Mat 16:1-4; Mak 8:11-13)*

54 Kəni in təməghati mīn kəm nīmənin nətəmimi mətəni məmə, “Nian nəkoturuh nimali nəpuə mīn okotəri, kəni nəkotəni uəhai əmə məmə otəfuv, kəni otol pəhriən.

55 Kəni nian nəkoturuh niuig notəsuvəhiən tol naugin,† nəkotəni məmə okəpiapei, kəni otol pəhriən.

56 !Ei! !Itəmah nəfaki eiua mīn! Itəmah nəkotəni məmə nəkotəhrun pik natimnati mīn, kəni motəhrun nehien niftəni mine neai, kəni nəkotəhrun məmə nian otuva lanəha, kəni otol pəhriən lanəha. ?Mətəu təhro nəsotəhrunian nīpəti nəmtətian mīn iətəm nauteruh əha rəueiu?

57 “?Təhro nəsotitəpəniən suaru iətəm təhruahru məmə onəkotohtəu=pən?

58 Nian suah kəti otələs ik nəkian e kot, kəni e nian natualiuək e suaru, kəni təuvir məmə nəkaupən məghati kəm in muəni-vivi rəhatəlau nərahien. Nəmə nəsuolien, kəni otələs ik mian e kot, kəni iətəmi asoli rəha kot otegəhan=pən lam e nəhlmi polis, kəni otələs ik muvən masisiq lam e kaləpus.

59 Iətəni kəm ik məmə, nəmə tol lanəha, ko nəsietian e kaləpus mətəuarus nəkəkeikei mətəou e mənī rəfin aɡin o nalpiniən rəham.”

13

*Nətəmimi okotəkeikei motəuhlin ilah
e rəhalah nolien tərah mīn*

† 12:55 Nəghatien Kris əhruahru tətəni məmə, “Nian nəkotətəu nīmətəgi iətəm tatsipesi,” mətəu-inu əpəha Isrel, nəpiapeien tətuarisiq e nīmətəgi iətəm tatsipesi. 12:59 Mat 5:25-26

¹ Kəni e nian əha, nətəmimi nəuvein kəməhuva motəni=pən kəm Iesu məmə nətəm Kaləli nəuvein kautoh natimiəgəh mın məmə okotol sakrifais lan kəm Uhgın, əmeiko, soldia mın rəha kəpmən u Pailət kəməhuva motohamu ilah, kəni nira natimiəgəh mın mine nira nətəmimi mın kəmotaiu motol əmə kətiəh.*

² Kəni Iesu təməni=pən məmə, “? Təhro? ? Nikitəmah təhti məmə nərahian əskasik rəha nətəm Kaləli əha məmə inkonu ilah kotərah pik tapirəkis ərəfin nətəm Kaləli?

³ !Kəpə! İətəni kəm təmah məmə təsoliən lanəha. Mətəu okəmə itəmah mın nəsotəuhliniən itəmah e noliən tərəh mın rəhatəmah, kəni itəmah mın onəkohmīs.

⁴ ? Kəni təhro e nətəm Sailoam eitn əpə nimə əfəməh təməmei məharəg-ərain ilah kohmīs? ? Nikitəmah təhti məmə nəmiəgəhiən rəhalah tərəh tapirəkis nətəmimi rəfin əpəha Jerusiləm?

⁵ !Kəpə! İətəni kəm təmah məmə təsoliən lanəha. Mətəu nəmə itəmah nəsotəuhliniən itəmah e noliən tərəh rəhatəmah, kəni itəmah mın onəkohmīs.”

⁶ Kəni təməni nəghatiən əuhlin u məmə, “İətəmimi kəti təmərfəi nigı kəti e nasumiən rəhan, nərgın u fik. Kəni nian nu mın nəuvein təmuva minuvən rəkis, kəni suah u təmuvən nian tepət mətəsəl e nəuan nigı u, mətəu-inu təsəuəiən.

⁷ Kəni in təməni=pən kəm suah u tateh nasumiən məmə, ‘Eruh-to. İəmuva mətəsəl e nəuan nigı minos nu kisil, mətəu iəsəruhian nəuan nigı kəti

* **13:1** Nətəm Isrel kəmotauit o nimisiən rəha nətəmimi mın əha mətəu-inu ilah kəutatig e Nimə Rəha Uhgın u tasim, kəni mautol nati Lou tətəni. **13:2** Jon 9:2

mine. Ðuahli rækis. Təsəuviriən məmə təhtul pəsig e niftəni rəha nasumiən.’

⁸ Kəni suah u iətəm tateh nasumiən təni=pən kəm in məmə, ‘Iətəmi asoli, upəh-to pəh tos mīn nu kətiəh. Kəni iəkəl niftəni mitəlau e nəukətin, kəni masiru lan məmki=pən niftəni təuvir.

⁹ Kəni nəmə təuə e nu əha ikin, kəni ko təuvir. Mətəu nəmə kəpə, ik nəkəhrun nətei rəkisiən.’ ”

*Iesu təmol vi
pətan kəti e Sapət*

¹⁰ Kəni e Sapət kəti, Iesu təmətəgətun nətəmimi əpəha e nimə rəha nuhapuminiən.

¹¹ Kəni pətan kəti əha ikin narmin tərəh tətətig lan e nu eitīn, kəni tatol məmə nəmtahn tatekəu e nian rəfin, kəni məsəhtul əhruahruīən.

¹² Kəni Iesu təmeruh in, kəni in təmauīn lan məmə otuva ohni, kəni təni=pən kəm in məmə, “Pətan. Iəu iatītis rækis rəham nimisiən, ko təsaskəlīmiən ik.”

¹³ Kəni Iesu təmələhu=pən nəhlmin lan, kəni əmeiko, təməhtul əhruahru mīnəuvir, kəni minatəni-vivi Uhgin.

¹⁴ Mətəu iətəmi asoli rəha nimə rəha nuhapuminiən, nīkin təmahmə məmə inko Iesu təmol vi pətan u e nian rəha Sapət. Kəni in təməni=pən kəm nətəmimi məmə, “Nian sikis rəhatəmah o nolīən uək lan. Nəkotəhrun nəhuvaiən e nian mīn əha məmə in otol vi itəmah lan, mətəu e nian rəha Sapət, onəsəhuvaiən lan.”

¹⁵ Kəni Iərməniɡ təməni=pən kəm in məmə, “! Itəmah nəfaki eiūə mīn! ?Pəh u ikinu e nikitəmah e nian rəha Sapət, kəni təsītisiən rəhan kau uə togki

u tæmohrain, kəni masig muvən tæmniṃ nəhu? !
Kəpə! Itəmah miṃ nautol lanəha.

¹⁶ Mətəu pətan əha, in nəuaniləuis kəti rəha Epraham, u Setən təməlis o nu eitin. Kəni təhruahru əmə iəu iəkəkeikei miṃtis kəni mosmiəgəh in e nian rəha Sapət.”

¹⁷ Kəni nəghatiən rəha Iesu tæmol rəhan tikimir miṃ kəmotaulis. Kəni nətəmimi rəfin, nīkilah tagiən o uək təuvir aḡin miṃ iətəm Iesu tatol ilah.

Iesu təməni nəghatiən əuhlin keiu e Narməniḡiən Rəha Uhgīn

(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Kəni Iesu təməni məmə, “?Narməniḡiən Rəha Uhgīn in təhmen e nak? Pəh iəkəni nəghatiən əuhlin kəti məmə otəgətun itəmah e Narməniḡiən Rəha Uhgīn.

¹⁹ Nəua niḡi kəti u nīkitin natiəkəku aḡin u tətəgətun=pən Narməniḡiən Rəha Uhgīn.† Kəni suah kəti tərfei e rəhan nasumiən. Kəni nīkitin teviə mol iahgin, kəni mənig ilis miṃ kəhuva motol=pən nimaalah e nəhlmiṃ miṃ.”

²⁰ Kəni təməni miṃ məmə, “? Iətəgətun Narməniḡiən Rəha Uhgīn məmə in təhmen=pən e nak?

²¹ In təhmen=pən e is nəuan nəuветin iətəm pətan kəti tətalkin flauə e pesin asoli, kəni təhgi flauə rəfin tətasisi matol iahgin.”

Təuə əkəku

(Mat 7:13-14,21-23)

13:15 Luk 14:5 † **13:19** Nəghatiən Kris tətəni məmə, “nīkiti mastət.” Mastət in niḡi kəti u nīkitin in natiəkəku. Tateviə əpəha Isrel, mətəu tikə əpəha Nītəni.

²² Nian Iesu tāmotaliuæk matuvən Jerusiləm, kəni mətəgətun nətəmimi e nəhruənu asoli mīn mine lahuənu mīn.

²³ Kəni suah kəti tāmətapuəh ohni məmə, “? İərməniğ, nətəmimi nəuan nəuvein əmə iətəm Uhgīn otosmiəgəh ilah?”

Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə,

²⁴ “İəkəni kəm təmāh məmə onəkotəkeikei motalkut pīk məmə nəkəhuvən pən e namtihlua u iətəm natiəkəku tatuvən e negəu e neai, mətəu-inu nətəmimi tepət okotalkut məmə okəhuvən imə, mətəu ko kəsəhuvəniən.

²⁵ Mətəu o nian kəti, iərməniğ rəha nimə əha in otəhtul masisiğ e rəhan doə. Kəni itəmāh u nə səhuvaiən əha imə e nīkulu iətəm natiəkəku, onəkəutəhtul ihluə məutəhti-əhti nīkulu məutəni məmə, ‘Pale, İərməniğ. !Erəh e doə o tīmāh!’ Mətəu in otəni məmə, ‘İəkəruru ağın itəmāh.’

²⁶ Kəni itəmāh onəkotəni məmə, ‘İərməniğ, kitah kəmotauən pəti, kəni ik nəməgətun itīmāh əpəha imatīmāh ikin.’

²⁷ Mətəu in otəni=pinə məmə, ‘İəu iətəni kəm təmāh məmə iəkəruru ağın itəmāh. Itəmāh rəfin nətəm nəkotərəh ağın. !Əhuvən əpəha isəu ohniəu!’

²⁸ “E nian əha itəmāh onəkoteruh Epraham, mine Aisək, mine Jekəp, mine iəni aupən mīn kəutatig e negəu e neai iətəm Uhgīn tətərməniğ lan, mətəu itəmāh onəutəhtul ihluə kəni okəraki pətiğəm e təmāh, kəni onəkotasək, mautigət-ərain nəhluvətəmāh, məutətəu tərəh.

²⁹ Kəni nətəmimi okotsipən e nīkalin mīn rəfin rəha nəhue niftəni, məmə okəhuvən motəharəg

motauən e negəu e neai iətəm Uhg̃in tətarməniḡ lan.

³⁰ Kəni təuvir məmə nəkotəhrun məmə, nətəmimi nəuvein iətəm kautəhuərisiḡ okəhuva motəhtul aupən. Kəni nətəmimi nəuvein u kəutaupən, ilah okəpanəhuərisiḡ.”‡

*Herot təmolkeikei məmə
in otuhamu Iesu
(Mat 23:37-39)*

³¹ Kəni e nian əha, Farəsi m̃in nəuvein kəməhuva motəni=pən kəm Iesu məmə, “Təuvir məmə onəkiet uəhai əmə u ikinu matuvən, mətəu-inu Herot Antipas tolkeikei məmə otuhamu ik.”

³² Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Herot Antipas in iol ekəu-ekəu, təhmen e kuri rarp̃in. Əhuvən motəni=pən kəm in məmə iəu iətəni məmə, ‘Eh-to. Nian əkuək̃ir əmə əha ikin tətatiḡ iətəm iəu iəkəhḡi pət̃iḡəm narmin tərəh m̃in e nətəmimi, kəni matol vivi ñimisian rəha nətəmimi, kəni uərisiḡ e nian kisil lan, kəni iək̃ol naunun e rəhak uək.’

³³ “Nati əpnap̃in Herot təməni lanəha, mətəu iəu iəkəkeikei mət̃itəu=pən rəhak suaru matuvən u rəueiu, m̃ine olauḡ, m̃ine oniəh muvən miet pən Jerusiləm. Ikin əha əhruahru iətəm okotəkeikei kisiai iəni m̃in ikin. Mətəu Jerusiləm əmə, kətuhamu iəni m̃in rəha Uhg̃in ikin.

³⁴ “!Əui kəsi, nətəm Jerusiləm, nətəm Jerusiləm! Itəmah nəutohamu iəni m̃in rəha Uhg̃in, kəni

13:29 Sam 107:3 **13:30** Luk 14:9; Mak 9:35; 1Kor 4:9; Mat 20:8 ‡ **13:30** Nətəm Isrel, nikilah təhti məmə ilah kəutəhtul aupən e nətəmimi ərəfin. Kəni nikilah təhti məmə Nanihlua m̃in kotərəh əmə. Mətəu Iesu təni məmə nətəmimi tepət rəha Isrel okəsəhuvənian e negəu e neai, kəni Nanihlua m̃in tepət, ilah okəhuvən e negəu e neai.

nətəmimi nətəm Uhgïn təmahli=pa kəm təmäh, nəutahtımu ilah e kəpiel apın, inəha nətəmimi u rəha Uhgïn nətəm kautos nəghatiən rəhan. Nian tēpət iätigaru əfəmäh e nəhlmək məmə iəkos vivi itəmäh, təhmen=pən e mənig iätəm tatuu nenətin min e nikəuvkəuvın, mətəu nikitəmäh təsagiəniən, kəni mətəpəh iəu.

³⁵ Otafu-to. Uhgïn tinəpəh itəmäh, rəhatəmäh nimə nərahian otələs, kəni nati tikə ikin. Kəni iəkəni kəm təmäh məmə, nati əha in nipəhrəniən mətəu-inu onəsoteruh minian iəu mətəuarus nəkotəni məmə, ‘!İərməniğ Uhgïn tətətiğ ilau suah u iätəm tətəva e nərgin.’ ”

14

Iesu təmuvən əpəha ima Farəsi kəti ikin

¹ E nian e Sapət kəti, Iesu təmuvən e nimə rəha iətəmi asoli kəti rəha Farəsi min məmə otəuən, kəni nətəmimi kəmauteruh vivi in məmə otol-to nak.

² Kəni inəha Iesu təmətəharəğ ikin, suah kəti tatimis e nimisiən u nipətın tətəsis, in tətəharəğ iuəkır əmə ohni.

³ Kəni Iesu təmətapuəh o nəgətun min rəha Lou mine Farəsi min məmə, “?Təhro? ?Lou tətəgəhan məmə suah kəti otol vivi nətəmi kəutohmis kotəhrun nəmiəgəhiən min e Sapət, uə Kəpə?”

⁴ Mətəu ilah kəsotəniən nati kəti mine. Kəni Iesu təmos suah u, mol nipətın təuvir min, kəni mahli=pən tatuvən.

⁵ Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “? Nəmə itəmäh kəti, rəhan suakəku, uə rəhan kau otiuvig=pən pikin e nimil asoli e Sapət, kəni in

otəhro? In otəkeikei muvən mələs rəkis uəhai əmə. Pəh u e təmah otəsoliən lanəha?”

⁶ Kəni rəhalah kəti nəghatiən təmikə məmə okotəni.

⁷ Kəni Iesu təmeh nətəmimi nəuvein iətəm kəmauin e lah o nauəniən, kəni kəməhuva imə kəni motitəpən ikin min rəha nisiaiən məmə okotəharəg=pən ikin. Kəni təməni=pən kəm lah məmə,

⁸ “Nəmə iətəmi tətəuin lam məmə onəkuva o nauəniən rəha marit, kəni nəsuvenian məharəg pəpim ikin təuvir ikin maupən. Məta suah kəti in tepət mapirəkis ik tuva,

⁹ kəni iətəmi asoli rəha nimə otəni kəm ik məmə, ‘Ağim. Pəh suah u in otəharəg u ikinu.’ Kəni onakaulis mətəu-inu onəkəkeikei meiuaiu məharəg ləhtəni ağin ikin nisiaiən tikə ikin.

¹⁰ Mətəu nəmə suah kəti taun lam məmə nəkuvən mauən e nauəniən kəti, kəni təuvir məmə nəkitəpən ikin nisiaiən tikə ikin. Kəni ko, nəmə iətəmi asoli rəha nimə tuva, kəni in otəni kəm ik məmə, ‘Rəhak iətəmimi, uvən məharəg əha ilis, ikin təuvir ikin.’ Kəni inu otləfəri nərgəm e nəhmti nətəmi rəfin əha imə.

¹¹ İəkəni lanu mətəu-inu iətəmi tətəfəri aru in məmə otuva iətəmi asoli, Uhgın in otosiahu in. Mətəu iətəmimi tatosiahu aru in, Uhgın otəfəri matol iətəmi asoli lan.”

¹² Kəni Iesu təməni=pən kəm iətəmi asoli rəha nimə u məmə, “Nəmə natol nauəniən asoli kəti e nərauie uə lapin, təsəuviriən məmə nəkauin e ik min nəuvein, mine piam min, mine nımənin min rəham, mine nətəmi rəhalah nautə tepət u kəutatig

təlau lam. Nəmə natol lanəha, kəni mətə, ilah mīn okotauin lam məmə nəkuvən motauən itəmāh mīn ilah, kəni ilah okotalpīn nati nəmōl kəm lah.

¹³ Mətəu nian natol nauənīən kəti, onəkəkeikei mauin e nanrah mīn, mīne nətəmi nīpəti lah nəuētīn tərāh, mīne iəhlkīn rah mīn, mīne nətəmi nəhmtīlah tərāh, məmə okəhuva nəkaugīn ilah.

¹⁴ Kəni Uhgīn in otətuati e rəhan nəuvīriən kəm ik, mətəu-inu ko ilah kəsotalpīn aɡīniən nati nəmōl kəm lah. Mətəu e naunun nian, nian nətəm kotəhruahru okotəmiəgəh mīn, Uhgīn otətəu ik lan.”

*Nəghatiən əuhlin
e nauənīən asoli
(Mat 22:1-10)*

¹⁵ Kəni ilah kəti əha ikīn e nauənīən tətətəu nəghatiən əha, kəni təməni=pən kəm Iesu məmə, “Təuvīr pik o iətəmimi u otuvən əpəha e negəu e neai ikīn Uhgīn tətarməniɡ lan, kəni mauən e nauənīən asoli rəhan.”

¹⁶ Mətəu Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Nian kəti, suah kəti təmōl nauənīən asoli kəti rəhan, kəni mauin e nətəmimi tepət məmə okəhuva motauən pəti ilah mīn.

¹⁷ Kəni e nian rəha nauənīən, in təmāhli=pən rəhan iol əhrui məmə otuvən məni pətīgəm kəm nətəmimi u təmauīn rəkis e lah. Kəni təmuvən məni=pən kəm lah məmə, ‘Əhuva-tə motauən, inol əpenə-penə rəkis e nauənīən.’

¹⁸ Mətəu ilah rəfin kəmotəpəh nuvənīən motəni məmə ko kəsuvaiən. Kəti təmaupən məni kəm in məmə, ‘Pale. Əni=pən-to kəm rəham iətəmi asoli

məmə ko iəsuvnəiən mətəu-inu, iəmos əmə nəhmti niftəni kəti, kəni iəkəkeikei muvən meruh.’

19 “Kəni kəti mīn təni məmə, ‘Pələ. Əni=pən kəm rəham iətəmi asoli məmə ko iəsuvnəiən mətəu-inu iəmos əmə nəhmti kau ten rəha niuviən kat, kəni iəkəkeikei muvən meh pīpīm rəhalah mīn uək.’

20 “Kəni kəti mīn təni məmə, ‘Əni=pən kəm rəham iətəmi asoli məmə ko iəsuvnəiən mətəu-inu, kəmit rəhak pətan kəhuva lahuənu u rəueiu.’

21 “Kəni iol əhrui təmuva məni=pən kəm rəhan iətəmi asoli. Kəni iətəmi asoli u nīkin təmāhmə pīk, kəni təməni=pən kəm rəhan iol əhrui məmə, ‘Uvən uəhai e suaru mīne ikin mīn nəuvein e taun meruh nanrah mīn, mīne nətəmi nīpətī lah mīn tərəh, mīne nətəmi nəhmti lah tərəh, mīne nətəmi nəhlikilah tərəh, kəni mit ilah məhuva.’

22 “Kəni in təmol nati rəhan iətəmi asoli təməni, kəni nian in təmītəlig=pa məni=pən kəm rəhan iətəmi asoli məmə, ‘Iətəmi asoli. İəu inol rəkis natimnati mīn iətəm ik nəməni məmə iəkol, mətəu nauəniən tepət əhanəh əha ikin, kəni nimə təhmen e nətəmimi nəuvein mīn.’

23 “Kəni iətəmi asoli təməni kəm ioluək məmə, ‘Kəni ko uvən e suaru, mīne ikin mīn rəfin ihluə e taun, kəni muvən muh nīkilah məmə ilah okəhuva imə, məmə nimə u rəhak otəkeikei məri.

24 Mətəu iəkəni kəm ik məmə nətəmi iəmaupən mauin e lah, ko kəsotun askəuviəniən nauəniən nəuvin rəhak.’”

Suaru o nitəu-pəniən İesu

25 Nīmənin nətəmimi tepət kəmautəhuərisig e İesu e suaru. Kəni nian in təmeirair məni=pən kəm lah məmə,

26 “Nəmə suah kəti tolkeikei məmə otuərisig lak, in otəkeikei mol iəu iəkəhtul aupən e rəhan nəmiəgəhiən. In otəkeikei molkeikei pik agin iəu, mapirəkis rəhan tatə mine məmə mine rəhan pətan mine nətın min mine pian min mine nəuvinın min, mine in əhruahru min.* Kəni nəmə təsoliən lanəha, ko in təsəhmenian məmə otuva rəhak iətəmimi.

27 Kəni nəmə iətəmimi kəti təsələsian rəhan niggi kəluau mitəu=pa iəu, ko in təsəhmenian məmə in otuva mol rəhak iətəmimi lan.

28 “Nəmə itəmah kəti tolkeikei məmə tol nimə asoli kəti u təfəməh, in otaupən məharəg meruh rəhan məni rəha natimnati min məmə təhmen uə kəpə.

29 In tatol lanəha mətəu nəmə in təsaupənian meruh məni ohni, kəni in otətuəuin mətələhu nəukəti† nimə əmə, nəmə təsoliən naunun lan, kəni nətəmi rəfin u kəhuva moteruh kəni motaləh lan motəni məmə,

30 ‘Otafu-to. Suah əpəha təmol nimə kəni məsol rəfinian.’

31 “Kəni nəmə kig kəti, rəhan nətəm kətəluagin ilah ten-tausin əmə, mətəu tətətəu məmə kig pisin kəti min rəhan nətəm kətəluagin ilah tuenti-tausin tətəu məmə okuəluagin, ko təsuvən uəhaiən mə otəluagin. In otaupən məharəg mətəlig lan məmə təhrun nehpauiən, uə kəpə.

* **14:26** Nəghatian Kris əhruahru tətəni məmə, iətəmi tolkeikei məmə otuərisig e Iesu, in otəkeikei məməki e rəhan min. Mətəu nipəti nati u məmə, kitah okotolkeikei kitah min, mətəu okotəkeikei mautolkeikei pik agin Iesu. **14:26** Luk 9:23 † **14:29** Nəghatian u “nəukəti,” tətəghati e kəpiel min iətəm kətaupən kətələhu o nolian nimə.

³² Nəmə təhrun məmə ko təsehphuiən, in otəkeikei mahli=pən nətəmi nəuvein kəhuvən moteh rəhan mīn tikimīr nian in isəu əhanəh, məmə okotol nəməlinuiən.

³³ Kəni təhmen əmə, nəmə itəmah kəti in təsol əpenə-penəiən məmə otəhlman e natimnati rəhan məmə tuva muərisig lak, ko in təsuvaian mə rəhak iətəmimi.”

³⁴ Kəni Iesu təmol naunun e nəghatiən rəhan kəm nətəmimi e suaru məmə, “Sol in nati təuvir kəti, mətəu nəmə narfuiən rəhan tikə, ko nati tikə mə ko tol məmə in otəuvir mīn.‡

³⁵ Kəni ko kəsoliən nati təuvir kəti lan, kəni nətəmimi okotəraki əmə lan. Itəmah rəfin matalgītəmah tatig, otətəlig vivi, kəni motəhrun nəghatiən mīn u.”

15

Nəghatiən əuhlin e sipsip iətəm təməluēi (Mat 18:10-14)

¹ E nian əha, nətəmimi tepət nətəmi kautos məni rəha takis, mīne nətəmimi mīn tepət u iol təfagə tərəh mīn, kəməhuva məmə okotətəlig e Iesu.

² Kəni Fərəsi mīn mīne nəgətun mīn rəha Lou kəməutəni nīkali Iesu o nətəm iol təfagə tərəh mīn əha, məutəni məmə, “Suah əha, nīkin tagiən əmə məmə nol təfagə tərəh mīn kəutəhuva ohni, kəni məutəuən pəti.”

‡ **14:34** Sol rəha nətəmimi e nian əha, in təmol filəh-filəh e nati pisin pisin u rəhalah nətəhianian tikə. Kəni nian nəuvein, nəmə nəhu tatol filəh-filəh e sol, kəni ko narfuiən tiet. Mətəu sol rəhatah u rəueiu təsoliən lanəha. In tarfu əmə lanko. **14:34** Mat 5:13; Mak 9:50

15:2 Luk 5:30

³ Kəni əmeiko Iesu təməni nəghatiən əuhlin kəti məmə,

⁴ “Inu nıpəhriəniən, uə kəpə. Nəmə itəmah kəti rəhan sipsip ilah uan-hanrit, kəni kətiəh təluəi, kəni tupəh nainti-nain kəutan ikin təpiə ikin məutauən, kəni muvən məsal e sipsip u təməluəi mətəuarus məkeikei meruh.

⁵ Nian in təmeh, kəni in təməfəri mələs, kəni nıkin təmagiən.

⁶ Kəni nian in təmiet=pa lahuənu, in otəkeikei mauin e in min nəuvein, mine nətəmimi min u kəutətiğ ilah min, kəni məni=pən kəm lah məmə, ‘Əhuva. Pəh kotagiən pəti, mətəu-inu iəmeruh min rəhak sipsip u təməluəi.’ ”

⁷ Nian Iesu təməni rəkis nəghatiən əuhlin u, kəni məni=pən kəm lah məmə, “Kəni iəu iəkəni kəm təmah məmə, əpəha e neai otəhmen əmə lanəha. Nəmə iol təfagə tərəh kəti titəliğ e rəhan nətəliğiən muva o Uhgın, kəni nagiəniən asoli əpəha ilis e negəu e neai o suah u otepət, məpirəkis nagiəniən o nətəmimi nainti-nain u nıkilah təhti məmə kotəhruahru məsotoliən nati kəti tərəh iətəm okotəkeikei mohtəliğ e nətəliğiən rəhalah ohni.”*

Nəghatiən əuhlin e məni təmika

⁸ Kəni Iesu təmatıg məğhati min məmə, “?Nəmə pətan kəti rəhan məni ten kəmol e silfə, kəni məruru kətiəh, kəni in otol nak? In otasiə, kəni maiəh məsal vi əha imə mətəuarus meruh.

15:4 Esik 34:11,16; Luk 19:10 * **15:7** Iesu tətəğhati e Farəsi min nətəmi kəutohtəu=pən Lou rəha Mosis, kəni ilah kəutəni məmə kotəhruahru, nati əpnəpın nərahien tətatıg e nıkilah rəfin.

⁹ Kəni nian in təmeruh məni əha, in otauin e in min nəuvein mine nətəmimi min u kəutatig ilah min, məni məmə, ‘Əhuva pəh kotagiən pəti mətəu-inu iəmeruh rəkis rəhak məni əpələ təmikə.’ ”

¹⁰ Nian Iesu təməni rəkis nəghatiən əuhlin u, kəni məni=pən kəm lah məmə, “Iəu iəkolkeikei məmə iəkəni kəm təmah məmə, təhmen əmə min lanəha, nagiəniən asoli e nəhmti nagəlo min əpəha ilis e neai, nian iol təfagə tərəh kəti titəlig e nətəligiən rəhan matuvən o Uhgın.”

Nəghatiən əuhlin e nəti suah kəti iətəm təməluēi

¹¹ Kəni Iesu təmətəkeikei mətəni məmə, “Suah kəti, nətin iərman keiu.

¹² Iətəm təkəku lan təni=pən kəm timilau, ‘Tatə. Əuəri nautə min rəham, kəni məfa rəhak u rəueiu.’ Kəni timilau təuəri rəhan natimnati kəni məfən kəm lau.

¹³ “Kəni təsuvəhiən, nətin iətəm təkəku tos rəhan muvən mətəuati lan kəni mos məni lan, kəni miet imalah ikin muvən e nitəni pişin kəti min isəu. Kəni mol rəhan məni mərəkin-rəkin e nolien tərəh min əmə.

¹⁴ Kəni nian rəhan məni təmikə rəfin, nəumis asoli təman e nitəni əha, kəni nəumis tinatus suah u, niğin nauəniən tinikə.

¹⁵ Kəni təmuvən matol uək kəm suah kəti əha ikin, kəni suah u təmahli=pən məmə otuvən mətəugın rəhan min nipikəh min. Nian in təmətaugin nipikəh min əha,

¹⁶ mətəu nəumis natus pik kəni əmeiko in tinatolkeikei məmə otun nauəniən nig pikəh min. Mətəu iətəmi tikə məmə otəfən nati kəm in.

¹⁷ “Kəni əmeiko nətəligiən təuvir kəti tinuva ohni, kəni tətəlig məmə, ‘Kəsi. Rəueiu əha noluək min

rəha tatə, niġlah nauəniən tepət mapirəkis agin, mətəu iəu əpə iətatig u ikinu, otəsuvəhiən iəkimis e nəumis.

¹⁸ Oiəkəkeikei miet u ikinu mitəlig=pən o rəhak tatə, kəni məni=pən kəm in məmə, “Tatə. Iəu iəmol təfagə tərəh e UhgİN mine ik.

¹⁹ Rəueiu əha iəsəhmenien məmə onəkauin lak məmə nətim. Mətəu ol iəu məmə ioluək əmə kəti rəham.”

²⁰ Kəni təməhtul maliuək minatuvən məmə oteh rəhan tatə.

“Mətəu nian təmətuva əhanəh isəu, rəhan tatə təməsəl=pən mafu, kəni nikin təməpət ohni, kəni maiu muvən mos nəuegin magien ohni.

²¹ “Kəni nətin təni=pən kəm in məmə, ‘Tatə. Iəu iəmol təfagə tərəh e UhgİN mine ik. Rəueiu əha iəsəhmenien məmə onəkauin lak məmə nətim.’

²² “Mətəu rəhan tatə taun e rəhan min noluek min məni=pən kəm lah məmə, ‘Ei! Əhuvən uəhai motos napən u iətəm təuvir mapirəkis məhuva məhuvən=pən lan kəm in, kəni motos ring motəfən e nəhlmin, kəni motos put kəhuva məhuvən=pən e nəhlkin,

²³ kəni motos kau iətəm tasisi-asisi məuvir kəni motoh, pəh kotal pəti nauəniən asoli rəha nətik,

²⁴ mətəu-inu nətik u, in təhmen əmə məmə təmimis rəkis, mətəu rəueiu in tinəmiəgəh min. In təməluēi, mətəu ineruh min.’ Kəni əmeiko ilah kinautol lafet.

²⁵ “Kəni e nian əha, nətin iətəm tepət in əpəha e nasumiən. Nian təmətuva minuva iuəkir o lahuənu, kəni mətəu nətəmimi kautol nəpuən, kəni məutol danis.

²⁶ Kəni taun e ioluək kəti tuva tətapuəh lan məmə, ‘?Ei, nati nak əha nətəmimi kautol?’

²⁷ Kəni təməni=pən kəm in məmə, ‘Piam təmuva, kəni rəham tatə təmoh pīlik iətəm tasisi mətəu-inu piam tinitəlig=pa, kəni in təsanən əmə.’

²⁸ “Kəni nīkin təmāhmə, kəni in təməni məmə, ‘Ko iəsuvəniən imə.’ Mətəu rəhan tatə təmuva ihluə mətəkeikei kəm in məmə otuvən imə.

²⁹ Mətəu təni=pən kəm rəhan tatə məmə, ‘Afu-to. Kəmətuatig nu tepət rəkis, kəni iatol uək u ikinu təhmen=pən əmə məmə rəham kəti ioluək, kəni məsəhtiən nəuiam. ? Mətəu təhro, tatə? Nəməsəfaiən nati əkəku kəti kəm iəu təhmen=pən e nəni, məmə iəkol nauəniən lan itimah iəu mīn nəuvein.

³⁰ Mətəu nətīm əha iətəm təmərəkin rəfin rəham mīn natimnati o nətəouiən nīpətan mīn lan rəha suaru, mətəu nian tinitəlig=pa lahuənu, kəni nəkauit moh pīlik u tasisi-asisi matol lafet lan rəhan.’

³¹ “Mətəu rəhan tatə təni=pən məmə, ‘Nətik. Nian rəfin kilau mīn ik kətuatig, kəni natimnati rəfin rəhak in rəham.

³² Mətəu təhruahru əmə məmə okol lafet u motagiən, mətəu-inu piam u təhmen=pən əmə məmə təmimis rəkis, mətəu rəueiu in tinəmiəgəh mīn. In təmikə, mətəu rəueiu kinoteh mīn.’ ”

16

Nəghatiən rəha iətəmi asoli iətəm tatol nolian ekəu-ekəu

¹ Kəni Iesu təməni kəm rəhan mīn nətəmimi məmə, “Suah kəti rəhan nautə tepət, kəni in təmos suah kəti tuva in iətəmi asoli rəha noluək mīn. Kəni rəhan mīn nəuvein noluək mīn kəməhuva

motəni=pən nərahian rəha iətəmi asoli əha kəm iərmənig, motəni məmə, ‘Ei, suah kəha tətərəkīn rəham natimnati.’

² Kəni təmauīn e suah kəha məmə tuva təghati kəm in məmə, ‘?Ei, nəghatiən nak u iətətəu kətəni lam? İəkolkeikei məmə nəkos rəfin nəghatiən mīn rəha uək rəham muva, mətəu rəueiu əha iəkahli pətīgəm ik e uək.’

³ “Kəni iətəmi asoli əha təmuvən nīkin təhti məmə, ‘Kəsi. Rəhak iərmənig təni məmə otəraki lak e rəhak uək əha rəueiu. ?Kəni oiəkəhro əha rəueiu? İəu iəsəhmenian məmə o iəkuvən mətəu niftəni o nosiən məni, kəni iəu iəkisiəi neasiəiən o məni.

⁴ !Əuəh! Rəueiu əha inəhrun nati oiəköl pəh nətəmimi okotol iəu iəkuvən imalah ikin kəni ko mətəh vivi iəu nəmə rəhak iərmənig otəraki lak e rəhak uək.’

⁵ “Kəni ko in təmauīn rəfin e nətəmimi nətəmi kəmotos məni o iərmənig kəhuva kətiəh kətiəh. Kəni in təməni=pən kəm iətəm təmaupən muva məmə, ‘?İk nəmos nak?’

⁶ Kəni suah kəha təni məmə, ‘İəmos dirəm rəha oiel rəha nauəhiən ilah uan-hanrit.’* Kəni iətəmimi asoli təməni=pən kəm in məmə, ‘İnu mə nauəuə rəha kauīn rəham. Əharəg uəhai, kəni mətəi fifti dirəm əmə e rəham nauəuə.’

⁷ “Kəni ko məni=pən kəm suah kəti mīn məmə, ‘?İk nəmos nak?’ Mətəu in təni məmə, ‘İəmos uan tausīn pak wit.’ Kəni iətəmi asoli təni məmə, ‘Os nauəuə rəha kauīn rəham, kəni mətəi=pən əmə eit-hanrit pak wit.’

⁸ “Kəni ko, iərmənig rəha iətəmi asoli əha iətəm in təmol tərāh lan, təməni-vivi in o rəhan neiuəiən

* **16:6** Dirəm e oiel kətiəh təhmen e tate o fote litə.

məmə in oteh vivi aru in.

“Nati u tətəgətun məmə nətəmimi rəha niftəni, ilah kotəhrun vivi noliən m̄in rəha niftəni nian ilah kəutəghati kəm lah m̄in, tapirəkis nətəmimi rəha nəhagəhagiən.†

⁹ “Kəni iətəni kəm təmah məmə, onəkotasiru vivi e nətəmimi e m̄əni rəha niftəni məmə ilah okəhuva rəhatəmah niəli m̄in. Kəni nian m̄əni rəha niftəni u otikə, kəni Uhḡin otos itəmah muvən əpəha e negəu e neai iətəm ko təsikəiən.

¹⁰ “Nəmə suah kəti in tətəsal vivi o nati əkəku kəti, kəni in otəhrun nəsalien o nati asoli. Kəni nəmə suah kəti in tatol noliən tərəh e nati əkəku kəti, kəni in otol noliən tərəh e nati asoli.

¹¹ ?Kəni tol lanəha, nəmə itəmah nəsotəsal vivien o m̄əni rəha niftəni u, kəni pəh otegəhan e təmah məmə nəkotos nati iətəm təuvir pəhriən, u natimnati rəha Uhḡin?

¹² Kəni nəmə itəmah nəsotəsal vivien e natimnati rəha suah kəti m̄in, kəni niki təmah təsəhtiən məmə okəfinə m̄in kəm təmah məmə rəhatəmah əhruahru natimnati mətəu-inu, kateruh məmə ko nəsotəsal vivien m̄in natimnati m̄in əha.

¹³ “Ko iətəmimi kəti təsuvaien məmə in ioluək rəha iətəmi asoli mil keiu. Nəmə tol lanəha, in otolkeikei kəti matol nəuiən, kəni məməki e kəti kəni məsoliən nəuiən. Kəni ko nəsoliən ioluək rəha Uhḡin m̄ine m̄əni e nian kətiəh.”

¹⁴ Farəsi m̄in kotolkeikei pik m̄əni, kəni nian kəmotətəu nəghatiən m̄in u, kəni kəmotaləh əuvsan e Iesu.

† **16:8** Nipəti nəghatiən rəha Iesu məmə nətəmimi rəha nəhagəhagiən kəsotoliən natimnati iətəm Uhḡin in tolkeikei məmə otəhtul aupən e rəhalah nəmiəgəhian. Nikilah təsəhti pikien nətəligiən rəha Uhḡin. **16:10** Luk 19:17-26 **16:13** Mat 6:24

15 Mətəu in təməni kəm lah məmə, “Itəmah nautol nolian min məmə nətəmimi kotəni məmə itəmah nəkotəhruahru. Mətəu Uhgın təhrun nikitəmah məmə nəkotərah. İətəni lanu mətəu-inu nati nak u nətəmimi kəutos məmə in nati agın, mətəu e nəhmti Uhgın in nati əpnapin əmə.”

16 Kəni in təmətəkeikei mətəni məmə, “Kəmətəni pətigəm Lou mine nəghatian rəha iəni min rəha Uhgın mətəuarus=pə Jon Bəptais, kəni ko uərisig lan, kətəni pətigəm nanusian təuvir rəha Narmənigian Rəha Uhgın, kəni nətəmimi rəfin kəutalkut pik məmə okəhuvən motatig lan.

17 Mətəu kəsənian məmə uək rəha Lou mine nəsanənian rəhan, təmol naunun. Nəghatian rəfin rəhan kəutatig, iətəm tepət min mətəuarus=pən iətəm təkəku agın. Lou otətətig mapirəkis neai mine niftəni.

18 “Kəni təhmen=pən əmə lanəha: nəmə iətəmi kəti tatol tifos mətəpəh rəhan pətan, kəni matit pətan pisin kəti min mətəuatig, in tatol təfagə tərah. Kəni nəmə iətəmi kəti tatit pətan kəti iətəm rəhan iərman təməpəh kəni ilau mətəuatig, in tatol təfagə tərah mətəu-inu in tətəkləh e pətan rəha iətəmi pisin kəti.”

Nəghatian rəha Lasiris mine iətəmi kəti rəhan nautə tepət

19 Kəni İesu təməni məmə, “İətəmi kəti rəhan nautə tepət, kəni in tatuvən e napən təuvir kəməh e al u nəugı naris in nəhmtin tiəkis, kəni nian rəfin in tatun əmə nauənian təuvir min.

20 Kəni ianrah kəti, nərgin u Lasiris, nıməgim təmol rəfin nıpətin min. Kəni kəmələs kan əpəha e namtihlua rəha suah u.

21 In tolkeikei pik məmə otatun nıpispisi nauəniən min u kəutəmei e tepil rəha iətəmi asoli əha. Kəni nati tərəh min kəti, kuri min kəutəhuva məutəpah-əpah nıməgim min rəhan.

22 “Kəni ianrah əha təmimis, kəni nagelo min kəmotos in məhuvən əpəha e nıkalı Epraham, ima nəuviriən ikin. Kəni iətəmi u rəhan nautə tepət, in min təmimis kəni kitənim.

23 Kəni in təmuvən əpəha e nigəm asoli, kəni tətətəu naməhiən asoli, kəni nian təməsal-pəri, mafu Epraham əpəha isəu. Kəni Lasiris əpəha e nıkalın.

24 Kəni təmauin əfəməh məmə, ‘!Əui, Tatə Epraham! Asiru lak. Əni=pən kəm Lasiris məmə otəfən nəuan nəhlmin e nəhu kəni mos muva mek namik lan məmə otətəpu, mətəu iətətəu nahməiən asoli e nigəm u ikinu rəueiu.’

25 “Mətəu Epraham təni məmə, ‘Nətik, nıkim təhti-to rəham nəmiəgəhiən aupən. Ik nəmatos natimnati təuvir min rəham tepət, mətəu Lasiris təmatətəu nahməiən tepət e nıpətin. Mətəu rəueiu əha, in tətətəu təuvir u ikinu, kəni ik nətətəu nahməiən tepət e nıpətim.

26 Kəni nati kəti min. E nəlugin e tah, nımil asoli tətəuəri itah, ik ko, kəni itimah u. Nəmə itimah kəti tolkeikei məmə otuvnə meh ik, mətəu ko təsuvəniən. Kəni nəmə itəmah kəti tolkeikei məmə otuva meh itimah mətəu ko təsuvaiən.’

27 “Kəni iətəm rəhan nautə tepət təməni məmə, ‘Tatə. Əui, kəsi. Ahli=pən Lasiris tuvən e nımə rəha tatə rəhak,

28 mətəu-inu piak faif əha ikin. Təuvir məmə in otuvən məghati mem əskasik ilah məmə okotətəu ilah məmə okəsəhuyaiən u ikinu iətəm iətətəu nahməiən asoli agin ikin,’

29 “Mətəu Epraham təni məmə, ‘Kəpə. Nəghatiən rəha Mosis mine iəni mın rəha Uhgın tətətig. Pəh piam mın okotətəu nəghatiən mın əha.’

30 “Kəni iətəmi rəhan nautə tepət təməni məmə, ‘Kəpə, Tatə Epraham. Təsəhmeniən. Mətəu nəmə iətəmi kəti otəmiəgəh mın e nimisiən otuvən məghati kəm lah, kəni nıpəhriənən, ilah okotəuhlin rəhalah nətəligiən kəni motəpəh təfagə tərəh mın rəhalah.’

31 “Kəni Epraham təni məmə, ‘Nəmə kəsotətəligiən e nəghatiən rəha Mosis mine iəni mın rəha Uhgın, kəni nati əpnəpın nəmə iətəmi kəti təmiəgəh pau e nimisiən kəni muvən məghati kəm lah, mətəu ko kəsotəniən nıpəhriənən lan.’ ”

17

Əutətəu itəmah

(Mat 18:6-7,21-22; Mak 9:42)

1 Kəni İesu təməni kəm rəhan mın nətəmimi məmə, “Pəhriən, natimnati mın u kəutiuvi=pən iətəmi tətəmei=pən e təfagə tərəh, okəhuva. ! Mətəu nərahien asoli o iətəmi əha u tətəfən-əfən kəm nətəmimi, uə in suaru rəha nəfən-əfəniən!

2 Mətəu nəmə iətəmi kəti tiuvi=pən rəhak kəti iətəmimi u təhmen e suakəku, məmə otol təfagə tərəh, kəni suah kəha, Uhgın otol nalpiniən asoli kəm in. Kəni nalpiniən əha otəskasik tapirəkis nəmə kətu=pən kəpiel kəti e nentəui, kəni kəraki=pən əpəha itəhi lokamnım.

³ Kəni tol lanəha, əutətəu maüteruh vi rəhatəmah nəmiəgəhiən.

“Nəmə piəm tatol təfagə tərəh kəm ik, kəni əni=pən rəhan noliən tərəh e nəhmtin, kəni nəmə tətəuhlin rəhan nətəligiən, kəni alu e rəhan noliən tərəh məsosiən tatig e nikiim.

⁴ Kəni nati əpnapin nəmə in tatol təfagə tərəh lam mau səpin e nian kətiəh, kəni muva mau səpin, kəni məni=pən kəm ik məmə, ‘Kəsi, iəmol təfagə tərəh lam. İatitəlig e nətəligiən rəhak kəni mətəpəh təfagə tərəh,’ kəni ik onəkəkeikei məsalpiniən malu e rəhan noliən rah min, kəni məsosiən tatig e nikiim.”*

⁵ Kəni aposil min kəmotətapuəh o iərməniğ məmə, “Ol rəhatimah nəhatətəiən təskasik təhmin.”

⁶ Kəni İərməniğ təməni məmə, “Nati əpnapin nəmə rəhatəmah nəhatətəiən natiəkəku agin pau təhmen e nipişpisi nipiəkil, kəni nəkotəhrun nəniən kəm niği u nokin təfəməh məmə, ‘Euvi aru ik, kəni muvən miuviğ=pən itəhi,’ kəni niği u otol nəuiatəmah.†

⁷ “Otəni-to. ? Nəmə iətəmi kəti rəhan ioluək tətəsum, uə in tateh rəhan min sipsip min, nian in tuva lahuənu, nikitəmah təhti məmə, iətəmi asoli otəni=pən kəm in məmə, ‘!Ei! Va uəhai məharəğ mun nauəniən əha?’ !Kəpə!

⁸ In otəni=pən kəm rəhan ioluək məmə, ‘Uvən mol nəgək nauəniən, kəni ko muvən muvən e

17:3 Mat 18:15 * **17:4** Nipəti nəghatiən əha təsəniən məmə kitah okotalu e təfagə tərəh rəha iətəmi kəti mau səpin əmə, mətəu okotəkeikei motalu lanu naunun tikə. † **17:6** E nəghatiən əhruahru rəha İesu, in tətəghati e nikiti mastət u in natiəkəku agin, mine niği kəti nəukətin təmeviə agin, nərgin u fik-malperi. **17:6** Mat 17:20; 21:21

rəham napən təuvir, kəni məfa nəgək nauəniən mine nimək nənnimiən. Nian nəkol rəfin rəham uək, ko nəkəhrun nunian nauəniən kəni mine nənnimiən.’

⁹ ? Kəni nikitəmah təhti məmə iətəmi asoli, in otəni-vivi rəhan ioluək o uək asoli rəhan iətəm in otəkeikei mol? !Kəpə!

¹⁰ Kəni itəmah ko, nəkotəhmen əmə e noluək min rəha Uhgın. Nian nəmotol rəkis natimnati rəfin iətəm Uhgın təməni məmə onəkotəkeikei motol, onəkotəni məmə, ‘Itimah noluək min əmə. Noliən rəhatəmah təsəhmeniən o nəni-viviən. Itimah iamotol əmə uək u itimah oiəkotəkeikei mautol.’ ”

Iesu təmol vivi nətəmi ten iətəm leprosi təmol ilah

¹¹ Nian Iesu təmətaliuək matuvən Jerusiləm, in təmətaliuək matuvən=pən e nəlugi nitəni mil u Səmeriə mine Kaləli.

¹² Kəni nian in təmiet=pən lahuənu kəti, nətəmimi ten iətəm nimisiən u leprosi təmol ilah kəməhuva motəhtul isəu nəuvetın,

¹³ kəni motauin lan məmə, “!Iesu, Iətəmi asoli, asiru e timah!”

¹⁴ Kəni nian in təməh ilah, təni məmə, “Onəkəhuvən o pris məmə in oteh nipətətmah.” ‡ Kəni nian ilah kəmautaliuək əhanəh e suaru, kəni motəuvir, nimisiən təmikə.

¹⁵ Kəni ilah kəti təmeruh məmə leprosi rəhan tinikə, kəni in təməlali mitəlig=pən o Iesu, mətəni

17:13 Lev 13:45-46 ‡ **17:14** Nian nimisiən leprosi təmol suah kəti, Lou tətəni məmə in tamikmik. Nian nimisiən təmikə, in otəkeikei muvən meruh pris kəti məmə in otəni pətigəm kəm nətəmimi rəfin məmə nimisiən təmikə mine namikmikiən təmikə. Nian Iesu təməni kəm lah məmə okəhuvən moteruh pris kəti, in təhmen məmə in təməni məmə in otol vivi ilah. **17:14** Lev 14:2-3; Mat 8:3-4

əfəməh məmə, “! İatəni-vivi Uhgın! ! İatəni-vivi Uhgın!”

¹⁶ Kəni in təmeiuaıu e nəhlki İesu misin nəulın nıpənəgın tatek nıftəni, kəni mətəni kəm İesu məmə nıkin tətagiən məmə in təmol vivi rəhan nımisiən. Kəni suah u in iətəm Səmeriə.

¹⁷ Kəni İesu təməni məmə, “? İəmol vivi nətəmi ten kəni mos rəkis rəhalah nımisiən, uə kəpə? ? Mətəu nain mın, ilah iə?”

¹⁸ ?Suah u in iapıspis əmə, mətəu in pısin əmə təmitəlig=pa mətəni-vivi Uhgın?”

¹⁹ Kəni İesu təməni kəm suah u məmə, “Əhtul maliuək matuvən. Rəham nəhatətəiən təmol vivi ik.”

*Nuvaıən rəha
Narməniğiən Rəha Uhgın
(Mat 24:23-28,36-41)*

²⁰ Nian kəti, Farəsi mın kəmotətəpuəh o İesu məmə, “? Onəhgın Narməniğiən Rəha Uhgın otuva?” Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Narməniğiən Rəha Uhgın otəsuvaıən məmə nətəmimi okoteruh e nəhmti lah.

²¹ Kəni iətəmimi tikə mə otəni məmə, ‘Əsal=pa meh, in uəha,’ uə ‘!Əsal=pən meh, in əpəha!’ mətəu-ınu Narməniğiən Rəha Uhgın tınuva rəkis mətatig e nıkitəmah.”

²² Kəni İesu təni kəm rəhan mın nətəmimi məmə, “Nian mın kəutəhuva iətəm itəmah onəkotolkeikei məmə onəkoteh nian mın rəha Nəti İətəmimi, mətəu ko nəsotehiən.

²³ Kəni nətəmimi okotəni kəm təmah məmə, ‘! Əsal=pa, in uəha!’ uə ‘!Əsal=pən, in əpəha!’ Mətəu onəsəhuvəniən motohtəu=pən ilah,

²⁴ mətəu-inu e nian iəu Nəti İətəmimi oiəkuva lan, in otəhmen e noraipən iətəm tətoraip kəni mətasiəgəpən neai e nīkalin kəti mətəuarus=pən nīkalin kəti mīn, kəni nətəmimi rəfin okoteruh motəhrun.

²⁵ Mətəu aupən, iəu iəkəkeikei mətəu naməhiən tepət, kəni nətəmi kəutatig rəueiu, ilah okotəuhlin nəmtahlah mətəpəh iəu.

²⁶ “E nian iəu, Nəti İətəmimi, iəkuva lan, otəhmen=pən əmə e nian rəha Noa aupən, iətəm nətəmimi kəmotol natimnati mīn məsotəhruniən məmə Uhgīn otol nati kəti lan məsotol əpenəpenəiən.

²⁷ E nian əha, nətəmimi kəməutauən, məutəmniim, mautol marit, inəha natimnati mīn rəfin kəmautol e nəmiəgəhiən rəhalah, motətəuarus=pa nian iətəm Noa tinuvən e nīpəgnəua negəu asoli rəhan. Kəni nuhuən təməfuv naruəh asoli təmuva kəni maiu melərmin rəfin nətəmimi iətəm kəməsəhuvəniən e negəu.

²⁸ “In təhmen=pən əmə e nian rəha suah kəha Lot. Nətəmimi kəmotauən, məutəmniim, məutos nəhmti natimnati mīn, məutasum, mautuvləkīn nimə mīn, inəha natimnati rəfin kəmautol e nəmiəgəhiən rəhalah.

²⁹ Mətəu e nian iətəm Lot təmiet lan e taun əha Sotəm, kəni nīgəm mine kəpiel mīn kəmoəhuəu mautsīpəri e neai motəhamu ilah rəfin əpəha e taun.

³⁰ “Kəni otəhmen əmə e nian iəu Nəti İətəmimi oiəkuva mīn lan kəni, Uhgīn otol əpu iəu kəm nətəmimi.

³¹ E nian əha, nəmə suah kəti tətəharəg ihluə e rəhan nimə, pəh in tagīm məsuvən minian imə

məmə in otos rəhan natimnati, kəni nəmə suah kəti in əpəha e nasumiən, pəh in otagim məsuva miniən lahuənu.

³² !Onəsotaluiən e pətauəhli rəha Lot!

³³ In təmolkeikei məmə otaskəlim rəhan nəmiəgəhiən e nəhue niftəni u məsītəupaian iəu, in otəsosian nəmiəgəhiən itulin. Mətəu iətəmimi u tətəpəh natimnati rəha nəmiəgəhiən e nəhue niftəni u, kəni mətətəu=pa iəu, in otos nəmiəgəhiən itulin.

³⁴ Iətəni kəm təmah məmə, e nian əha lapin, iətəmimi keiu okətuapili e pet kətiəh, kəni okos rəkis kəti, kəpəh kəti.

³⁵⁻³⁶ Pətan keiu kətuəharəg pəti matuol nauəniən, kəni okos kətiəh, kəpəh kəti.”§

³⁷ Kəni rəhan noluk min kəmotəni=pən kəm in məmə, “?Iərməniğ, onəkuva iə?”

Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Onəkotəhrun əmə. Təhmen e nian nati miəgəh kəti təmimis mətəməhli, kəni kuveria min koteiuaiu mauton pəti.”*

18

Nəghatiən əuhlin rəha pətalimis kəti iətəm tətəsək o nasiruiən

17:31 Mat 24:17-18 **17:32** Jen 19:26 **17:33** Luk 9:24 § **17:35-36** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestəmin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, kəmilpən nəghatiən min u rəha fes 36: Iətəmi keiu okətuasum, kəni okos rəkis kəti, kəpəh kəti. * **17:37** Nipəti nəghatiən u məmə, e nian Iesu in otuva lan, nətəmimi rəfin okoteruh.

¹ Kəni Iesu təməni nəghatien əuhlin kəm lah mətəgətun ilah lan məmə okotəkeikei məutəfaki nian rəfin məsotəpəhiən, məsotolien məmə nikilah otəsəmeiən.

² In təməni məmə, “Lahuənu kəti, iəni kəti əha ikin rəha nələhuiən nəghatien min. Kəni təsisiaien Uhgın, kəni təsisiai minien nətəmimi.

³ Kəni e lahuənu əha, pətəlimis kəti əha ikin, kəni nian rəfin tətuvə materuh iəni u mətəni=pən kəm in məmə, ‘Əui. Kəsi, onəkəsiru lak məghati o nələhu əhruahruien nərahien rəha tikimır rəhak tatol kəm iəu.’

⁴ Mətəu iəni u in təməsuvəniən, kəni mos nian əfəməh məmə otəgət mol vi nərahien əha rəha pətəlimis. Mətəu pətan əha təmətətapuəh o suah kəha nian rəfin matuvən matuvən, kəni iəni nikin təni məmə, ‘Nati əpnəpin iəsisiaien Uhgın, kəni məsisiai minien nətəmimi,

⁵ mətəu pətan əha tətəni mətəni nati kətiah minatol mirə iəu o rəhan nəghatien, matol matol. Pəh iəkəkeikei muvən məni-vivi rəhan nərahien kəni mələhu nəuviriən. Nəmə iəkəpəh, kəni in otətuvə ohniəu matol matol rəueiu kəni iəkəpəou lan.’ ”

⁶ Kəni nian İərmənig təməni rəkis nəghatien əuhlin əha, kəni məni məmə, “Otətəlig-to e nəghatien rəha iəni əpəha iətəm in tərəh təhmin.

⁷ ?Mətəu təhro e Uhgın? In təmitəpin rəhan min nətəmimi, kəni ilah kəutasək=pən kəm in nian rəfin e nərauie mine lapin min rəfin. ?Kəni nikitəmah təhti məmə in otəni=pən kəm lah məmə, ‘Pəh pipim?’ Kəpə. ?Kəni nikitəmah təhti məmə in ko təsasiruiən uəhai əmə e rəhan min? Kəpə.

⁸ Iətəni=pinə kəm təmah məmə nīpəhriənīən, in otasiru uəhai əmə e rəhan mīn, kəni mol vivi rəhalah nərahīən. ?Mətəu nian iəu Nəti Iətəmimi oiəkītəlig=pa mīn lan e niftəni, oiəkeh nətəmimi nəuvein nətəm kəutəhatətə e Uhgīn, uə kəpə?”

*Nəghatiən əuhlin
rəha Farəsi mīne
iətəm tatos məni rəha takis*

⁹ Kəni Iesu təməni nəghatiən əuhlin kəti kəm nətəmimi nəuvein nətəm nīkilah təhti məmə ilah kotəhruahru motapirəkis nətəmimi rəfin, kəni motəsəl iahu e lah.

¹⁰ In təməni məmə, “Suah mil keiu kəmian əpəha e Nimə Rəha Uhgīn məmə kuəfaki. Kəti, in Farəsi, kəni kəti in iətəmi tatos məni rəha takis.

¹¹ Kəni Farəsi təməhtul məmə tətəfaki, kəni in mətəni aru əmə in, mətəni məmə, ‘Uhgīn, iətəni-vivi ik mətəu-inu nəmol məmə iəköl iətəpīsīn lak, mə inəha nətəmimi kotolkeikei pīk məni kəni məuteiuə məmə kotakləh lan, kəni məutol tərəh, kəni məutakləh e pətan rəha iətəpīsīn. Mətəu iəu iəsoliən kəmə ilah. Kəni iəu mīn iəsoliən kəmə suah kəha iətəm tatos məni rəha takis.

¹² Nian keiu e nəfakiən kətiəh, iətətuakəm mətəpəh nauəniən mətəfaki kəm ik. Kəni nəmə iəkös natimnati ten, iətos rəkis kətiəh mətəfīnə kəm ik.’

¹³ “Mətəu suah kəha, iətəmi tatos məni rəha takis, in təməhtul=pən isəu, kəni mətəulis məsəsəl pəriən e negəu e neai kəni məfaki. Kəni nīkin titəgit mətəsək mətəhti mankilahan mətəni məmə, ‘Uhgīn, iəu iətəmi tərəh. !Nīkim teiuaiu ohniəu!’ ”

14 Kəni Iesu təni məmə, “İətəni kəm təmah. Nian suah mil u okiatəlig=pən lahuənu, iətəmi rəha takis, in otəhruahru e nəhmti Uhgin. Mətəu Farəsi, in təsolian lanəha, mətəu-inu iətəmi tətəfəri aru in, Uhgin otosياهو, mətəu iətəmi tatosياهو aru in, Uhgin otəfəri.”

*Kəlkələh min kəməhuva o Iesu
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

15 Kəni nətəmimi nəuvein kəmotos rəhalah min iəpəou mətmətig min məhuva kəm Iesu məmə in otələhu=pən nəhlmin e lah kəni məfaki o lah. Mətəu nian rəhan min nətəmimi kəmotəh ilah, kəni motəniəhu ilah.

16 Mətəu Iesu təmauin e iəpəou min əha mə okəhuva ohni, kəni məni=pən kəm rəhan min natətəlig məmə, “Sotəniəhuiən iəpəou min məmə okəsəhuvaian ohniəu, pəh ilah okəhuva ohniəu, mətəu-inu Narməniğian Rəha Uhgin in rəha nətəmimi min u kotəhmen e iəpəou min u.

17 İatəni pəhriən kəm təmah məmə, nəmə iətəmi kəti təsolkeikeian məmə oteiuaiu məhmen e kəlkələh min u kəti mupəh Uhgin tarməniğ lan, ko in təsatig ahğəlian Narməniğian Rəha Uhgin.”

*Suah kəti rəhan nautə tepət
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)*

18 Kəni iətəmi asoli kəti təməni=pən kəm Iesu məmə, “İəğətun, ik iətəmi təuvir. ?Oikəhro mos nəmiəğəhian itulin?”

19 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “?Təhro nətauin lak məmə iəu iətəmi təuvir? Suah kəti tikə in iətəmi təuvir, mətəu Uhgin əmə in təuvir.

20 Ik nəkəhrun nəghatiən mīn e Lou rəha Uhgīn tətəni məmə, ‘Sakləhiən e pətan rəha iətəpīsin, məsohamuiən iətəmimi, məsakləhiən e natimnati, məseiuəiən e kot, mīsiāi rəham tatə mīne māmə.’”

21 Kəni suah u təməni məmə, “Natimnati mīn rəfin u, iəmol rəfin ilah, nian iəmətəkəku mətəuarus=pa u rəueiu.”

22 Nian Iesu təmətəu nəghatiən əha, kəni təni=pən kəm in məmə, “Nati kəti mīn əmə əha ikin onəkol. Uvən mol nətəmimi kotos nəhmti rəham nautə rəfin agīn, kəni məfən məni lan kəm nanrah mīn. Kəni ik onəkos nəuviriən tepət əpəha e negəu e neai. Kəni muva muərisig lak, mol məmə rəhak iətəmimi.”

23 Mətəu nian təmətəu nəghatiən mīn əha, nīkin təməpəou mətəu inko rəhan nautə tepət.

24 Kəni nian Iesu təməsəl=pən meruh məmə nīkin nəpəou, kəni təni məmə, “!Ei, tiəkis agīn o iətəmi rəhan nautə tepət məmə in otuva matig ahgəl e Narməniğiən Rəha Uhgīn!

25 Tiəkis məmə kau otuvən=pən e nīpəg nitil, mətəu tiəkis pik məmə iətəmi rəhan nautə tepət otuva matig ahgəl e Narməniğiən Rəha Uhgīn.”*

26 Kəni nətəmimi u kəutətəu nəghatiən əha kəmotəni məmə, “?Nəmə tiəkis o iətəmi rəhan nautə tepət, kəni pəh əha in təhmen məmə otos nəmiəgəhiən əha?”

27 Mətəu in təməni məmə, “Nati nak u tiəkis pik agīn, mə ko nətəmimi kəsotoliən, mətəu Uhgīn in təhrun nolīən.”

18:20 Eks 20:12; Dut 5:16-20 * **18:25** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Tiəkis o kaməl otuvən=pən e nīpəg nitil.” Kaməl in nati miəgəh asoli kəti tapirəkis kau.

28 Kəni Pitə təməni=pən kəm in məmə, “?Mətəu təhro e timah? İəmotəpəh rəfin rəhatimah natimnati kəni məhuva məmə iəkəhuərisig lam.”

29 Kəni İesu təməni=pən kəm lah məmə, “İətəni pəhriən kəm təmah məmə, iətəmi təməpəh rəhan nimə, uə rəhan pətan, uə pian mın, uə rəhan tatə mine məmə, uə rəhan kəlkələh mın mətəu-inu in tatitəu=pən Narməniğiən Rəha Uhgın,

30 kəni e nəhue niftəni u, in otos natimnati tepət tapirəkis ilah mın u təməpəh ilah, kəni uərisig, in otos mın nəmiəgəhiən itulin.”

*İesu təməni pətiğəm
rəhan nimisiən
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)*

31 Kəni İesu təməni=pən kəm rəhan tueləf natətəlig mın məmə okohiet e nimənin nətəmimi məhuva kətiəh motuhapumın ilah mın, kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Otətəlig-to. Rəueiu kəhuvən əpəha ilis Jerusiləm, kəni natimnati mın iətəm iəni mın rəha Uhgın əupən kəmotəni lak, Nəti İətəmimi, e nauəuə mın rəhalah, ilah okəhuva motol nıpəhriənən.

32 Nətəmimi okotegəhan=pən lak e nəhlmi Nanihluə mın, kəni nətəmimi okotəghati motaləh əuvsan lak, motol=pən əmə iəu, motagəh əpis nəhmtək,

33 kəni okalis iəu, kəni kohamu iəu. Mətəu e nian tatol kisil lan, oiəkəmiəgəh mın.”

34 Mətəu kəsotəhruniən rəhan nəghatiən mın. In təhmen=pən e nəghatiən iətəm nıpətın tətəhluəig, kəni kəsotəhruniən nıpəti nəghatiən mın əha.

*Iesu tæmol vi iætæmi kæti næhmtin tærah
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)*

³⁵ Nian Iesu tæmuva iuækir o taun æha Jeriko, suah kæti in tætæharæg e nikali suaru næhmtin tærah. Nian ræfin in tæteasiæ e mæni o nætæmimi.

³⁶ Kæni nian iætæmi æha næhmtin tærah tæmætæu mæmæ nætæmimi tepæt kætaliuæk e suaru, kæni in tæmætæpuæh mæmæ, “?Nati nak æha katol?”

³⁷ Nætæmimi kæmotæni=pæn kæm in mæmæ, “Iesu æpæha, iætæm Nasærit, tætalieuæk e suaru.”

³⁸ Kæni tæmagæt æfæmæh mæmæ, “!Iesu! !Mipî kig Tefit! !Asiru lak!”

³⁹ Kæni nætæmimi mîn u kætaliuæk mæutaupæn e Iesu, kæmotagæt lan, motæni mæmæ, “!Sagætian!” Mætæu in tæmagæt æfæmæh tæhmîn mæmæ, “!Mipî kig Tefit! !Asækæhruin iæu masiru lak!”

⁴⁰ Kæni Iesu tæmæhtul tæmæni=pæn kæm lah mæmæ okotit mæhuva. Kæni nian kæmotit mæhuva iuækir, Iesu tætapuæh ohni mæmæ,

⁴¹ “?Nækolkeikei mæmæ iækol nak kæm ik?” Kæni in tæmæni mæmæ, “!ærmænig, iækolkeikei mæmæ oiækair meruh nati.”

⁴² Kæni Iesu tæmæni=pæn kæm in mæmæ, “Air meruh nati. Ræham næhatætæian tînol vivi ik.”

⁴³ Æmeiko ræueiu agin mîn, tæmair mînateh nati, kæni mînatuærisig e Iesu, mætæni-vivi Uhgîn. Kæni nian nætæmimi ræfin kæmoteruh nati æha, ilah kæmæutæni-vivi Uhgîn.

19

Iesu mine Sakiæs

¹ Kæni Iesu tæmaliuæk muvæn imæ e taun u Jeriko matuvæn mæmæ otiet=pæn e nikalin næuvetin mîn kæti.

² Kəni e taun əha, suah kəti əha ikin, nərgin u Sakiəs. In iətəmi asoli kəti rəha nətəm kautos məni rəha takis, kəni in rəhan nautə tepət.

³ Kəni in tolkeikei məmə oteh-to məmə Iesu in pəh, mətəu təruru neruhian mətəu in təkuekir, nətəmimi kəutəhtul pəsīg lan.

⁴ Kəni in təmaiu aupən muvən məri e niği kəti, nərgin u sikəmo, məmə otəhrun neruhian Iesu nian in otuva=pa in ikin.

⁵ Kəni nian Iesu təmuva əhruahru əha ikin, təməsal-pəri meruh, kəni məni=pən kəm in məmə, “Sakiəs. Eiuaiu uəhai, mətəu rəueiu ko iəkəkeikei muvən mauən əpəha e rəham nimə.”

⁶ Kəni Sakiəs təmeiuaiu uəhai əmə, kəni mit Iesu mian əpəha iman ikin imə, kəni nikin təmagiən.

⁷ Mətəu nian nətəmimi kəmoteruh natimnati min əha, kəni kəutasiuən kəm lah min o nolian əha məutəni nikali Iesu məmə, “Suah əha tatuvən e nimə rəha iol təfagə tərəh.”

⁸ Kəni nian kinəhuvən rəkis e niyəgnəua nimə rəha Sakiəs, in təhtul məni kəm Iərmənig məmə, “Iərmənig, ətəlig-to. Oiəkəuəri rəhak natimnati mol nəhmtin keiu, kəti rəhak, kəni kəti iəkəfən kəm nanrah min. Kəni natimnati iətəm iəmakləh lan o suah kəti, oiəkəlpin mau kuvət.”

⁹ Kəni Iesu təni=pən kəm in məmə, “Rəueiu Uhgın tinosmiəgəh ik mine rəham min, mətəu-inu ik min, nəməhatətə e Uhgın, kəni ik nəuaniləuis pəhriən kəti rəha Epraham.

¹⁰ Kəni iəu, Nəti Iətəmimi, iəmuva məmə iəkəsal e nətəmimi iətəm kəmotəluəi, kəni mosmiəgəh ilah.”

*Nəghatiən əuhlin
rəha nətəmimi nətəm kəmos mənəi rəha iərmənig
rəhalah*

¹¹ Nian nətəmimi kəməutətəlig e Iesu, in təmətəkeikei mətəni nəghatiən əuhlin kəm lah mətəu-inu in tinuva iuəkir o Jerusiləm, kəni nikilah təhti məmə Narmənigiən Rəha Uhg'in otəsuvəhiən əha rəueiu tuva.

¹² Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Iərmənig kəti tolkeikei məmə in otuvən isəu meruh kig asoli ag'in məmə kig asoli otəfəri in mol kig lan əpəha iman ik'in, kəni in otəpanitəlig=pa m'in.

¹³ Kəni in təmau'in e rəhan noluək m'in ten, kəni məuəri məni asoli kətiəh kətiəh e lah.* Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, ‘Itəmah onəkotəkeikei motalkut o məni u o nolian nətin mətəuarus=pən iəu iəkitalig=pa m'in.’

¹⁴ “Mətəu nətəm iman ik'in kəsotolkeikeiən suah kəha, kəni motahli=pən nətəmimi nəuvein kotos nəghatiən məhuvən kəm kig asoli ag'in məmə, ‘Itimah iəsotolkeikeiən məmə suah u otərmənig e timah.’

¹⁵ Mətəu kəmləfəri iərmənig u kol kig lan, kəni in təmitəlig=pa m'in. Kəni suah u təmau'in e rəhan noluək m'in iətəm in təməuəri rəhan məni kəm lah. In tolkeikei məmə otəhrun məmə ilah kəmotətəuarus məni nak nian in təmətatig əpəha isəu.

¹⁶ “Kəni iətəm təmaupən muva məni=pən kəm in məmə, ‘Iərmənig, nəmələhu=pa məni kətiəh e nəhlmək, kəni iəmətəuarus məni ten m'in.’

* **19:13** Kəni iərmənig təməfən məni kətiəh kətiəh kəm rəhan ioluək ten, kəni məni kətiəh in təhmen=pən e uan-hanrit-tausin vatu.

17 Kəni rəhan iərməniḡ təməni=pən kəm in məmə, 'Ik ioluək təuvir, nəmol nati iətəm in təuvir. Mətəu-inu nəmol uək təuvir o neruh vivian nati iətəm təkəku, kəni rəueiu əha oiəkegəhan lam məmə ik onəkarməniḡ e taun ilah ten.'

18 "Kəni iətəm tətərisiḡ lan təmuva məni=pən məmə, 'Iərməniḡ, nəmələhu=pa məni kətiəh e nəhlmək, kəni iəmətəuarus məni faif min.'

19 Kəni iərməniḡ təməni=pən kəm in məmə, 'Ik onəkarməniḡ e taun ilah faif.'

20 "Kəni ioluək kəti min təmuva məni=pən kəm in məmə, 'Iərməniḡ, inu rəham məni. Iəməlis-ərain e napən, kəni məhluaḡ vivi lan.

21 İəu iəməḡin lam mətəu-inu, iəkəhrun məmə ik iətəmi nolian rəham tiəkis. Ik natos natimnati kəsəniəmə məmə rəham, kəni matos nauəniən e nasumiən min rəha nətəmimi pişin min.'

22 "Kəni iərməniḡ təməni=pən kəm in məmə, '! Ik ioluək tərəh! E rəham əmə nəghatiən, iətakil ik məmə nəmol tərəh aḡin. Nəmə ik ninəhrun rəkis məmə iəu iətəmi iəkis, kəni iətos natimnati iətəm kəsəniəmə rəhak, kəni matos nauəniən e nasumiən min rəha nətəmimi pişin min,

23 kəni təhro nəməsosian rəhak məni muvən məfən e bank, kəni nian iəkitəliḡ lan, iəkəhrun nosian rəhak məni ilau nətin.'

24 "Kəni təməni=pən kəm rəhan min nətəmimi məmə, 'Otos rəkis rəhan məni, kəni motəfən kəm suah u rəhan məni ten.'

25 "Kəni ilah kəmotəni məmə, '! Iərməniḡ, təsəhruahruian mətəu-inu rəhan məni ten rəkis!'

26 "Kəni iərməniḡ təməni=pən kəm lah məmə, 'İətəni kəm təmah məmə, iətəmimi iətəm tatos nati

kæti, kəmanəfən min nəuvein min kəm in. Mətəu iətəmi rəhan nati kæti tikə, kəpanos rəkis rəhan natimnati rəfin.

²⁷ Kəni rəueiu, rəhak tikimīr min iətəm kəməsotolkeikeiən iəu məmə iəkuva kig rəhalah, onəkotit ilah məhuva, kəni motuhamu ilah e nəhmtək.’ ”

Iesu təmuvən Jerusiləm

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Kəni nian Iesu təməghati rəkis, kəni in təmaliuək maupən matuvən əpəha ilis Jerusiləm, kəni nətəmimi kəmautuərisig lan.

²⁹ Nian kəməhuva iuəkīr o lahuənu mil u keiu, Petfas mine Petəni e Nītəuət Rəha Nīgi U Olif, kəni in təməni=pən kəm rəhan mil keiu iətəmimi məmə,

³⁰ “Onəkian əpəha lahuənu ikin kəmotšipən ikin. Ikin əha, onəkueh nəti togki kæti kəsasuə əhanəhiən lan. Nəkiatis niləuis lan muasig miəuva u ikinu.

³¹ Kəni nəmə suah kæti tətəpuəh o təlau məmə, ‘? Nətiatis togki o nak?’ kəni onəkuəni=pən kəm in məmə, ‘Iərməniḡ, in tolkeikei məmə otol nati kæti lan.’ ”

³² Kəni kəmian mueruh natimnati rəfin tol əmə məmə inu Iesu təməni.

³³ Kəni nian kəmətiatis nəti togki, kəni nətəmimi min rəha togki kəmotətapuəh o lau məmə, “!Ei! ? Nətiatis nəti togki o nak?”

³⁴ Kəni ilau kəmuəni=pən məmə, “Kəpə. Iərməniḡ tolkeikei məmə otol nati kæti lan.”

³⁵ Kəni kəmuasig miəuva kəm Iesu, kəni kəmuəpəḡ rəhalau kæti napən muəhtərain nəmtah

nəti togki lan, kəni muasiru e Iesu təri masuə e nəti togki.

³⁶ Nian təmasuə lan minatuvən, kəni rəhan mīn nətəmimi kəmotəupən motəpeg rəhalah mīn kəti napən motəpenə e suaru.†

³⁷ Nian Iesu tīnatuva iuəkīr o Jerusiləm mətasuə e togki məteiuaiu e Nitəuət Rəha Nīgi U Olif, kəni nətəmimi mīn rəfin rəhan nīkilah təmagiən, kəni minautəni-vivi Uhgīn məutagət əfəməh o nati apīspis mīn ilah kəmoteruh in təmatol.

³⁸ Kəni ilah məutəni məmə, “!Iərməniḡ Uhgīn tətətiḡ ilau kig u iətəm tətuvə e nərgīn!

Pəh nəməlinuiən otətiḡ əpəha e negəu e neai, kəni əpəha ilis ilis aḡin e negəu e neai, okətəfəri nərgi Iərməniḡ Uhgīn!”

³⁹ Kəni Farəsi mīn nəuvein əha kəutatig əha ikin kəmotəni=pən kəm in məmə, “Iəḡətun. Əniəhu rəham mīn nətəmimi məmə okəsotagətīən.”

⁴⁰ Mətəu in təməni=pən kəm lah məmə, “Nəmə nətəmi mīn u kəsotagətīən, kəni kəpiel əpnəpīn mīn u, ilah okotagət əfəməh.”

Iesu təmasək o nətəm Jerusiləm

⁴¹ Kəni nian Iesu təmuva iuəkīr meruh taun əha Jerusiləm, in təmasək o nətəmimi mīn əha ikin əha.

⁴² Kəni in təni məmə, “Kəsi, iəmolkeikei pīk məmə itəmah mīn nəmotəhrun natimnati mīn iətəm okotəfīnə nəməlinuiən kəm təmah e nian u

† **19:36** Nian kəmotəpeg rəhalah mīn kəti napən motəpenə e suaru məmə togki otəliuək lan, inu nəmtətīən rəha nisīaiən rəhalah o Iesu.

19:38 Sam 118:26

ræueiu. Mætæu kəpə. Kəni ræueiu, natimnati mīn əha kəutəhluaig ko nəsoteruhiən.

⁴³ Mætæu e nian mīn iətəm otuva o təmah, rəhatəmah tikimir mīn okəhuva motəhtul titəlau e təmah, okotel niftəni motətu-pəri motol əpətin rəhatəmah taun, kəni motahtipəsīg lan məmə onəsohietian.

⁴⁴ Kəni ilah okotərəkin rəfin nimə e taun rəhatəmah, kəni ko kəpiel kəti mīne rəha nimə mīn otəsəhtulian. Kəni okotohamu itəmah rəfin itəmah kəlkələh mīn rəhatəmah. Natimnati rəfin u otuva mætəu-inu itəmah nəmoteruh mætəu nəməsotəhrunian nian iətəm Uhgīn təmuva məmə in otosmiəgəh itəmah lan.”

Iesu təməhgi pətīgəm nətəmimi iətəm kautol makit e Nimə Rəha Uhgīn

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Kəni Iesu təmuvən Jerusiləm, kəni muvən e iat rəha Nimə Rəha Uhgīn meruh nətəmimi kautol makit ikin, kəni mətəhgi pətīgəm ilah.‡

⁴⁶ Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Kəmətei rəkis e Nauəuə Rəha Uhgīn məmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakiən,’ mætəu itəmah ninautol tinuva məmə ‘nimə kəti iətəm nakləh mīn kəutəhluaig ikin.’”

⁴⁷ Kəni uərisīg lan, e nian mīn rəfin, Iesu təmətəgətun əpəha imə e Nimə Rəha Uhgīn. Kəni pris asoli mīn, mīne nəgətun mīn rəha Lou, mīne nətəmimi asoli mīn rəha nətəm Isrel, kəməutəsəl e suaru məmə okotuhamu Iesu,

19:44 Luk 21:6 ‡ **19:45** Afin-to e tiksīnəri “Nimə Rəha Uhgīn” o nəhrunian natimnati nian Iesu təmuvən məhgi pətīgəm nətəmimi e Nimə Rəha Uhgīn. **19:46** Aes 56:7 **19:46** Jer 7:11 **19:47** Luk 21:37

48 mətəu kəsotehiən suaru kəti mətəu-inu nətəmimi rəfin kotołkeikei pik məmə okotətəu nəghatiən mīn rəhan, kəni nəghatiən rəhan tətəskəlīm vivi rəhalah nətəligiən.

20

*Nətapuəhiən məmə
pəh təmegəhan e Iesu
məmə otol uək*

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Nian kəti, Iesu təmətəgətun nətəmimi əpəha e Nimə Rəha Uhgīn, kəni mətəni pətīgəm nanusiən təuvir rəha Uhgīn kəm nətəmimi. Kəni pris asoli mīn, mīne nəgətun mīn rəha Lou, mīne nətəmimi asoli mīn rəha nətəm Isrel kəməhuva moteh in,

2 kəni kəmotətapuəh ohni məmə, “? Əni-to kəm timah məmə natol natimnati mīn əha e nepətian əhro? ?Kəni pəh təmegəhan lam natol natimnati mīn əha?”

3 Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “Təuvir əmə. İəu iəkətapuəh mīn e nəghatiən kəti kəm təmah, kəni itəmah onəkotaupən motuhalpīn=pa kəm iəu.

4 ?Pəh təmegəhan e nepətian kəm Jon məmə in otol bəptais e nətəmimi, Uhgīn uə iətəmimi əmə?”

5 Kəni kinəutəni nəghatiən u kəm lah mīn, məutəni məmə, “Nəmə kotəni məmə Uhgīn təmegəhan lan, kəni in otəni məmə, “?Mətəu təhro nəsotəniən nīpəhriənian e nəghatiən rəha Jon?”

6 Mətəu nəmə kitah kotəni məmə nətəmimi əmə kəmotegəhan lan, kəni nətəmi mīn əha okotəhti itah e kəpiel mətəu-inu ilah kinotəni rəkis nīpəhriənian e Jon məmə in iəni kəti rəha Uhgīn.”

7 Kəni ilah kəmotuhalpɪn məmə, “Itimah iəsotəhrunian məmə pəh təmegəhan lan.”

8 Kəni Iesu tənɪ=pən kəm lah məmə, “Kəni iəu mɪn, ko iəsəniən məmə pəh təmegəhan e nepətian kəm iəu məmə iəkol natimnati mɪn u.”

*Nəghatian əuhlin
e nasumian rəha krep*

(Mat 21:33-46; 22:15-22; Mak 12:1-17)

9 Kəni Iesu təməni nəghatian əuhlin kəti kəm nətəmimi məmə, “Iətəmi asoli kəti təmərfəi nıləuis u krep e nasumian asoli rəhan. Kəni mələhu=pən nasumian u e nəhlmɪ nətəmimi nəuvein, kəni ilah okəutasum kəni məutafəl, kəni nian rəha nəuləkian, kəni ilah okotəfən nəuvetɪn kəm in. Kəni in təmuvən əpəha e nıtəni pısɪn kəti mɪn, kəni mɪnatig mɪnos nian tepət.

10 “Kəni nian krep təmol nəuan kəni mɪnatimarəg, iətəmi asoli u təmahli=pən rəhan kəti ioluək məmə in otuvən meruh nətəm kəutasum e rəhan nasumian məmə okotəhli nəua krep, kəni motəuəri motəfən rəha iətəmi asoli nəuvein. Mətəu nətəmimi mɪn əha kəmotəhtul motəhti ioluək əha, kəni motahli=pən tıtəlig kəni məsotəfəniən nəua krep nəuvein kəm in.

11 Kəni iətəmi asoli təmahli=pən mɪn rəhan kəti ioluək. Kəni ilah kəmotoh mɪn, kəni motol aulis in, kəni motahli=pən tıtəlig məsotəfəniən nəua krep kəti kəm in mɪne.

12 Kəni in təmahli=pən mɪn kəti, kəni ilah kəmotoh motəfən nıməgɪm kəm in, kəni motəraki pətigəm lan.

13 “Kəni iətəmi asoli rəha nasumiən təni məmə, ‘?Oiakəhro əha rəueiu? Təuvir məmə iəkahli=pən nətik əhruahru, iətəm iəkolkeikei pik. Nīkik təhti mətə okotisiai in.’ Kəni in təmahli=pən.

14 “Mətəu nian nətəmimi min əha kəmoteruh, kəni kəmotəni kəm lah min məmə, ‘Nəti iətəmi asoli əpə tətuvə u nian kəti nasumiən tuva mol rəhan lan. Pəh kotohamu, kəni kitah kotos nasumiən u rəhan məmə rəhatah.’

15 Kəni kəmotaskəlim motatu pətigəm lan e nasumiən, kəni motoh motohamu.

“?Kəni tol lanəha, iətəmi asoli rəha nasumiən otol nak e nətəmimi min əha?”

16 In otuva kəni moh nətəmimi min əha mohamu ilah, kəni in otələhu=pən nasumiən asoli əha tuvən e nəhlmi nətəpisin.”*

Kəni nian nətəmimi kəmutətəlig lan kəmotətəu nəghatiən əha, məutəni məmə, “!Təuvir məmə, otəsol aginiən nati əha!”

17 Mətəu Iesu təməsal=pən meruh ilah, kəni məni məmə, “?Mətəu nəghatiən u nipətin nak? Nauəuə Rəha Uhgīn tətəni məmə, ‘Kəpiel iətəm nətəmimi rəha nuvləkinien nimə kəmotəraki lan, in tinuva kəpiel keikei rəha nolien nimə.’

18 “Nətəmimi rəfin nətəm okotəmei motorin=pən ilah e kəpiel əha, kəni nīkilkililah otitəgit-əgit. Kəni

* **20:16** Nəghatiən əuhlin u tətəghati e nətəmimi pisin pisin min tepət. Iətəmi asoli rəha nasumiən tətəgətun=pən Uhgīn. Kəni nasumiən rəha krep tətəgətun=pən nətəmimi rəha Isrel. Nətəm kəutasum tətəgətun=pən nətəmimi asoli min rəha nətəm Isrel. Iol əhruin nati rəha iətəmi asoli tətəgətun=pən iəni min rəha Uhgīn. Kəni nəti iətəmi asoli tətəgətun=pən Kristo Iesu. **20:17** Sam 118:22

nəmә kәpiel əha otәmei mәhti iәtәmi kәti, kәni in otauvtәuvtә mәrah agin.”

¹⁹ Kәni nәgәtun min rәha Lou, mine pris asoli min kәmotәhrun mәmә nәghatiәn әuhlin u rәhan tәtәni әmә ilah, kәni tol lanәha, ilah kәutәsal e suaru mәmә okotaskәlim uәhai әmә, motlәfәn e kalәpus, mәtәu kinotәgin e nәtәmimi, kәni motәpәh.

*?Tәhruahru mәmә nәtәmimi okotәtәu takis kәm Sisә,
uә kәpә*

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Kәni nәgәtun min rәha Lou, mine pris asoli min kәutәsal vivi o Iesu mәmә okotәtәu nәghatiәn kәti rәhan u tәsәhmen әhruahruia. Kәni o nәghatiәn u, okotәfәn in e nәhlmә iәtәm kәti rәha kәpmәn rәha Rom. Kәni kәmotahli=pәn nәtәmimi nәuvein mәmә ilah okәhuvәn motol kәuit kәsuә e Iesu.

²¹ Kәni kәuit kәsuә min kәmәhuvәn motәtapuәh o Iesu mәmә, “Iәgәtun. Itimah iәkotәhrun natimnati min iәtәm nәtәni mine natimnati iәtәm nәtәgәtun nәtәmimi lan, kotәhruahru vivi. Ik onәsoliәn noliәn pišin kәm suah kәti, kәni matig mol pišin min kәm suah kәti. Mәtәu onәkol tәhmen-әhmen әmә kәm lah rәfin. Kәni ik nәtәghati әmә e niпәhriәniәn mәtәgәtun nәtәmimi e suaru rәha Uhgин.

²² Kәni tol lanu, әni-to kәm tәmah mәmә, tәhruahru e Lou rәhatah mәmә okotәtәou takis kәm Kig Sisә u in iәtәmi asoli agin rәha kәpmәn rәha Rom, uә kәpә?”

23 Mətəu Iesu təməhrun rəkis məmə kautol kəuit kəsua kəm in, kəni in təməni=pən kəm lah məmə,

24 “Otəgətun-to məni† kəti kəm iəu. ?Narmi pəh u tətətig e məni u? ?Kəni nərgi pəh u tətətig e məni u?” Kəni kəmotəni məmə, “Narmi Sisə, mine nərgi Sisə.”

25 Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Kəni ko nəmə natimnati rəha Sisə, əfən kəm Sisə. Kəni natimnati rəha Uhgın, əfən kəm Uhgın.”

26 Kəni e nəhmti nətəmimi ərəfin, nəghatiən mın iətəm kəutətapuəh lan, ko kəsələs iahuiən Iesu lan. Mətəu narmilah təmiuvig pik e nəghatiən iətəm Iesu təmuhalpın, kəni kəməsotəghatiən.

*?Təhro e iətəmi timis
kəni məmiəgəh mın?*

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Kəni Satusi mın nəuvein kəməhuva o Iesu. Ilah kəutəni məmə nian iətəmi timis, ko təsəmiəgəh mınıən.

28 Kəni kəmotətapuəh e nəghatiən kəti kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Mosis təmətəi=pən e Lou rəhatah məmə nəmə iərman kəti otimis, kəni məpəh rəhan pətan, kəni məsuələsiən nətilau kəti mine, kəni pian otəkeikei mit pətəlimis əha, məmə okuələs nətilau kəti ko, kəni suakəku u otos nime i rəhan tatə asoli əpəha tınımis rəkis.

29 “Tol lanəha, nəman ilah səpın, u rəhalah tatə kətiəh. Kəni iətəm tepət e lah təmaupən mit pətan kəti, kəni məsuələsiən nətilau kəti, kəni mımis.

† **20:24** Məni u in silin kəti rəha Rom, kətəni məmə Tənariəs. Okotəkeikei motətəou takis e məni əha tatuvən kəm Sisə. **20:28**
Dut 25:5

³⁰ Pian iætəm tətuerisig lan, təmit mɪn pətəlimis u, mətəu in mɪn təmimis, kəni kəməsuələsiən nətəlau kəti.

³¹ Kəni uərisig lan, pialah kəti mɪn təmit mɪn pətəlimis u, mətəu in mɪn təmimis. Kəni pian mɪn əha ilah rəfin səpɪn kəmotit pətan u, mətəu kəsotələsiən nətəlah kəti, ilah kəməhmis ərəfin.

³² Kəni uərisig lan, pətəlimis u timis mɪn.

³³ Inəha nətəmimi səpɪn, ilah pialah mɪn kəmotit pətan əha. ?Mətəu e Naunun Nian, nian nətəmimi okotəmiəgəh mɪn e nɪmisiən, pətan əha in rəha pəh lan?"

³⁴ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, "E nian u rəueiu e nəhue niftəni u, nəman mine nɪpətan kautol marit.

³⁵ Mətəu e nian rəha natigian vi, otəsoliən lanəha. Nətəmimi nətəm Uhgɪn nɪkin tətəgiən o lah məmə ilah okotəmiəgəh mɪn e nɪmisiən, kəni in otos ilah məhuvən kotatig e natigian vi. Kəni ko ilah okəsotoliən marit, kəni ilah okəsotohtəu-pəniən noliən rəha marit,

³⁶ mətəu-inu ilah ko kəsəhmis mɪniən. Kəni ko kəsəhmis mɪniən mətəu-inu, ilah okotəhmen əmə e nagelo mɪn nətəm kəsəhmisiən, kəni məsotoliən marit, kəni məsotəməkian e kəlkələh mɪn. Kəni ilah mɪn u nətəm Uhgɪn təmöl ilah kotəmiəgəh mɪn e nɪmisiən, ilah mɪn nenəti Uhgɪn.‡

³⁷ Kəni kotəhrun məmə inu otuva mol nɪpəhriənian lan mətəu-inu, nauəuə rəha Mosis tətəgətun mɪn məmə nian nətəmimi okəhmis, ilah

‡ **20:36** Nətəmimi u kəutatig rəueiu e nəhue niftəni u, kautol marit məmə okotəmək e kəlkələh mɪn. Mətəu nəmə iərman kəti o pətan kəti tatuvən e negəu e neai, ko təsimiəsən, kəni ko təsoliən marit məmə otemək.

okotəmiəgəh mɪn. E nəniən rəha niɡi iətəm niɡəm təmatuəu=pən lan, Mosis təmauin e Iərməniɡ məmə in ‘Uhgɪn rəha Epraham, Uhgɪn rəha Aisək, mine Uhgɪn rəha Jekəp,’ nati əpnəpɪn ilahal kəmlimis rəkis nuvəh nəuветin.

³⁸ Uhgɪn u, in Uhgɪn rəha nətəm kautəmiəgəh, mətəu səniəmə in Uhgɪn rəha nətəm kəmoɦmis, mətəu-inu in tateh nətəmimi mɪn rəfin məmə ilah okotəmiəgəh, nati əpnəpɪn nəmə kəmoɦmis rəkis uə kautəmiəgəh əhanəh.”

³⁹ Kəni nəgətun mɪn rəha Lou nəuvein kəmotəni=pən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, nəmuɦalpɪn vivi pəɦriən.”

⁴⁰ Kəni kəmotəɡɪn o nətapuəh minien nəghatiən kəti mɪn tol lanəha.

Kig Tefit mine Kristo

(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Kəni Iesu təməni=pən kəm lah məmə, “?Təɦro nətəmimi kəutəni məmə Kristo iətəm Uhgɪn təməni məmə otahli=pa, in mipi Kig Tefit?

⁴² Mətəu-inu e Nauəuə Rəha Nəpuən Min, § Kig Tefit aru əmə təməni məmə,

‘Iərməniɡ Uhgɪn təməni=pən kəm rəɦak Iərməniɡ* məmə, “Əɦarəɡ u e rəɦak maru, ikin ima nəsanəniən mine nisiaiən,

⁴³ mətəuərus=pən iəu iəkələs iahu rəɦam tikimir mɪn,

məlin=pən ilah əpəha ləhtəni e nəɦlkəm,

20:37 Eks 3:6 § **20:42** “Nauəuə Rəha Nəpuən Min” in “Ol Sam” e Bislama Baebol. *

20:42 Nətəmimi e nian rəha Iesu, kotəɦrun məmə nəghatiən u “Iərməniɡ” e nəpuən u tətəghati e Məsaiə iətəm Uhgɪn təməni məmə otahli=pa.

məmə nətarmənig e lah.” †

⁴⁴ Kig Tefit əhruahru təməni məmə Kristo in rəhan Iərmənig. ?Kəni nəmə mipi Tefit əhruahru əmə, kəni təhro matol rəhan Iərmənig lan?”

*Iesu təmagət
e nəgətun min rəha Lou*

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Nətəmimi kəmütətəlig, kəni Iesu təmənī=pən kəm rəhan min nətəmimi məmə,

⁴⁶ “Itəmah onəkotəkeikei məütətəu vivi itəmah kəni məsotohtəu-pəniən nolian min rəha nəgətun min rəha Lou. İlah kotalkeikei məmə okəhuvən e napən əfəməh min rəha nəfəriən məmə nətəmimi okoteruh=pən ilah lan. Kəni nīkilah tətəgiən nian nətəmimi kəütəfəri nəhlmi lah kəm lah e nisiaiən əpəha e makit. Kəni əpəha imə e nimə rəha nuhapuminiən, kotalkeikei məmə okotəharəg aupən əpəha təuvir ikin. Kəni e nian rəha lafet, ilah kotalkeikei məmə okəhuvən motəharəg aupən ikin nisiaiən ikin.

⁴⁷ Kəni ilah kautol tərəh kəni məutakləh e nimə min rəha pətəlimis min. Kəni ilah kəütəfaki əfəməh məuteiuə əmə məmə nətəmimi okoteruh ilah ohni. Nalpiniən rəha nətəmimi min u in otəskasik mapirəkis.”

21

*Pətəlimis kəti təməfən
rəhan məni kəm Uhgın
(Mak 12:41-44)*

† **20:43** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “iəkol rəham tikimir min ilah okotəhmen e nati kəti iətəm kətəharəg matəfu-pəri nəhlkəm lan.” **20:43** Sam 110:1

¹ Kəni nian Iesu təməsəl-pəri, materuh vivi nətəmimi mɪn u rəhalah nautə tepət kəutəfən rəhalah məni e bokis kətəfən məni ikin əpəha e Nīmə Rəha Uhgɪn,

² kəni in təmeruh pətəlimis kəti ianrah tətəfən məni əkəku keiu əmə.*

³ Kəni Iesu təni məmə, “Nipəhriənən iətəni kəm təmah məmə, məni iətəm pətan u təməfən, in tapirəkis rəha nətəmimi rəfin,

⁴ mətəu nətəm rəhalah nautə tepət kəmotəfən məni nəuvein mətəu inko in nati əpnəpɪn o lah, rəhalah tepət mɪn əpəha ikin. Mətəu pətəlimis u in ianrah pəhriən, in təməfən rəfin rəhan məni o nos nəhmtinən nauənən niɡɪn, kəni tikə mɪn əha ikin.”

*Iesu təməghati e natimnati mɪn
iətəm okəhuva*

(Mat 24:1-35,42-44; Mak 13:1-37)

⁵ Kəni Iesu təmətəu rəhan mɪn nəuvein nətəmimi kəutəni Nīmə Rəha Uhgɪn iətəm rəhan kəpiel asoli mɪn kotəuvɪr, mɪne natimnati təuvɪr mɪn əha imə iətəm nətəmimi kəmotəfən kəm Uhgɪn. Kəni təni məmə,

⁶ “Itəmah nəuteruh natimnati mɪn əha, mətəu nian otətəuva nətəmimi okotoharəg-rəg kəpiel mɪn rəha nīmə əha, kəpiel mɪn rəfin okotəmei, ko kəti təsəhtulən əha tətəhtul ikin rəueiu.”

⁷ Kəni kəmotətapuəh ohni məmə, “Iəgətun. ?Natimnati mɪn əha onəhgɪn kəhuva? ?Kəni nəmtətən nak otəgətun məmə otəsuvəhiən natimnati mɪn əha okəhuva?”

* **21:2** Məni u təhmen=pən e tuenti vatu. **21:3** 2Kor 8:12 **21:6**
Luk 19:44

⁸ Kəni Iesu təni məmə, “Onəkotəkeikei məutətəu vivi itəmah məmə suah kəti otəseiuaian e təmah, mətəu-inu nətəmimi tepət okəhuva motəni məmə, ‘!İəu, iəu Krīsto u!’ Kəni nəuvein okotəni məmə, ‘Nian rəha natimnati əha tīnuva iuəkir.’ Mətəu onəsəhuərisigian e lah.

⁹ Kəni nian onəkotətəu nanusiən məmə nətəmimi kəutəluagin, uə nətəmimi kəutəməu ilah rəhalah kəpmən, mətəu itəmah onəsotəginian. Natimnati mīn əha okotaupən məhuva pipim, mətəu kəsəniə məmə in Naunun Nian.”

¹⁰ Kəni Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Nətəmimi e nitəni mīn nəuvein okotəluagin ilah nətəmimi e nitəni mīn nəuvein, kəni kəpmən nəuvein okotəluagin ilah kəpmən nəuvein.

¹¹ Kəni nəmig asoli mīn okotan, kəni nəumis otan ikin mīn tepət e nəhue niftəni, kəni nīmisiən əskasik mīn okotan e nəhue niftəni, kəni əpəha ilis e neai, natimnati mīn okəhuva motol niki nətəmimi otəgin, kəni ilah okoteruh nəmtətiən asoli mīn e neai.

¹² “Mətəu nian natimnati mīn u okəsəhuva pipim əhanəhiən, nətəmimi okotaskəlim itəmah, kəni motol nərahian kəm təmah o nəhatətəian rəhatəmah, kəni motələs itəmah məhuvən əpəha e nimə rəha nuhapumian, mine e kaləpus, kəni onəkotəhtul e nəhmti kig mīn mine nətəmi asoli mīn rəha kəpmən mətəu-inu itəmah nautos nərgək məutəni nīpəhriənian lak.

¹³ Inəha nian təuvir əhruahru məmə nəkotəni pətigəm nanusiən təuvir kəm lah.

¹⁴ Mətəu otol əpenə-penə e nikitəmah rəueiu məmə e nian əha nikitəmah təsəhtian məmə

nəghatiən nak onəkotəni kəm lah,

¹⁵ mətəu-inu iəu oiəkəfinə nəghatiən əhruahru kəm təmah kəni məfinə nəhruniən kəm təmah, kəni mol rəhatəmah nəghatiən təsanən, kəni rəhatəmah min tikimir ko kəsotuhəlpieniən, kəni ko kəsotəniən məmə nəsotəniən nipiəhrieniən.

¹⁶ Kəni rəhatəmah tatə mine məmə min, mine piatəmah min, mine rəhatəmah nīmənin min, mine niəli min okotəfən itəmah e nəhlmi tikimir min. Kəni okotohamu itəmah nəuvein.

¹⁷ Nətəmini min rəfin okotəməki e təmah o nərgək.

¹⁸ Mətəu ko nəuanutəmah uəha kəti, ko təsikəiən.

¹⁹ Nian onəutəhtul əskasik məutəhatətə lak e nian iəkis min iətəm okəhuva e rəhatəmah nəmiəgəhiən, kəni onəkotos nəmiəgəhiən itulin.

²⁰ “Mətəu nian onəkoteruh soldia min okəhuva tepət motohtəlau e taun u Jerusiləm, kəni itəmah onəkotəkeikei motəhrun məmə otəsuvəhiən kəni kərəkin ağin taun əha Jerusiləm.

²¹ Kəni itəmah nəutatig Jutiə, onəkotəkeikei motaiu motəgim məhuvən motəhluaig əpəha e nitəuat min. Kəni itəmah nətəm nəutatig e taun əha, onəkotəkeikei mohiet. Kəni itəmah nətəm nəutatig ikinu titəlau e taun əha, onəsəhuvən minien əha imə e taun əha,

²² mətəu-inu nian əha, in nian rəha Uhgın otol nalpieniən lan kəm nətəm kautol noliən tərəh, kəni mol əpu nəghatiən iətəm kəmətəi=pən e nauəuə rəhan tuva matol nipiəhrieniən lan.

²³ “! Kəsi! Nahməiən asoli o nipiətan nətəm kəmotol nərfilah mine nipiətan kəutəfən nah kəm

nəpəou min. E nian əha okotos pik nahməian, mətəu-inu nərahian asoli otuva e nəhue niftəni, kəni niəməha mine nalpiniən rəha Uhgın otuva kəm nətəmimi min u rəha Isrel u kautol nolian tərəh min.

²⁴ Kəni rəhalah tikimır min okagəmu ilah e nau, kəni nian okotoh ilah, kəni okotit ilah məhuvən e nitəni pisin pisin min kəni ilah okəhuva iol əhrui nati min rəhalah. Kəni Nanihluə min okotaliuək kəni motevig əpevin e Jerusiləm motələs iahu nətəmimi min ikin iətəm kəutatig əhanəh, məutarməniḡ e lah, mətəuarus=pən rəhalah nian otol naunun.†

²⁵ “Kəni nəmtətian nəuvein okəhuva e mitigar, mine məuiḡ, mine məhau min. Kəni ikinu e nəhue niftəni, nətəmimi rəfin okotəḡin e nərkərikian rəha nitəhi mine peau-peau asoli min.

²⁶ Nətəmimi okotəḡin pik məutimiseiah e nərahian asoli min iətəm kəutəhuva e nəhue niftəni, mətəu-inu natimnati e neai iətəm kotəskasik pik, mətəu Uhgın otəlauəl-auəl e lah.

²⁷ Kəni e nian əha, okoteruh Nəti Iətəmimi tətuva e nimali nəpuə kəti e nəsanəniən mine nepətian əhagəhag asoli rəhan.

²⁸ Kəni nian natimnati min u kinotətuəuin minəutəhuva minautol niyəhriənian lan, otəhtul məha-məha motəhrun məmə nati təuvir tinatuva, mətəu-inu otəsuvəhian Uhgın otosmiəḡəh itəmah.”

²⁹ Kəni in təməni nəḡhatian əuhlin u kəm lah məmə, “Nəkotəhrun-to niḡi u fik mine niḡi nəuvein

† **21:24** E nian Iesu təmimis lan mətəuarus=pa nu fote, soldia min rəha Rom kəmotoh Jerusiləm motərakin e nu 70 AD. **21:24** Sam 79:1; Nəh 11:2 **21:25** Aes 13:10; Esik 32:7; Joel 2:31; Nəh 6:12-13 **21:27** Dan 7:13; Mat 26:64; Nəh 1:7

min.

³⁰ Nəmə k̄inotehaləgləg minəutapilp̄il min, k̄əni nəkotəhrun məmə in nian rəha nasumiən.

³¹ Təhmen əmə, nəmə nəkoteh natimnati min u kautol lanəha, onəkotəhrun məmə otəsuvəhiən, Narməniğiən Rəha Uhḡin tuva.

³² “N̄ipəhriənian iətəni k̄əm təmah məmə nimənin rəha Isrel‡ otəsikəiən mətəuarus=pən natimnati rəfin əha okotol n̄ipəhriənian.

³³ Neai mine niftəni okiakə, mətəu nəghatiən min rəhak ko kəsəhkəiən.”

³⁴ K̄əni Iesu tətəni məmə, “Nəkotəkeikei mətətəu itəmah. Sotərəkiniən rəhatəmah nian min o nolian əmə lafet, mətəpis lan, k̄əni mətətəlig pik e natimnati rəha niftəni u. Təsəuviriən məmə nian asoli u otuva mos kauit k̄əm təmah təhmen=pən məmə nəuanikulu təmahtipəs̄ig e təmah,

³⁵ mətəu-inu nian əha otuva mələs nətəmimi min rəfin e nəhue niftəni.

³⁶ Mətəu nian rəfin onəkotəkeikei mətəhtul maru, k̄əni mətəkeikei mətəfaki məmə nəkotos nəsanəniən təhmen məmə nəkəutəhtul əskasik əmə e natimnati ərəfin əha okəhuva, k̄əni ko Nəti İətəmimi otagiən o təmah nian onəkotəhtul e nəhmtin.”

³⁷ K̄əni nian rəfin Iesu tətəgətun nətəmimi əpəha e Nimə Rəha Uhḡin, k̄əni lap̄in min in tiet muvən əpəha N̄itəuət Rəha N̄igi U Olif mətəp̄ili əha ik̄in.

³⁸ K̄əni nian min rəfin ləplap̄in aḡin, nətəmimi kəutəhuva məmə okotətəlig e rəhan nəghatiən əpəha e Nimə Rəha Uhḡin.

‡ **21:32** Nətəmimi nəuvein kəutəni məmə nəghatiən u tətəghati e nətəmimi iətəm kəutəmiəgəh nian Iesu tətəghati. Kitah kəmotətei təhmen e nətəmimi nəuvein min iətəm kəutan məmə tətəghati e nimənin min rəfin rəha Isrel tatuvən muvən isəu.

22

*Jutəs təmätuati e Iesu**(Mat 26:1-5,14-16; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-**53)*

¹ Kəni nian rəha lafet rəha Piret U Is Tikə Lan tinatuva iuəkir, kəni in tinətuəuin e lafet rəha Pasova.

² Kəni pris asoli mın mine nəgətuñ mın rəha Lou kəməutəsəl oneuən e suaru məmə okotohamu Iesu lan. Kəməutəsəl oneuən e suaru mətəu-inu ilah kəutəgin e nətəmimi məmə, kəta nimənin nətəmimi okotorgəhu nəmə kotəhrun məmə kəmotohamu Iesu.

³ Kəni Setən təmuvən e niki Jutəs, u nərgin kəti mın u Iskariot, in kəti e nətəmimi tueləf rəha Iesu.

⁴ Kəni in təmuvən meruh pris asoli mın mine nətəmi asoli mın rəha soldia rəha Nimə Rəha Uhgın, məutəsəl e suaru məmə otegəhan e Iesu tuvən e nəhlmilah.

⁵ Kəni nikilah təmagiən, kəni kəmotəniəkis məmə okotəfən məni kəti kəm in.

⁶ Kəni Jutəs təmegəhan lan məmə in otol, kəni mətəsəl e suaru məmə otegəhan e Iesu tuvən e nəhlmilah nian nətəmimi okohkə lan.

*Iətəmi keiu rəha Iesu**kəmuol əpenə-penə**o lafet rəha Pasova**(Mat 26:17-29; Mak 14:12-25; Jon 13:21-30; 1Kor 11:23-26)*

⁷ Kəni e nian rəha lafet rəha Piret U Is Tikə Lan tinuva, kəni e nian əha, nətəmimi okotəkeikei motuh nəti sipsip rəha lafet rəha Pasova.

8 Kəni Iesu təmauın e Pitə mine Jon, kəni məni=pən kəm lau məmə, “İan kəni muol əpenə-penə nauəniən rəha lafet rəha Pasova məmə okəhuvən motauən ikin.”

9 Kəni kəmuəni=pən kəm in məmə, “?Nəkolkeikei məmə itımlau oiəkian iə muol əpenə-penə e nauəniən ikin?”

10 Kəni təməni=pən kəm lau məmə, “Uətəlig vivito. Nian itəlau onəkian=pən itaun, kəni onəkueh suah kəti tətaharu pəri pətəl asoli kəmətu=pən nəhu lan. Kəni nəkiəuərisig lan miəhluvən e nimə kəti iətəm in otuvən ikin.

11 Kəni nəkuəni=pən kəm iətəmi asoli rəha nimə, ‘?İəgətun təməhli=pa itımlau məmə iəkuva muətapuəh ohnik məmə nəuan u in pəhruvən iətəm in mine rəhan mın nətəmimi okəhuva motol nauəniən ikin rəha lafet rəha Pasova?’

12 Kəni in otit itəlau nəkian əpəha e nəuan ilis ikin iətəm kınol vivi rəkis natimnati rəfin rəha nauəniən əha ikin. Kəni nəkuol əpenə-penə nauəniən əha ikin.”

13 Kəni kəmian mueruh natimnati rəfin təhmen=pən əmə məmə inu Iesu təməni mine. Kəni ilau kəmuol əpenə-penə nauəniən ikin məmə rəha lafet rəha Pasova.

Naunun nauəniən rəha Iesu mine rəhan mın natətəlig

14 Kəni e nian rəha nauəniən, Iesu təmuvən məharəg e tepil ilah rəhan mın aposil mın.

15 Kəni təməni=pən kəm lah məmə “Otəsuvəhiən, okol nahməiən kəm iəu. Mətəu nıkik tınolkeikei pik məmə okotaupən motun nauəniən rəha lafet rəha Pasova.

16 Iəkolkeikei pik məmə kitah okotauən lanu mətəu-inu, ko iəsauənian mīn e nauənian rəha Pasova mətəuarus nīpəti lafet u tuva mol nīpəhriənian lan e Narməniğiən Rəha Uhgīn.”

17 Kəni Iesu təmos kap wain məni tagkiu ohni kəm Uhgīn, kəni məni məmə, “Otos itəmah rəfin kəni motəmnim,

18 mətəu-inu rəueiu iətəni kəm təmah məmə iəsəmnimian wain mətəuarus=pən nian natimnati rəfin okotatig ahgəl Narməniğiən Rəha Uhgīn.”

19 Kəni təmos pīret məni tagkiu ohni kəm Uhgīn, kəni məhapu məfən kəm rəhan mīn nətəmimi, kəni məni məmə, “Inu nīpətik iətəm iətəfinə o təmah. Nian rəfin onəkotəkeikei mautol nati u məmə nikitəmah tətəhti iəu.”

20 E noliən əhmen mīn əmə, nian kəmotauən rəkis, Iesu təmos kap wain kəni məni məmə, “Kap wain u tətəgətun=pən nəniəskasikiən vi rəha nasiruiən rəha Uhgīn kəm nətəmimi, kəni nəniəskasikiən vi u tətəhtul mətəmiəgəh e nīrak iətəm otaiu o təmah.

21 Mətəu onəkotətəlig vivi-to. Suah kəti u ikīnu kətauən kitah mīn e tepil, kəni in otəpanegəhan=pən lak e nəhlmi rəhak mīn tikimīr.

22 Iəu Nəti Iətəmimi oiəkəkeikei mīmīs məmə inu Uhgīn təməni mīne. !Mətəu kəsi, nərahian asoli tatuvən o iətəmi təmegəhan=pən lak e nəhlmi tikimīr mīn!”

23 Kəni kīnəutətapuəh-ətapuəh o lah mīn məmə, “?Kitah pəh otol nati əha?”

24 Kəni nati kəti mīn, ilah kīnautol nīkilah mīn məmə pəh u in otepət mapirəkis nəuvein.

25 Kəni Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Kig mīn rəha niftəni u kəutarməniḡ e nətəmimi e rəhalah nəsanəniən, kəni kəutauin aru e lah məmə ilah ‘Nətəmimi rəha Nasiruiən.’

26 Mətəu itəmah onəsotoliən lanəha. Nəmə itəmah kəti in ilis, in otosiahu in təhmen=pən e suakəku. Kəni nəmə itəmah kəti tətəhtul aupən, kəni in otuva iol əhrui nati əmə kəti.

27 ?Pəh u in ilis pik, iətəmi in tətəuən e tepil, uə iol əhrui iətəm tatos nauəniən e tepil in ilis tapirəkis? Nəkotəhrun məmə iətəm tətəuən e tepil in ilis tapirəkis. Mətəu iəu, iətəmi asoli rəhatəmah, nian iəmətaliuək kitah mīn itəmah, iəməhmen=pən e iol əhrui əmə kəti.

28 “Itəmah u, nian rəfin nəutatig iuəkir ohniəu nian iətətig e nian əskasik mīn.

29 Kəni təhmen əmə məmə Tatə rəhak tətəfəri iəu məmə iəkuva kig, kəni iəu mīn oiəkəfəri itəmah məmə nəkəhuva kig mīn,

30 məmə nəkəhuva motəharəḡ kitah mīn iəu, motəuən pəti e nian iəkuva mol kig lan. Kəni e nian əha, itəmah mīn onəkotəharəḡ e jeə mīn rəha Kig, kəni itəmah onəkəhuva motəhtul aupən e nəuaniləuis mīn ilah tueləf rəha Isrel məutakil ilah məutarməniḡ e lah.”

31 Kəni Iesu təni=pən kəm Saimon Pitə məmə, “Kəsi. Saimon. Ətəlig-to lak. Setən tinətapuəh rəkis o Uhgīn məmə otegəhan məmə in otuva məfən-əfən kəm təmah mol nərahian kəm təmah məmə otəḡətun rəhatəmah nəhatətəiən məmə təskasik lak uə kəpə.

22:25 Mat 20:25-27; Mak 10:42-45 22:26 Mat 23:11; Mak 9:35

22:27 Jon 13:12-15 22:30 Mat 19:28

³² Mətəu inəfaki rəkis ohnik məmə rəham nəhatətəiən otəsəmeiən. Kəni nian nəkəuhlin rəham nətəligiən titəlig=pa min, ik onəkəkeikei mol nətəligiən rəha piam min okotəskasik.”

³³ Mətəu Saimon Pitə təni=pən kəm in məmə, “Iərməniḡ. Iətəhtul maru məmə iəkuvən kilau min ik e kaləpus, kəni mīmīs kilau min ik.”

³⁴ Kəni Iesu təni=pən kəm in məmə, “Pitə, iətəni kəm ik məmə, o lapin u mənig otəsəkakə əhanəhiən, kəni ik onəkəni mau kisil məmə nəkəruru iəu.”

³⁵ Kəni Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Aupən, iəmahli pətigəm itəmah, nəməsotosiən məni e pauis, mine kətim, mine put. ?Təhro? ?Rəhatəmah natimnati təsəhmeniən, uə kəpə?” Kəni ilah kəmotəni məmə, “Kəpə.”

³⁶ Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Mətəu rəueiu, nəmə suah kəti tatos rəhan məni e pauis uə kətim, otəkeikei mos. Kəni iətəm təsosiən nau rəha nəluəḡiniən, pəh otətuati e rəhan kot mos nəhmti rəhan kəti.

³⁷ Iətəni kəm təmah məmə nəḡhatiən u e Nauəuə Rəha Uḡin tətəḡhati lak, kəni in otəkeikei mol nṑpəhriənən. In tətəni məmə, ‘Nətəmimi nṑkilah təhti məmə in iətəmimi kəti in tətəraki e Lou.’ Əuəh, nəḡhatiən u tatol nṑpəhriənən əha rəueiu.”

³⁸ Kəni ilah kəmotəni məmə, “Iərməniḡ, afu-to. Nau rəha nəluəḡiniən keiu u.” Kəni in təni=pən kəm lah məmə, “Nəhmen. Otəpəh-tə.”

Iesu təmuvən mətəfaki əpəha e Nitəuət Rəha Niḡi U Olif

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Kəni Iesu təmietet e taun muvən əpəha e Nıtəuət Rəha Nigi U Olif təhmen=pən əmə məmə in tatol nian min rəfin, kəni rəhan min nətəmimi kəutohtəu=pən in.

40 Kəni nian in təmuvən mətəuarus=pən əha ikın əha, məni=pən kəm lah məmə, “Onəkotəkeikei mətəfaki məmə nati kəti otəsəfən-əfəniən kəm təmah.”

41 Kəni in təmaliuək mupəh ilah muvən nəuветin, kəni misin nəulin mətəfaki mətəni məmə,

42 “Tatə, okəmə nikim tagiən, kəsi, os rəkis nahməiən min u okəpanəhuva. Mətəu nəsolian rəhak nətəligiən, mətəu ol nati ik əmə nəkolkeikei.”

43 Kəni agelo e neai kəti təmietetəgəm=pən məfən nəsanəniən kəm Iesu.

44 Kəni mətəu-inu nikin tətəhmə pik, kəni rəhan nətəligiən təsəməhliən, kəni təməfaki əskasik pik, kəni nəmnəhagiən asoli təmaiu lan mətəhliahli=pən e niftəni təhmen e nırə.*

45 Nian təməfaki rəkis, kəni məhtul mıtəlig=pən o rəhan min nətəmimi, kəni meruh ilah kınotapılı alu rəkis. Kəmotəpəou mətəu-inu nikilah tətəhmə.

46 Kəni təni=pən kəm lah məmə, “? Təhro nəutapılı? Otair mətəfaki məmə nati kəti otəsəfən-əfəniən kəm təmah.”

*Tikimır min rəha Iesu kəməhuva motos
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11)*

47 Nian Iesu təmətəghati əhanəh, nımənin nətəmimi kəməhiet=pə əha ikın, kəni suah kəha

* **22:44** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, nəghatiən rəha fes 43-44 tikə. Tol mə, səniəmə Luk u təmətei fes 43-44, mətəu suah kəti min in təmətei kopi kəti rəha nauəuə u.

Jutəs, u in iətəmimi kəti e nətəmi tueləf rəha Iesu, in təmit ilah məhuva, in təmuva iuəkır məmə otol nəmtətian kəti rəha nolkeikeian kəm Iesu.

⁴⁸ Mətəu Iesu təni=pən kəm in məmə, “?Jutəs, iəu Nəti Iətəmimi, mətəu təhro nəmuva məmə onəkol nəmtətian kəti rəha nolkeikeian kəm iəu, kəni e nolian u megəhan=pən lak e nəhlmi rəhak tikimır mın?”

⁴⁹ Kəni nian nətəmimi mın rəha Iesu kəmoteruh natimnati mın əha mınotəhrun məmə nak əha okol, kəni kəmotəni=pən kəm in məmə, “?Iərməniğ oiəkotəhro? ?Iəkotəluagin e nau, uə?”

⁵⁰ Əmeiko ilah kəti təmauəh e nau rəha nəluaginian mohatuv rəkis nimatəlgın maru rəha ioluək rəha pris asoli agın.

⁵¹ Mətəu Iesu təni məmə, “!Ei! !Nəhmen, otupəh əmə!” Kəni in təmələhu=pən nəhlmin e matəlgı suah u, kəni mol vivi mın.

⁵² Kəni Iesu təməghati kəm pris asoli mın, mine nətəmimi asoli mın rəha soldia rəha Nimə Rəha Uhgın, mine nətəmi asoli rəha nımənin rəha Isrel, u kəməhuva məmə okotaskəlim Iesu. In təməni=pən kəm lah məmə, “Təhro, nəman? ? Nikitəmah təhti məmə iəu iohamu itəmi kəti matol nəluaginian o nələs iahuiən kəpmən, uə? !Kəpə! ?Kəni nəutəmki nau asoli mın mine neim mın məutəhuva məmə onəkotaskəlim iəu?”

⁵³ ?Nian rəfin iətan kitah mın itəmah e Nimə Rəha Uhgın, mətəu təhro nəsotaskəlimian iəu? Mətəu rəueiu əha, in nian əhruahru rəhatəmah, kəni nəsanənian rəha napinəpuian in tətərməniğ.”

*Pitə təməni məmə
in təruru Iesu*

(Mat 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:12-18,25-27)

54 Kəni kəməhuva motaskəlim Iesu motələs məhuvən e lahuənu rəha pris asoli aɡin. Kəni Pitə təmuərisig e lah mətəu təməsuvəniən iuəkir o lah.

55 Nətəmi min əha kəmotahli nigəm əpəha e iat rəha pris asoli aɡin, kəni məutəharəg titələu e nigəm. Kəni Pitə tuvən mətəharəg ilah min.

56 Kəni pətan mitə kəti u in ioluək rəha pris asoli aɡin, təmuva meruh Pitə tətəharəg, kəni nəhagəhəɡiən rəha nigəm təmasiəɡəpən in, kəni pətan əha təmateruh mətiɡ in, kəni məni=pən kəm lah məmə, “Suah u, in min ilau Iesu kəmətuan.”

57 Mətəu Pitə təni=pən kəm pətan u məmə, “Iəsəhruniən suah u nətəni.”

58 Kəni uərisig lan təsuvəhiən, suah kəti min tuva məni=pən kəm Pitə məmə, “Ei, ik min, ik iətəmi kəti rəhan.” Mətəu Pitə təni məmə, “Ei, səniəmə iəu iətəmimi rəhan.”

59 Kəni ko uərisig lan, auə kəti tinuva minuvən rəkis, kəni suah kəti təməni əskasik kəm lah məmə, “Nipəhriəniən məmə suah u təmatuərisig e Iesu, mətəu in iətəm Kaləli!”

60 Mətəu Pitə təni məmə, “!Ei! !Iəsəhrun aɡiniən nəghatiən u nətəni!” Kəni nian Pitə təmətəghati əhanəh, kəni məniɡ təkəkə.

61 Kəni Iərməniɡ təmeirair məsal=pən əhruahru meruh Pitə. Kəni Pitə, nikin təhti nəghatiən rəha Iərməniɡ iətəm təməni lan məmə, “O lapin əmə u, nian məniɡ otəsəkəkə əhanəhiən, ik onəkəni mau kisil məmə nəkəruru iəu.”

62 Kəni Pitə tiet muvən ihluə, təmasək təmasək.

*Nətəmimi kəmotələh əuvsan e Iesu
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Kəni e nian əha, nətəmimi nətəm kəmotaskəlim Iesu kəmotagət əuvsan lan, kəni mautoh.

⁶⁴ İlah kəmotəlis-ərain nəhmtin kəni motoh, məutəni=pən məmə, “!Ei, iəni! ?Əni-to məmə pəh tətəh ik?”

⁶⁵ Kəni ilah kəmotəni nəghatiən tərəh tərət məutərəkin in lan.

Kəmiuvi pətigəm Iesu

e kaunsil

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Kəni ləplapin agin, nətəmi asoli rəha nımənin rəha İsrəl kəməhuva motuhapumin e kaunsil rəhalah, ilah u pris asoli min mine nəgətun min rəha Lou. Kəni nətəmimi kotos Iesu məhuva təhtul e nəhmti kaunsil əha.

⁶⁷ Kəni nətəmi rəha kaunsil kəmotətapuəh ohni məmə, “Nəmə ik Krısto u iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa, əni kəm timah.” Mətəu Iesu təni=pən kəm lah məmə, “Nəmə iəkəni kəm təmah, kəni nəsotəniən nıpəhriəniən lak.

⁶⁸ Kəni nəmə iəkətapuəh itəmah, ko nəsotuhalpiniən.

⁶⁹ Mətəu tətəuin rəueiu, iəu Nəti İtəmimi, iəu oiəkuvən məharəg e nıkalı Uhgın maru, Uhgın u iətəm rəhan nəsanəniən iahgin agin.”

⁷⁰ Kəni ilah rəfin kəmotətapuəh ohni məmə, “? Təhro? İk Nəti Uhgın?”

Kəni Iesu təni=pən məmə, “İtəmah nəutəni məmə iəu u inu.”

⁷¹ Kəni kotəni məmə, “? Təhro kitah kəutəsəl e nəghatiən kəti min məmə otasıru e rəhatah

nəghatiən? K̄inotətəu əhruahru nəghatiən əha e nohlin.”

23

Iesu təməhtul e nəhmti Pailət
(*Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38*)

¹ Kəni nətəmimi rəfin rəha kaunsil kəmotəhtul motit Iesu məhuvən kəm Pailət.

² Kəni motəni pətigəm n̄ipəgnəmtin m̄in iətəm otoh Iesu məmə, “Iəmoteh məmə suah u tatit rəhatah nətəmimi m̄in, kəni mol ilah kəutalməli, kəni mətəuhlin rəhalah nətəligiən kautol tikim̄ir ilah kəpmən rəha Rom, mətəhtipəs̄ig e timah məmə iəsotətəouiən takis tuvən kəm Sisə iətəm tətarmən̄ig e nitəni u. Kəni in mətəni pətigəm məmə in Kristo iətəm Uhḡin təmahl̄i=pa məmə in kig kəti.”

³ Kəni Pailət təmətapuəh ohni məmə, “?Təhro? ? Ik kig rəha nətəm Isrel?” Mətəu Iesu təni=pən kəm in məmə, “Ik nəməni lanko.”

⁴ Kəni Pailət təməni=pən kəm pris asoli m̄in m̄ine nətəmimi rəfin məmə, “Iəseh̄iən n̄ipəgnəmtin kəti m̄ine, iətəm tətəni məmə suah u təmərək̄in Lou.”

⁵ Mətəu ilah kəmotagət əfəmäh məutəni məmə, “Kəpə. Mətəu suah u tətən əpnap̄in mətəgətun nətəmimi rəfin ikin m̄in əha Jutiə təmətuəuin əpəha Kaləli mətəuva mətəuarus=pa u ikinu, kəni mol nətəligiən rəha nətəmimi kəutəluēi məutalməli.”

⁶ Kəni nian Pailət təmətəu nəghatiən əha, tətəpuəh məmə, “?Təhro? ?Suah u in iətəm Kaləli?”

⁷ Kəni nian təmətəu məmə Iesu t̄isipən Kaləli, ikin əha iətəm Herot Antipas tətarmən̄ig ikin, in təmahl̄i=pən Iesu məmə otuvən meruh Herot,

mətəu-inu e nian əha, Herot mīn in tətatig Jerusiləm.

*Iesu təməhtul
e nəhmti Herot Antipas*

⁸ Kəni nian Herot Antipas təmeruh Iesu, nīkin təmagiən pīk, mətəu-inu nuvəh nəuветin in təmolkeikei məmə oteruh. Herot təmətəu əmə nəniən rəhan, kəni in təmolkeikei pīk məmə teruh otol nati apispis kəti.

⁹ Kəni o natimnati mīn u, Herot Antipas təmətapuah lan o nəghatiən mīn tepət o Iesu, mətəu Iesu təməpnəpīn əmə məsuhəlpiniən rəhan nəghatiən.

¹⁰ Kəni pris asoli mīn mīne nəgətun mīn rəha Lou kəmotəhtul motagət əskasik e nīpəgnəmtin mīn rəhalah mautuh Iesu lan.

¹¹ Kəni uərisig lan, Herot Antipas mīne rəhan mīn soldia kotagət əuvsan e Iesu, kəni mətəuvsan lan. Kəni Herot təməni=pən kəm rəhan mīn soldia məmə okəhuvən=pən e nəpən təuvir rəha kig kəm in, kəni motit mīn məhuvən kəm Pailət.

¹² Aupən ikin, Herot Antipas mīne Pailət kəmatuol tīkimir kəm lau mīn, mətəu e nian əha, ilau kəmiəuva mīnuolkeikei ilau mīn.

*Pailət təməni məmə Iesu otəkeikei mīmīs
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ Kəni Pailət təmauin e pris asoli mīn, mīne nətəmi asoli rəha nətəm Isrel, mīne nətəmiimi rəfin, kəni ilah rəfin kəməhuva kətiəh.

¹⁴ Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “Suah u, nəmotos məhuva təhtul e nəhmtək, kəni nəmotəni məmə tətəuhlin nətəligiən rəha nətəmiimi

rəhatəmah kautol tikimir kəm kəpmən. Mətəu iəmakil rəkis rəhan nətəligiən u e nəhmtitəmah, kəni məsehian məmə təmatgəhli lou kəti, kəni nīpəgnəmtin min iətəm nəutəni lan təsoliən nīpəhriənien.

¹⁵ Kəni Herot Antipas min, in təmakil meruh məmə noliən rah kəti təsəhkul-pəniən lan. Tol lanəha, in tahli=pa tuva min kəm tah, kəni təhruahru əmə məmə suah u in təməsoliən nati kəti iətəm tərəh məmə in otimis ohni.

¹⁶⁻¹⁷ Kəni o nati əha inəha, rəhak min soldiə okotalis əmə, kəni uərisig kotahli=pən tatuvən.”*

¹⁸ Mətəu ilah rəfin kəmotagət əfəməh məutəni məmə, “!Otiləfətigəm suah u kəni motohamu! ! Mətəu ahli pətigəm Parəpəs tuva meh itəmah!”

¹⁹ (Suah u Parəpəs, kəmləfən e kaləpus mətəu-inu təməhtul aupən məmki nətəmimi məutəluagin mə kotələs iahu kəpmən rəha Rom e taun əha, kəni in təmohamu itəmi.)

²⁰ Mətəu Pailət in təmolkeikei məmə otəhlman e Iesu tatuvən, kəni in təməghati min kəm lah.

²¹ Mətəu ilah kəmotagət əfəməh pik məmə, “!Ətu-pəri in e nīgi kəməluau! !Ətu-pəri in e nīgi kəməluau!”

²² Mətəu Pailət təməghati min kəm lah minau kisil məmə, “?O nak? ?Suah u in təmol nati tərəh nak? Iəu iəsəruhian məmə in təmol nati kəti iətəm təhruahru məmə in otimis ohni. Mətəu rəhak soldiə min, ilah okotalis əmə, mə kəmanotəhlman lan tatuvən.”

* **23:16-17** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətei e nəghatiən Kris aupən, katilpin nəghatiən kəti min u ikinu tətəni məmə, “E nian rəha lafet rəha Pasova, Pailət in otəkeikei mahli pətigəm rəhalah kəti iətəmimi otiet e kaləpus.”

23 Mætəu ilah kəmotəkeikei məutagət əskasik, kəni məutagət əfəmäh e Pailət məmə otətu-pəri Iesu e nigı kəməluau. Kəni məutagət məutagət pik, kəni motapirəkis Pailət.

24 Tol lanəha, Pailət təməni məmə Iesu otəkeikei mımıs təhmen=pən məmə ilah kəutəni mine.

25 Kəni in təmol nətəligiən rəhalah, kəni mahli pətigəm Parəpəs u in təmətətig e kaləpus o nəluaginiən o kəpmən mine mohamu itəmi. Kəni in megəhan=pən e Iesu e nəhlmı rəhan mın soldiə məmə ilah okotos məhuvən mohtəu nətəligiən rəha nımənin nətəmimi.

*Kəmit Iesu kan məmə otımıs
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)*

26 Kəni nian soldiə mın kəmotit Iesu mohiet e taun, kəni motafu iətəm Sairəni kəti, nərgin u Saimon. Kəni kəmotaskəlım motələhu pəri nigı kəməluau rəha Iesu e nəuegin məmə otələs, kəni motəni=pən məmə otitəu=pən Iesu.

27 Kəni nımənin nətəmimi tepət kəmautaliuək məutuərisig e Iesu e suaru, kəni nıpətan mın kəmautəhuərisig e lah, məutasək o Iesu kəni məutauın lan.

28 Mətəu Iesu təmeirair məsal=pən meruh ilah, kəni məni=pən kəm lah məmə, “Nıpətan Jerusiləm. Sotasəkiən ohniəu, mətəu otasək aru o təmah, mine nenətītəmah mın.

29 Otətəlig-to lak. Nian tərəh mın otətuva kəni kəmanəni məmə, ‘! Otagiən itəmah nətəm nəsoTEMəkiən uə nəsoTəfəniən nah kəm iəpəou!’

30 E nian əha, nətəmimi okotəni=pən kəm nitəuət asoli mın məmə, ‘Əui, ohməRəgrəg=pa e timah.’

31 Iætæni lanu mætæu nætæmimi min u kautol nati tærah min u kæm iæu ræueiu e nian u nigî tætæmtæ æhanæh. ?Kæni otæpanæhro æhanæh nian nigî tinimætu?”†

Soldiæ min kæmotætu-pæri Iesu e nigî kæmæluau

32 Kæni soldiæ min kæmotælæs suah mil keiu iætæm ilau kæmuatgæhli lou, mæmæ okuhamu ilahal Iesu.

33 Kæni kæmæhuva ikin kæti, nærgin u Louipil-uipil. Ikin æha, motætu-pæri Iesu e nigî kæmæluau. Kæni kæmotætu-pæri iatgæhli lou mil æha ikin, kæti e nikali Iesu maru, kæni kæti e nikalin mæuil.

34 Kæni Iesu tæni mæmæ “Tatæ. Alu e ræhalah nolien tærah min kautol lak, kæni mæsalpinien, mætæu-inu kæsotæhrunien nati nak ilah kautol.” Kæni kæmotæuæri napæn ræhan moturin tais ohni.

35 Kæni nætæmimi min u kæmæutæhtul æha ikin, mauteruh natimnati min u, mætæu nætæmi asoli min ræha nætæm Isrel kæutul æuvsan e Iesu mæutæni mæmæ, “! In tæmosmiægæh nætæmimi tepæt rækis. Mætæu næmæ in Krïsto iætæm Uhgîn tæmæni mæmæ otahli=pa, kæni in Iætæm Uhgîn Tæmæni Rækis, tæuvir pæh otosmiægæh aru in!”

36 Kæni soldiæ min, ilah min kæutæghati æuvsan e Iesu, kæni mæhuva iuækir ohni mæutætapuæh mæmæ in tolkeikei wain u iætæm tarfu,‡

37 mautæni mæmæ, “! Næmæ ik kig pæhriæn ræha Isrel, osmiægæh aru-to ik æha ræueiu!”

† **23:31** “Nigî tætæmtæ æhanæh” tatæpsen=pæn Iesu iætæm in tæhruahru agin, mætæu in tatos nalpinien. Kæni “nigî tinimætu” tatæpsen=pæn nætæm Isrel. Kæni uærisig lan, nætæm Rom okotol nalpinien asoli kæm lah. Afin Luk 21:20-24. **23:34** Sam 22:18; Aes 53:12 **23:35** Sam 22:7-8 ‡ **23:36** Wain u iætæm tarfu, in nænmimien ræha nanrah min. **23:36** Sam 69:21

38 Kəni nəghatiən kəti əha ikin kəmətəi kətu-pəri e rəhn-kapə niği kəməluau, tətəni məmə,

INU KIG RƏHA NƏTƏM ISREL

39 Kəni iatgəhli lou mil kəti iətəm kətuəhkul-pəri e niği kəluau, in təməghati rah e Iesu, mətəni məmə, “!Ei! ?Ik Krīsto iətəm Uhgīn təməni məmə otahli=pa, uə kəpə?”

40 Mətəu iatgəhli lou əha kəti mīn təməni=pən kəm in kəti, kəni mahtipəsīg lan məmə, “?Təhro? ?Nəsəgīniən e Uhgīn, nati əpnarīn onəkīmis? Nalpīniən u rəhatahal in təhmen-əhmen əmə.

41 Mətəu təməhruahru əmə məmə kilau okiamis o rəhaləu nolīən tərəh mīn iətəm kəmuol. Mətəu suah u, in təsolīən nati kəti tərəh kəti mīne.”

42 Kəni məni=pən kəm Iesu məmə, “Iesu, o nian onəkūva mətol kīg lan, kəni nīkim otətəhti iəu.”

43 Kəni Iesu təməni=pən kəm in məmə, “Nīpəhriənīən iətəni kəm ik, məmə rəueiū əmə kilau mīn ik əpəha e negəu e neai.”

Iesu təmimīs

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44-45 Kəni iuəkīr tueləf klok e nərauiə, mītigar təsasiəiən, kəni narīnəpuiən tīnan rəfin ikin əha mətəuərus=pən trī klok ləhnaiuv. Kəni narən iətəm tətəhkul pəsīg=pən Ikin Tasim Agīn Ikin e Nīmə Rəha Uhgīn, təməhapu nəuветin keiū.

46 Kəni Iesu təmasək əfəməh məmə, “!Tatə. Iatələhu=pən nəmiəgəhiən rəhak e nəhlməm!” Nian təməni rəkīs nəghatiən əha, kəni rəhan nehagiən tiet.

47 Kəni nian iətəmi asoli rəha soldiə mīn əha rəha nətəm Rom təmeh natimnati mīn əha, kəni

in tāmāni-vivi Uhgīn mātāni māmā, “!Nīpāhriānīān, suah u in tāhruahru pāhriān!”

⁴⁸ Kāni nātāmimi mīn u kāmāhuva ikin āha māmā okoteruh, nīān kāmoteruh natimnati mīn āha, kāmātātāu tārāh e nīkilāh kāni mātātāhti-āhti mankilalahalāh, kāni mīnātāhuvān.

⁴⁹ Kāni niāli mīn rāha Iesu, mīne nīpātān iātām kāmotsipān Kalāli motohtāu=pān Iesu māhuva, ilāh kāmātāhtul isāu nāuветin kāni māuteruh natimnati mīn āha.

Josip tāmītānīm Iesu

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kāni iātām Aramatīā kāti āha ikin, nārgīn u Josip. Aramatīā in taun kāti rāha Isrel, kāni suah kāha in iātāmimi kāti rāha kaunsil rāha nātām Isrel. In iātāmi tāuvir, rāhan nāmīāgāhīān tāhruahru, kāni in iātāmi kāti tāmātāhtāhnin māmā oteruh Narmānīgīān Rāha Uhgīn. Kāni in tāmāsegāhānīān e nāghatīān rāha kaunsil iātām kāmōtegāhan e Iesu māmā okuh.

⁵² Kāni in tāmuvān meh Pailēt mātāpuāh ohni māmā otegāhan e nīpāti Iesu tos.

⁵³ Kāni Josip tāmuvān mosīāhu nīpāti Iesu e nīgi kāmāluau, mos muva māuveg e napān tāuvir kāti, nārgīn u linān. Kāni mos muvān mālāhu=pān e nīpāg kāpiel iātām kāmātei rākis o noliān suvāt ikin, mātāu kāsītānīm āhanāhīān suah kāti ikin.

⁵⁴ Ināha e nīān rāha nātām Isrel iātām kautol āpenā-penā lan o nīān rāha Sapēt, kāni iuākīr Sapēt tātūuīn.

⁵⁵ Kāni nīpātān u kāmotsipān Kalāli kāmāutuārisīg e Iesu, kāmāutohtāu=pān suah u, kāmāhuvān kāni moteruh nīpāg kāpiel, kāni moteruh noliān iātām in tāmālāhu Iesu ikin.

⁵⁶ Kəni uərisig, nīpətan kəmohtəlig=pən lahuənu, kəni mautil əpenə-penə nīmənati mīn nəuvein mīne fomat iətəm nəmiəvilah təuvir məmə okotol=pən e nīpəti Iesu. Kəni e nian rəha Sapət, ilah kəmotəmeig məutohtəu=pən nəghatiən rəha Lou.

24

Iesu təmamiəgəh mīn

e nīmisiən

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Kəni e Sante ləplapin aɡin, nīpətan kəməhuvən əpəha e suvət, motos natimnati u nəmiəvilah təuvir u kəmotol əpenə-penə rəkis lan.

² Nian kəməhuva e suvət, moteruh kəpiel u kətahtipəsige e nīpəg kəpiel lan, mətəu kəmisuə rəkis rəkis.

³ E nian kəməhuvən imə e nīpəg kəpiel, mətəu kəsotehiən nīpəti Iərməniɡ Iesu.

⁴ Kəni ilah kīnotəruru əfəməh məutətəlig e natimnati mīn əha. Kəni əmeiko kəmotauit pīk e iətəmi keiu kəmiaietigəm=pa əha ikīn məutuəhtul ilah nīpətan, kəmian e napən iətəm tətoraip-oraip.

⁵ Kəni nīpətan kəmotəɡin pīk, motasiəulin nəulilah məutəsəl iahu mauteh niftəni.

Kəni suah mil kuəmə, “Təhro nəutəsəl e iətəmi tətəmiəgəh u ikīnu imə nətəm kəmoħmīs?

⁶ In tikə u ikīnu. !In tinəmiəgəh mīn! Nīkitəmah təhti nəghatiən in təməni kəm təmah nian in təmətatig əhanəh əpəha Kaləli məmə,

⁷ Nətimnati mīn u okotəkeikei muva motol nīpəhriəniən lan. Okeɡəhan=pən e Nəti Iətəmiimi tuvən e nəħlmi iol təfagə tərəh mīn, kəni okətu-pəri

e niġi kəməluau timis, mətəu e nian tatol kisil lan, kəni in otəmiəgəh min.’ ”

⁸ Kəni nikilah tinəhti nəghatiən rəha Iesu.

⁹ Kəni kəmohiet e suvət məhuvən motəni=pən natimnati min əha kəm nətəmi lepin rəha Iesu, mine rəhan min rəfin.

¹⁰ Kəni nipətan min əha u kəmotəni pətigəm natimnati min u kəm aposil min, inko Meri Maktələ, Joana, Meri mamə rəha Jemis, mine nipətan min nəuvein iətəm kəməhuvən e suvət.

¹¹ Mətəu aposil min kəmotətəu nəghatiən əha təhmen=pən əmə e nəghatiən alməli kəti iətəm nipətin tikə, kəni məsotəniən nipəhriəniən lan.

¹² Mətəu Pitə təməhtul maiu muvən əpəha e suvət, məməhli-əməhli məsal=pən e nipəg kəpiel kəni meruh əmə napən iətəm kəməuveg nipəti Iesu lan, mətəu nati min kəti tikə əha ikin. Kəni in təmalieuək mitəlig minatuvən lahuənu, kəni matətəlig pik e natimnati min əha.

*E suaru tatuvən Emeəs
(Mak 16:12-13)*

¹³ E nian əmə əha inəha, suah mil keiu rəha Iesu kəmətualieuək mətian lahuənu kəti, nərgin u Emeəs. Lahuənu u mətəuarus=pən Jerusiləm, in iuəkir o lepin kilomitə.

¹⁴ Kəni nian ilau kəmətualieuək mətian, kəni ilau mətəuəghati e natimnati min u kəmol ilah.

¹⁵ Nian ilau kəmətəuəghati lanəha, kəni Iesu təmuva iuəkir o lau, məhlaliuək pəti mihluvən.

¹⁶ Mətəu kəməsuəhruniən məmə pəh əha ilahal min kəməhlaliuək mətəu-inu Uhgın təməhtipəsig e nətəligiən rəhalau.

17 Kəni Iesu təməni=pən kəm lau məmə, “Suah mil. ?Nati nak u nətuəni?”

Kəni əmeiko kəmuəlali muəhtul, nəhmtilau təməpəou.

18 Kəni suah mil əha kəti, nərgin u Kleopas, təməni=pən kəm in məmə, “İətəhrun məmə ik əmə u iapispis kəti u Jerusiləm iətəm nəsəhruniən natimnati mın kəmol ilah e nian mın u kinəhuva mınəhuvən rəkis.”

19 Kəni in təməni=pən kəm lau məmə, “?Natimnati mın nak əha?”

Kəni kəmuəni=pən kəm in məmə, “Natimnati mın u kəmol e Iesu iətəm Nasərit. In iəni kəti rəha Uhgın, kəni rəhan uək təsanən vivi mine rəhan mın nəghatiən kotəfigəm, kəni niki Uhgın mine niki nətəmimi tətəgiən lan.

20 Mətəu rəhatimah pris asoli mın mine nəgətun mın rəha Lou kəmotəfən in tıvən e nəhlmi nətəm Rom məmə okotakil məmə in otimis. Kəni kəmotətu-pəri e niği kəluau timis.

21 “Mətəu itimah iəmotələhu=pən pau rəhatimah nətəligiən tətətig əskasik lan məmə in otos rəkis itimah nətəm Isrel e nəhlmi tikimır mın rəhatimah. Kəni rəueiu in nian tatol kisil lan.

22 Kəni nati kəti mın, nıpətan nəuvein u iəməutan, kəmotol narmitimah təmiuvig o nəghatiən kəti. Rəueiu ləplapın ağin, kəməhuvən əpəha e suvət u kəmitənim Iesu ikin,

23 mətəu kəməsoteruhiən nıpətin. Kəni kəmohtəlig=pa motəni məmə, ‘İəmotəh nati kəti təhmen e nəməhlairiən, agelo mil keiu kətuəni=pa məmə Iesu təməmiəgəh.’

24 Kəni rəhatımah nəuvein nətəmimi kəməhuvən e suvət, kəmotəh natimnati rəfin aɡin təhruahru təhmen əmə e nəghatiən əha nıpətan min əha kəmotəni, mətəu kəsotehiən Iesu.”

25 Kəni in təməni=pən kəm lau məmə, “Suah mil. !Rəhatəlau kapə tikə, nəkotəhro tiəkis aɡin o təmah o nəniən nıpəhriəniən e natimnati min u iəni min rəha Uhgın kəmotəni!

26 ?Nəkuəhrun uə kapə məmə, Kristo, u Uhgın təməni məmə otahli=pa otəkeikei mos nahməiən e nıpətin, kəni uərisig lan, in təpanuvən e negəu e neai mos nərgin rəha nisiaiən?”

27 Kəni Iesu təməni=pən vivi kəm lau Nauəuə Rəha Uhgın u kəutəghati lan, təmətuəuin e nauəuə rəha Mosis kəni muvən mətəuarus=pən nauəuə min rəha iəni min rəha Uhgın.

28 Kəni kinəhluva iuəkir o lahuənu u suah mil u kətian ikin. Kəni kinuafu məmə Iesu tinətaliuək minətəpirəkis ilau məsəhtuliən,

29 mətəu ilau kətioh nikin məmə, “Ei, təuvir məmə nəkuva kitahal min ik, mətəu tinəpinəpu rəkis, kəni təsuvəhiən rəueiu mitigar tiuvig.” Kəni ko tuvən meruh ilau məhləharəg.

30 Nian kinəhləharəg məmə okihlauən, kəni in təmos pıret kəni məni-vivi Uhgın ohni, kəni ko məmkəris məfən kəm lau.

31 Kəni əmeiko Uhgın tol kinuəhrun məmə in Iesu, kəni əmeiko in tatig mikə min, kəni kəməsueruhiən min.

32 Kəni kəmuəni=pən kəm lau min məmə, “! Ei! ?Nian in təməni=pa vivi Nauəuə Rəha Uhgın

kəm lau e suaru, kəni kəmuətəu təuvır lan nıkilau tətəgiən pik, uə kəpə?”

³³ Kəni rəueiu aɡin mın, kəmuəhtul miaiet ikin əha miatəlig=pən mın Jerusiləm. Kəni ikin əha, ilau kəmueh nətəmimi lepın rəha Iesu mine nətəmimi mın nəuvein mın rəhan kəməhuva motuhapumın rəkis ilah mın məutəharəg,

³⁴ kəni məutəni məmə, “!Nıpəhriənien! !Iərməniɡ təməmiəgəh mın, kəni Saimon Pitə* təməh rəkis!”

³⁵ Kəni ilau kəmuəni=pən rəfin natimnati iətəm kəmöl kəm lau e suaru, kəni muəni=pən nian ilau kəmuəhrun Iesu lan e nian iətəm in təməgəuvahli pıret məfən kəm lau.

*Nətəmimi mın rəha Iesu kəmotəh in
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

³⁶ Kəni nian kətuəni əhanəh nəghatiən mın əha, Iesu təmuva məhtul e nəlugın e lah mətəni kəm lah məmə, “Nəməlinuiən tətətiɡ o təmah.”

³⁷ Mətəu ilah kəmotəuit lan kəni mınəutəgin, nıkilah təhti məmə kinotafu narmın kəti.

³⁸ Mətəu in təməni=pən kəm lah məmə, “? Təhro rəhatəmah nətəligiən tətərah lanko? ?Təhro rəhatəmah nətəligiən tətəhtul pəɡpəɡ?”

³⁹ Oteh-to nəhlmək mine nəhlkək məmə iəu əmə əpə. Otea=pa motek nıpətik kəni motəhrun məmə iəu. Narmi iətəmimi nıpətin mine nıkilkilin tikə, təsolian məmə inu nauteh iəu, nıpətik mine nıkilkilik əpə ikin.”

⁴⁰ Təməni nəghatiən əha, kəni məgətun nəhlmın mine nəhlnin kəm lah.

* **24:34** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Saimon.” **24:34**
1Kor 15:4-5 **24:37** Mat 14:26

41 Kəni narmiləh təmiuvig nıkiləh təmagiən pik kəni motalu məmə nati u in nıpəhriənien. İlah kəsotəni-vivi əhanəhiən nıpəhriənien lan. Kəni in təməni=pən kəm lah məmə, “?Nauəniən kəti u nəutos, uə?”

42 Kəni kəmosos nəmu nəuветin iətəm kəmuvan rəkis motəfən kəm in,

43 kəni e nəhmtiləh, təmos mun.

44 Kəni İesu təməni=pən kəm lah məmə, “Aupən ikin, nian iəmətətiğ əhanəh kitəh min itəmah, iəməni nəğhatien u kəm təmah məmə, natimnati rəfin iətəm kəutəğhati lak e Nauəuə Rəha Uğin, okotəkeikei məhuva mautol nıpəhriənien lan, inu nəğhatien min e nauəuə rəha Mosis, mine nauəuə min rəha iəni min rəha Uğin, mine Nauəuə Rəha Nəpuən Min.”

45 Kəni in təmerəh e rəhaləh nətəliğien məmə okotəhrun nəğhatien min iətəm tətətiğ e Nauəuə Rəha Uğin.

46 Kəni təməni=pən kəm lah məmə, “Nəğhatien iətəm tətətiğ e Nauəuə Rəha Uğin tətəni məmə nətəmimi okotol tərəh e Krısto iətəm Uğin təmahli=pa, mautol tətətəu nəhməien e nıpətin mətəvən mətəuarus timis, mətəu e nian tatol kisil lan, in otəmiəğəh min e nımisiən.

47 Kəni e nərgi Krısto u Uğin təmahli=pa, nətəmimi okotəkeikei motəni pətəğəm nəğhatien u məmə nətəmimi okotəkeikei motəuhlin kəni mo-tohtəliğ e rəhaləh təfəğə tərəh min, kəni Uğin in otəsalpiniən nitai təfəğə, kəni malu e rəhaləh nolien tərəh min. Nəğhatien u otəkeikei muvən kəm nətəmimi min e nəuaniləuis min rəfin e nitəni

mīn rāfin, otātuəuin Jerusiləm muvən əpəha ikīn mīn rāfin e nəhue nītəni mīn.

⁴⁸ Itəmah nəmotəh natimnati mīn u, kəni onəkotəni pətīgəm əhruahru nəghatiən mīn lan.

⁴⁹ Kəni iəkahli=pa suah u iətəm rəhak Tatə təməniəkis məmə in otahli=pa kəm təmah, inu rəhan Narmīn. Mətəu onəkotəhtahnin e taun əha motətəuərus=pən nəkotos nəsanəniən rəha Narmīn Rəha Uhgīn, kəni təriəuəh e nəmiəghəiən rəhatəmah.”

*Uhgīn təmos Iesu muvən
e neai*

(Mak 16:19-20)

⁵⁰ Kəni Iesu təmit ilah mohiet e taun məhuvən əha lahuənu Petəni. Kəni məfəri nəhlmin məfaki o lah.

⁵¹ Kəni nian tətətəfaki o lah, kəni məpəh ilah nian Uhgīn təmos mīnatuvən əpəha ilis e negəu e neai.

⁵² Kəni kəmotəiuaiu motəfaki=pən kəm in, kəni uərisig lan, kəmohtəlig=pən Jerusiləm nikilah tətəgiən.

⁵³ Kəni nian rāfin, kətəhuvən e Nimə Rəha Uhgīn məutəni-vivi Uhgīn.

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87